

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 6ος

(Ρ,ρ – Σ,σ)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρίτειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

**Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου, Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος – Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελένη Λεοντσίνη, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

**Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου
Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτ.**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**Dr Αρετή Καραθανάση-Κατσαούνου, Μόνιμη
Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα
ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του έργου
“Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου
εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές
με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη”**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 6ος
(Ρ,ρ – Σ,σ)**

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με
βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το
Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού,
Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση Δ΄,
Αθήνα 2005**

Ρ ρ

ραβδί [το] ουσιαστικό (ραβδιά)

✓ Η νονά της Σταχτοπούτας είναι η καλή νεράιδα με το μαγικό ραβδί.

✓ Ραβδί είναι κι ένα λεπτό και μακρύ κομμάτι ξύλο που το έχουμε για να χτυπάμε κάτι. ○ βέργα

♪ ρα-βδί ✍ 'παραμύθια'

ράβω, ράβομαι ρήμα (έραψα, θα ράψω)

✓ Όταν ράβεις, χρησιμοποιείς κλωστή και βελόνα για να ενώσεις κομμάτια ύφασμα και να φτιάξεις έτσι ένα ρούχο.

✓ Όταν μία πληγή είναι πολύ βαθιά, ο γιατρός τη ράβει για να κλείσει πιο γρήγορα. ◇ Της μαμάς του Ίγκλι της αρέσει πολύ το ράψιμο, της αρέσει πολύ να ράβει. Οι ραφές σ' ένα ρούχο είναι εκεί που ενώνονται τα κομμάτια του υφάσματος. Ο ράφτης είναι αυτός που ράβει ρούχα για τους άλλους. Όταν μία πληγή έχει κλείσει καλά, ο γιατρός βγάζει τα ράμματα. ♪ ρά-βω

ράγα [η] ουσιαστικό (ράγες)

✓ Οι ράγες είναι δύο παράλληλες μεταλλικές γραμμές στο έδαφος που πάνω τους τρέχουν τα τρένα. ○ σιδηροδρομική γραμμή ♪ ρά-γα

- Πώς λέμε τη γυναίκα που ράβει ρούχα για άλλους;

- Τι μηχανή χρησιμοποιεί;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ραγίζω ρήμα (ράγισα, θα ραγίσω)

☑ Ένα φλιτζάνι ή ένα ποτήρι που πέφτει μπορεί να ραγίσει χωρίς να σπάσει. ◊ Αν

ραγίσει, φαίνεται το **ράγισμα**, δηλαδή μία γραμμή σαν σκίσιμο στην επιφάνειά του αλλά δε χωρίζεται σε κομμάτια όπως όταν σπάει. 🎵 ρα-γί-ζω

ραδίκι [το] ουσιαστικό (ραδίκια)

☑ Τα ραδίκια είναι χόρτα που μαζεύουμε στην εξοχή ή αγοράζουμε στην αγορά. Τα τρώμε βραστά σαν σαλάτα. 🎵 ρα-δί-κι

ράδιο [το] ουσιαστικό

☑ Το ράδιο είναι το ραδιόφωνο. ◊ Το ραδιοταξί είναι το ταξί που καλούμε παίρνοντας τηλέφωνο από το σπίτι μας. **ραδιόφωνο, ραδιοσταθμός**
🎵 ρά-δι-ο

ραδιοσταθμός [ο] ουσιαστικό (ραδιοσταθμοί)
→ ραδιόφωνο

ραδιοταξί [το] ουσιαστικό → ράδιο

ραδιόφωνο [το] ουσιαστικό (ραδιόφωνα)

☑ Στο ραδιόφωνο ακούμε μουσική, διάφορες εκπομπές και τις ειδήσεις. ◊ Η Αλίκη ακούει στο ραδιόφωνο τα τραγούδια που μεταδίδει ο αγαπημένος της ραδιοσταθμός. **ραδιοφωνάκι, ράδιο.** 🎵 ρα-δι-ό-φω-νο

ρακέτα [η] ουσιαστικό (ρακέτες)

☑ Χρησιμοποιούμε ρακέτα για να παίξουμε τένις ή

ράλι-----ραντεβού--

πιγκ πογκ. Έχει ένα χερούλι για να την κρατάμε κι ένα στρογγυλό επίπεδο μέρος για να χτυπάμε μ' αυτό τη μπάλα. Η ρακέτα του πιγκ πογκ είναι μικρή και ξύλινη, ενώ του τένις είναι μεγαλύτερη κι έχει ένα πλαστικό δίκτυ. 🎵 ρα-κέ-τα

ράλι [το] ουσιαστικό)

☑ Οι αγώνες αυτοκινήτων λέγονται ράλι. 🎵 ρά-λι
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ράμμα [το] ουσιαστικό (ράμματα) → ράβω

ράμφος [το] ουσιαστικό (ράμφη)

☑ Τα πουλιά έχουν ράμφος. Μ' αυτό τρώνε, πίνουν και τσιμπούν. Είναι σκληρό κι έχει διάφορα σχήματα. Του πελαργού είναι μακρύ, ενώ της κότας μυτερό και κοντό. 🎵 ράμ-φος 🖋 'τα ζώα'

ραντάρ [το] ουσιαστικό)

☑ Όλα τα σκάφη, όπως τα πλοία, τα αεροπλάνα και τα υποβρύχια έχουν ραντάρ. Το ραντάρ δείχνει σε μία οθόνη τα αντικείμενα που βρίσκονται στον δρόμο τους. 🎵 ρα-ντάρ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ραντεβού [το] ουσιαστικό)

☑ Όταν κλείνεις ραντεβού με κάποιον, κανονίζεις από πριν να τον συναντήσεις μία συγκεκριμένη

- Πώς είναι το ράμφος του αετού;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ημέρα και ώρα. 🎵 ρα-ντε-βού
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό
ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ράντζο [το] ουσιαστικό (ράντζα)

☑ Το ράντζο είναι ένα πρόχειρο κρεβάτι με πόδια από ξύλο ή μέταλλο κι ένα χοντρό ύφασμα αντί για στρώμα. Όταν δεν το χρειαζόμαστε, το διπλώνουμε για να μην πιάνει χώρο. 🎵 ρά-ντζο

ραντίζω, ραντίζομαι ρήμα (ράντισα, θα ραντίσω)

☑ Όταν ραντίζεις κάτι, του ρίχνεις σταγόνες νερού ή άλλου υγρού.

🔪 Ο θείος Αλέκος έχει ειδικές μηχανές για να ραντίζει τα χωράφια του με φάρμακο. ○ ψεκάζω

◇ Το ράντισμα των χωραφιών γίνεται έτσι πολύ γρήγορα. ○ ψέκασμα 🎵 ρα-ντί-ζω

ραπτομηχανή [η] ουσιαστικό (ραπτομηχανές)

☑ Με τη ραπτομηχανή ράβουμε γρηγορότερα απ' ό,τι με το χέρι χρησιμοποιώντας βελόνα. ◇ ράβω, ράπτης, ράψιμο 🎵 ρα-πτο-μη-χα-νή

ράσο [το] ουσιαστικό (ράσα)

☑ Τα ράσα είναι τα μαύρα, φαρδιά και μακριά ρούχα που φοράνε οι παπάδες, οι μοναχοί και οι μοναχές. 🎵 ρά-σο

ράτσα [η] ουσιαστικό (ράτσες)

☑ Υπάρχουν διάφορες ράτσες σκυλιών, όπως τα σκυλιά Δαλματίας, τα κανίς, τα μπουλντόγκ και τα

ραφή ----- ρεζέρβα--

λυκόσκυλα. Αν και όλα είναι σκυλιά, δε μοιάζουν καθόλου μεταξύ τους. 🎵 ρά-τσα

ραφή [η] ουσιαστικό (ραφές) → ράβω

ράφι [το] ουσιαστικό (ράφια)

☑️ Οι ντουλάπες και οι βιβλιοθήκες έχουν ράφια. Τα ράφια είναι λεπτές σανίδες που πάνω τους τακτοποιούμε τα πράγματά μας. 🎵 ρά-φι

🖋️ 'το δωμάτιο'

ράφτης [ο], **ράφτρα** [η] ουσιαστικό (ράφτες, ράφτρες) → ράβω

ράχη [η] ουσιαστικό (ράχες)

☑️ Η ράχη είναι το πίσω μέρος του σώματος, από τη μέση μέχρι τον σβέρκο. ○ πλάτη

✓ Η ράχη της καρέκλας είναι το μέρος που ακουμπάμε την πλάτη μας, όταν καθόμαστε.

○ πλάτη 🎵 ρά-χη

ρεβίθι [το] ουσιαστικό (ρεβίθια)

☑️ Τα ρεβίθια είναι όσπρια με στρογγυλό σχήμα και σχεδόν άσπρο χρώμα, που τα τρώμε σαν σουύπα.

◇ Το ρεβίθι είναι ο καρπός της ρεβιθιάς. 🎵 ρε-βί-θι

Δες στραγάλι

ρεζέρβα [η] ουσιαστικό (ρεζέρβες)

☑️ Η Αθηνά έχει πάντα ένα λάστιχο ρεζέρβα για το ποδήλατό της. Έτσι αν σκάσει ένα από τα λάστιχα, θα μπορεί να το αλλάξει. 🎵 ρε-ζέρ-βα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρεζίλι [το] ουσιαστικό (ρεζιλια)

☑ Όταν γίνεσαι ρεζίλι, νιώθεις ντροπή για κάτι δυσάρεστο που σου συνέβη μπροστά στους άλλους. ◊ Όταν κάνεις κάποιον ρεζίλι, τον ρεζιλεύεις. 🎵 ρε-ζί-λι

ρεκόρ [το] ουσιαστικό

☑ Το ρεκόρ σ' ένα άθλημα είναι το καλύτερο αποτέλεσμα που έχει πετύχει κανείς. 🎵 ρε-κόρ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ρέμα [το] ουσιαστικό (ρέματα)

☑ Το ρέμα είναι ένα απότομο άνοιγμα της γης με ορμητικό νερό.
✓ Λέμε «μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα», όταν ξέρουμε πως όποια απόφαση κι αν πάρουμε, το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο κακό. 🎵 ρέ-μα

ρεπορτάζ [το] ουσιαστικό

☑ Στις ειδήσεις βλέπουμε πολλά ρεπορτάζ για ό,τι συμβαίνει στον κόσμο. Πληροφορίες και εικόνες που μαζεύουν οι δημοσιογράφοι σχετικά με ενδιαφέροντα θέματα ή πράγματα που γίνονται κάθε μέρα στον κόσμο. ◊ Αυτός που κάνει τα ρεπορτάζ, λέγεται ρεπόρτερ. 🎵 ρε-πορ-τάζ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ρεπόρτερ [ο], [η] ουσιαστικό → ρεπορτάζ

ρεσεψιόν [η] ουσιαστικό

☑ Η ρεσεψιόν είναι το γραφείο που υποδέχεται τους πελάτες ενός ξενοδοχείου ή τους επιβάτες ενός πλοίου. 🎵 ρε-σε-ψιόν

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ρέστα [τα] ουσιαστικό

☑ Τα ρέστα είναι τα λεφτά που σου επιστρέφουν, όταν πληρώνεις περισσότερα από το ποσό που σου ζητούν. 🎵 ρέ-στα

- Δεν έχει ενικό αριθμό.

ρετιρέ [το] ουσιαστικό

☑ Το ρετιρέ είναι ο τελευταίος όροφος μίας πολυκατοικίας. Τα ρετιρέ έχουν μεγάλη βεράντα.

🎵 ρε-τι-ρέ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ρετσίνα [η] ουσιαστικό (ρετσίνες)

☑ Η ρετσίνα είναι ένα ελληνικό άσπρο κρασί με άρωμα από ρετσίνι. ◇ Το ρετσίνι είναι ένα υγρό που βγαίνει από τον κορμό του πεύκου και κολλάει σαν κόλλα. 🎵 ρε-τσί-να

ρεύμα [το] ουσιαστικό (ρεύματα)

☑ Όταν κάνει ρεύμα, μπαίνει δυνατός αέρας από κάπου.

✓ Με το ηλεκτρικό ρεύμα λειτουργούν όλες οι ηλεκτρικές συσκευές κι έχουμε φως. 🎵 ρεύ-μα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρεύομαι ρήμα (ρεύτηκα, θα ρευτώ)

☑ Όταν τρως πολύ, έχεις ανάγκη να ρευτείς, δηλαδή να βγάλεις από το στόμα σου αέρια κάνοντας θόρυβο. ◊ **ρέψιμο** 🎵 ρεύ-ο-μαι

ρευστός, ρευστή, ρευστό επίθετο (ρευστοί, ρευστές, ρευστά)

☑ Όταν κάτι είναι ρευστό, κυλάει όπως ένα υγρό.
● **πηχτός** 🎵 ρευ-στός

ρημάζω, ρημάζομαι ρήμα (ρήμαξα, θα ρημάξω)

☑ Όταν ρημάζεις κάτι, το καταστρέφεις τελείως, το κάνεις ερείπιο. ✍ Το χιόνι ρημάξε πολλά σπίτια στο χωριό του θείου Αλέκου.

✓ Όταν κάτι ρημάζει, καταστρέφεται σιγά σιγά και γίνεται έρημο, γιατί κανείς δεν το φροντίζει πια.

✍ Αν δεν είχε πάει ο θείος Αλέκος στο χωριό, το σπίτι του παππού θα είχε ρημάξει. ◊ **«Ρημαδιό έγινε το δωμάτιο με τα κυνηγητά σας!»** είπε η κυρία Μαργαρίτα. Έγινε άνω κάτω. 🎵 ρη-μά-ζω

ρηχός, ρηχή, ρηχό επίθετο (ρηχοί, ρηχές, ρηχά)

☑ Όταν το νερό είναι ρηχό, μπορούμε να πατήσουμε στον βυθό, γιατί έχει μικρό βάθος.

● **βαθύς**

✓ (σαν ουσιαστικό) Στη θάλασσα ο Κώστας και η Αθηνά κολυμπάνε στα ρηχά. ◊ **Όταν το νερό**

ρηχαιίνει, μικραίνει το βάθος του. ● **βαθαίνω**

🎵 ρη-χός ✍ 'αντίθετα'

- Σε τι πιάτο τρώμε τη σούπα; Σε ρηχό ή σε βαθύ;

ρίγα [η] ουσιαστικό (ρίγες)

☑ Η μπλούζα της θείας Κατερίνας είναι άσπρη με μπλε ρίγες. Δηλαδή έχει μπλε γραμμές πάνω της. ◇ Η θεία Κατερίνα φοράει ριγέ μπλούζα. ♪ ρί-γα

ρίγανη [η] ουσιαστικό

☑ Η ρίγανη είναι θάμνος με αρωματικά φύλλα και λουλούδια. Την ξεραίνουμε, την τρίβουμε και τη βάζουμε στο φαγητό για να το νοστιμέψει. ♪ ρί-γα-νη

ριγέ επίθετο → ρίγα

ρίζα [η] ουσιαστικό (ρίζες)

☑ Τα φυτά παίρνουν την τροφή που χρειάζονται από τις ρίζες τους που είναι κάτω από τη γη.
 ✓ Τα δόντια και τα μαλλιά μας έχουν κι αυτά ρίζες.
◇ Λέμε ότι ένα φυτό ριζώνει, όταν κάνει γερές ρίζες και μεγαλώνει εκεί που το φυτέψαμε. Όταν κάποιος ριζώνει σ' έναν τόπο, συνηθίζει να ζει εκεί και δε θέλει πια να φύγει. ♪ ρί-ζα

ριζώνω ρήμα (ρίζωσα, θα ριζώσω) → ρίζα

ρискάρω ρήμα (ρίσκαρα, θα ρισκάρω)

☑ Όταν ρισκάρεις, αποφασίζεις να κάνεις κάτι επικίνδυνο ή βάζεις κάτι σε κίνδυνο.
✎ Οι πυροσβέστες ρισκάρουν τη ζωή τους κάθε φορά που τρέχουν να σώσουν κάποιον. ◇ Όταν

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρискάρεις, παίρνεις ένα ρίσκο, κάνεις κάτι πολύ επικίνδυνο. 🎵 ρι-σκά-ρω

ρίχνω, ρίχνομαι ρήμα (έριξα, θα ρίξω)

☑ Όταν ρίχνεις κάτι, το κάνεις να πέσει κάτω.

✍ Το βάζο που έριξε ο Κώστας με την μπάλα, έγινε χίλια κομμάτια.

✓ Όταν ο Κώστας και η Αθηνά γυρίζουν από το σχολείο, ρίχνουν τις τσάντες τους στο πάτωμα και τρέχουν για το μεσημεριανό τους. Τις πετούν κάτω.

✓ Χθες στο χωριό του θείου Αλέκου ένα κοπάδι από λύκους ρίχτηκε στα πρόβατα. Έπεσε πάνω τους με ορμή. Έκανε επίθεση.

✓ Όταν ρίχνεις ένα ρούχο πάνω σου, φοράς στα γρήγορα κάτι πρόχειρο. Όταν ρίχνεις μία ματιά σε κάτι, το κοιτάζεις στα γρήγορα. Όταν ρίχνεις ένα χαστούκι σε κάποιον, τον χτυπάς στο μάγουλο με το χέρι σου. Όταν ρίχνει πολλή βροχή, βρέχει πολύ.

◇ Η θεία Κατερίνα φοράει συχνά ριχτά ρούχα.

Άνετα, φαρδιά ρούχα από μαλακό ύφασμα. **ρίξιμο**

🎵 ρί-χνω

ρισοκίνδυνος, ρισοκίνδυνη, ρισοκίνδυνο επίθετο (ρισοκίνδυνοι, ρισοκίνδυνες, ρισοκίνδυνα)

☑ Όταν κάνεις κάτι ρισοκίνδυνο, κάνεις κάτι που μπορεί να είναι επικίνδυνο για σένα. ✍ Οι βουτιές που κάνει ο Κώστας στη θάλασσα είναι ρισοκίνδυνες και ο θείος Τάκης του φωνάζει να προσέχει.

◇ **ρισοκινδυνεύω** 🎵 ρι-φο-κίν-δυ-νος

ρόδα [η] ουσιαστικό (ρόδες)

ροδάκινο ----- ροζ--

☑ Τα αυτοκίνητα, τα ποδήλατα και οι μοτοσικλέτες κινούνται πάνω σε ρόδες. ○ τροχός 🎵 ρό-δα

ροδάκινο [το] ουσιαστικό (ροδάκινα)

☑ Τα ροδάκινα είναι στρογγυλά φρούτα με λεπτή και χνουδωτή φλούδα και μεγάλο κουκούτσι. Η σάρκα τους είναι κίτρινη και πολύ ζουμερή.

◇ Η ροδακινιά είναι το δέντρο που κάνει ροδάκινα. 🎵 ρο-δά-κι-νο

ρόδι [το] ουσιαστικό (ρόδια)

☑ Το ρόδι είναι ένα φρούτο με χοντρή και σκληρή φλούδα και μικρούς κόκκινους σπόρους. Την Πρωτοχρονιά σπάμε ρόδι στο πάτωμα για να έχουμε καλή τύχη. ◇ Η ροδιά είναι το δέντρο που κάνει ρόδια. 🎵 ρό-δι

ρόδο [το] ουσιαστικό (ρόδα)

☑ Ρόδο λέμε το τριαντάφυλλο.

◇ Όταν κάτι είναι ρόδινο, έχει το χρώμα του ρόδου.
○ τριανταφυλλής 🎵 ρό-δο

ροζ επίθετο

☑ Όταν κάτι είναι ροζ, έχει πολύ ανοιχτό κόκκινο χρώμα. ✍ Η Αθηνά φοράει ροζ κάλτσες.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το ροζ είναι το αγαπημένο χρώμα της Αθηνάς. Γι' αυτό και ονόμασε

- Αν μου αλλάξεις το τελευταίο γράμμα τσουλάω. Ποια λέξη είμαι;

.....

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

τη γάτα της Ροζαλία. 🎵 ροζ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

🖍️ 'τα χρώματα'

ροκανίδι [το] ουσιαστικό (ροκανίδια) → ροκανίζω

ροκανίζω, ροκανίζομαι ρήμα (ροκάνισα, θα ροκανίσω)

☑️ Όταν ροκανίζω ένα ξύλο, το ξύνω για να κάνω πιο λεία την επιφάνειά του.

✓ Όταν ροκανίζω κάτι σκληρό, το μασάω για ώρα.

◇ Τα ροκανίδια είναι τα πολύ ψιλά και μικρά κομματάκια από ξύλο που πέφτουν, όταν το πριονίζουμε. 🎵 ρο-κα-νί-ζω

ρολό [το] ουσιαστικό (ρολά)

☑️ Κάτι που είναι τυλιγμένο σε ρολό μοιάζει με σωλήνα. Ένα ρολό χαρτί είναι το χαρτί της τουαλέτας.

✓ Κάθε πρωί ο κύριος Δημήτρης ανεβάζει τα ρολά του μαγαζιού του για να το ανοίξει. 🎵 ρο-λό

ρολόι [το] ουσιαστικό (ρολόγια)

☑️ Το ρολόι μάς δείχνει τι ώρα είναι.

Έχει αριθμούς, έναν μεγάλο δείκτη που δείχνει τα λεπτά κι έναν μικρό που δείχνει τις ώρες που περνούν. 🎵 ρο-λόι **Δες ώρα**

ρόλος [ο] ουσιαστικό (ρόλοι)

☑️ Στο σινεμά και στο θέατρο οι ηθοποιοί παίζουν ο καθένας τον ρόλο του, δηλαδή λένε και κάνουν αυτά

ρόμβος-----ρουθούνι--

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

που λένε και κάνουν τα πρόσωπα του έργου.

🎵 ρό-λος

ρόμβος [ο] ουσιαστικό (ρόμβοι)

☑️ Ο ρόμβος είναι ένα σχήμα με τέσσερις ίσες πλευρές και με τέσσερις γωνίες, δύο αμβλείες που είναι πιο φαρδιές και δύο οξείες που είναι πιο στενές. 🎵 ρόμ-βος ✍️ 'τα σχήματα'

ρόμπα [η] ουσιαστικό (ρόμπες)

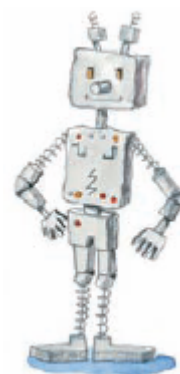
☑️ Η ρόμπα είναι ένα ρούχο που φοράμε μόνο στο σπίτι, όταν σηκωνόμαστε από το κρεβάτι μας ή πριν ξαπλώσουμε.

🎵 ρό-μπα

ρομπότ [το] ουσιαστικό

☑️ Το ρομπότ είναι μία μηχανή με μορφή ανθρώπου που είναι φτιαγμένη έτσι ώστε να κάνει κάποιες ανθρώπινες δουλειές. Βλέπουμε ρομπότ σε ταινίες επιστημονικής φαντασίας. 🎵 ρο-μπότ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ρόπαλο [το] ουσιαστικό (ρόπαλα)

☑️ Το ρόπαλο είναι ένα χοντρό και βαρύ ξύλο που το χρησιμοποιούσαν παλιότερα σαν όπλο. 🎵 ρό-πα-λο

ρουθούνι [το] ουσιαστικό (ρουθούνια)

☑️ Τα ρουθούνια είναι οι δύο τρύπες που έχουμε στη μύτη για ν' αναπνέουμε. 💎 Όταν

ρουκέτα ----- ρούχο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρουθουνίζουμε, αναπνέουμε από τη μύτη με θόρυβο. 🎵 ρου-θού-νι ✍️ 'το σώμα μας'

ρουκέτα [η] ουσιαστικό (ρουκέτες)

☑️ Στις γιορτές ρίχνουμε ρουκέτες που όταν σκάνε στον ουρανό, κάνουν θόρυβο και βγάζουν πολύχρωμα φώτα. ○ πυροτέχνημα 🎵 ρου-κέ-τα

ρουμπίνι [το] ουσιαστικό (ρουμπίνια)

☑️ Το ρουμπίνι είναι μία κόκκινη, γυαλιστερή και πολύ ακριβή πέτρα που μπαίνει σε κοσμήματα. 🎵 ρου-μπί-νι

ρουφηξιά [η] ουσιαστικό (ρουφηξιές) → ρουφώ

ρουφώ και ρουφάω, ρουφιέμαι ρήμα (ρούφηξα, θα ρουφήξω)

☑️ Όταν ρουφάς ένα υγρό, το πίνεις παίρνοντας μικρή αναπνοή από το στόμα και κάνοντας μερικές φορές έναν ελαφρό θόρυβο με τα χείλια σου.

✍️ Όταν η Αθηνά πίνει χυμό, τον ρουφάει με το καλαμάκι.

✓ Όταν τρέχουν οι μύξες σου και δεν έχεις χαρτομάντιλο να σκουπιστείς, ρουφάς τη μύτη σου.

◇ Ο θεός Αλέκος έπινε το ζεστό του καφεδάκι με μικρές ρουφηξιές για να το απολαύσει, δηλαδή το έπινε σιγά σιγά με μικρές γουλιές. Ο Κώστας ήταν κρυωμένος κι ακουγόταν το ρούφηγμα της μύτης του. Ακουγόταν που ρουφούσε τη μύτη του.

🎵 ρου-φώ ✍️ 'το πάρτι'

ρούχο [το] ουσιαστικό (ρούχα)

ρόφημα ----- ρύζι--

☑ Ντυνόμαστε με ρούχα. Είναι τα παντελόνια, οι φούστες, τα φορέματα, οι μπλούζες και ό,τι άλλο φοράμε για να μην είμαστε γυμνοί και για να μην κρυώνουμε.

✓ Λέμε ότι τρώγεσαι με τα ρούχα σου, όταν δεν ξέρεις τι θέλεις κι όλα σ' εκνευρίζουν. 🎵 ρού-χο
✍ 'τα ρούχα'

ρόφημα [το] ουσιαστικό (ροφήματα)

☑ Το ρόφημα είναι κάτι που πίνεται ζεστό, όπως το τσάι, το χαμομήλι, το κακάο και ο καφές. ◇ ρουφώ
🎵 ρό-φη-μα

ροχαλίζω ρήμα (ροχάλισα, θα ροχαλίσω)

☑ Όταν ροχαλίζεις στον ύπνο σου, αναπνέεις με θόρυβο. ✍ Ο Κώστας ροχάλιζε όλη τη νύχτα, γιατί η μύτη του ήταν βουλωμένη. ◇ Ο θόρυβος αυτός που κάνεις στον ύπνο σου λέγεται ροχαλητό.

🎵 ρο-χα-λί-ζω

ρυάκι [το] ουσιαστικό (ρυάκια)

☑ Το ρυάκι είναι ένα πολύ μικρό ποτάμι. Βγαίνει κι αυτό από μία πηγή, είναι όμως πολύ πιο μικρό.

🎵 ρυ-ά-κι

ρύζι [το] ουσιαστικό (ρύζια)

☑ Το ρύζι είναι ένα δημητριακό που φυτρώνει σε γη σκεπασμένη με νερό. Το τρώμε βραστό.

◇ Με ρύζι, γάλα, ζάχαρη και κανέλα φτιάχνουμε ένα γλυκό, το ρυζόγαλο. Όταν

- Από τι φτιάχνεται το λαχανόρυζο;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρυθμίζω ----- ρυτιδιασμένος--

μαγειρέψουμε το ρύζι με αρακά, καλαμπόκι και άλλα υλικά, φτιάχνουμε ριζότο. 🎵 ρύ-ζι

ρυθμίζω, ρυθμίζομαι ρήμα (ρύθμισα, θα ρυθμίσω)

☑ Όταν ρυθμίζεις ένα μηχανήμα, το κάνεις να λειτουργεί καλά ή όπως εσύ θέλεις. ✎ Η Αλίκη ρύθμισε το ξυπνητήρι της για να ξυπνήσει νωρίς και να διαβάσει λίγο πριν το διαγώνισμα.

✓ Όταν ρυθμίζεις ένα θέμα, το οργανώνεις έτσι ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα μ' αυτό.

✎ Ο κύριος Γιάννης ρύθμισε τη δουλειά του έτσι ώστε να έχει χρόνο για την οικογένειά του.

○ κανονίζω, τακτοποιώ ✧ **ρυθμός** 🎵 ρυθ-μί-ζω

ρυθμός [ο] ουσιαστικό (ρυθμοί)

☑ Η Αθηνά χόρευε στον ρυθμό της μουσικής. Πότε γρήγορα, πότε αργά. Ακολουθούσε στον σωστό χρόνο τους ήχους της μουσικής. ✧ **ρυθμίζω**
🎵 ρυθ-μός

ρυτίδα [η] ουσιαστικό (ρυτίδες)

☑ Οι παππούδες και οι γιαγιάδες έχουν πολλές ρυτίδες στο πρόσωπό τους, γιατί όσο μεγαλώνουμε το δέρμα μας στεγνώνει και ζαρώνει.

✧ Το δέρμα τους δεν είναι φρέσκο και λείο, είναι ρυτιδιασμένο, δηλαδή γεμάτο ρυτίδες. 🎵 ρυ-τί-δα

ρυτιδιασμένος, ρυτιδιασμένη, ρυτιδιασμένο
μετοχή (ρυτιδιασμένοι, ρυτιδιασμένες, ρυτιδιασμένα) → ρυτίδα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ρώγα [η] ουσιαστικό (ρώγες)

- ☑ Κάθε τσαμπί σταφύλι έχει πολλές ρώγες. Μέσα στις ρώγες βρίσκονται τα κουκούτσια του σταφυλιού.
- ✓ Στην άκρη κάθε στήθους έχουμε μία ρώγα. Από τη ρώγα του γυναικείου στήθους βγαίνει το γάλα που βυζαίνουν τα μωρά. 🎵 ρώ-γα

ρωτώ και **ρωτάω** ρήμα (ρώτησα, θα ρωτήσω)

- ☑ Όταν ρωτάς κάποιον κάτι, ζητάς να μάθεις κάποια πληροφορία. ✍ Η κακιά βασίλισσα ρωτούσε κάθε μέρα τον καθρέφτη της ποια είναι η ομορφότερη. ◇ Η βασίλισσα έκανε κάθε μέρα την ίδια ερώτηση. 🎵 ρω-τώ

Σ σ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σαββατοκύριακο [το] ουσιαστικό
(σαββατοκύριακα)

☑ Το σαββατοκύριακο είναι οι δύο τελευταίες μέρες της εβδομάδας, το Σάββατο και η Κυριακή.

🎵 σαβ-βα-το-κύ-ρια-κο

σαγιονάρα [η] ουσιαστικό (σαγιονάρες)

☑ Οι σαγιονάρες είναι πλαστικές καλοκαιρινές παντόφλες. Τις φοράμε συνήθως στην παραλία. 🎵 σα-γιο-νά-ρα

σαγόνι [το] ουσιαστικό (σαγόνια)

☑ Σαγόνι λέμε το μέρος του προσώπου που είναι κάτω από το στόμα. ○ πιγούνι

✓ Τα σαγόνια είναι δύο κόκαλα στο κάτω μέρος του προσώπου, πάνω και κάτω από το στόμα. Στα σαγόνια φυτρώνουν τα δόντια. 🎵 σα-γό-νι

σαΐνι [το] ουσιαστικό (σαΐνια)

☑ Λέμε σαΐνι κάποιον που είναι πάρα πολύ έξυπνος. 🎵 σα-ϊ-νι

σαΐτα [η] ουσιαστικό (σαΐτα)

☑ Φτιάχνουμε σαΐτες από χαρτί. Μοιάζουν με βέλη

- Οι δάσκαλοι δουλεύουν το Σαββατοκύριακο;
Οι νοσοκόμες; Οι αστυνομικοί;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

και τις πετάμε ο ένας στον άλλον.

✓ Όταν κάποιος τρέχει πολύ γρήγορα, λέμε πως τρέχει σαν **σαΐτα**. 🎵 σα-ϊ-τα

σάκα [η] ουσιαστικό (σάκες)

☑ Σάκα λέμε την τσάντα που κρατούν οι μαθητές, όταν πηγαίνουν στο σχολείο. ○ σχολική τσάντα

◇ **σακί, σακούλα, σάκος**. 🎵 σά-κα

σακάκι [το] ουσιαστικό (σακάκια)

☑ Το σακάκι είναι ένα αντρικό ή γυναικείο ρούχο που φοράμε στο πάνω μέρος του σώματός μας, πάνω από μπλούζα ή πουκάμισο. Έχει συνήθως μακριά μανίκια, φτάνει μέχρι τη μέση ή μέχρι τους γοφούς και κουμπώνει μπροστά. 🎵 σα-κά-κι

σακί [το] ουσιαστικό (σακιά)

☑ Το σακί είναι ένας μικρός σάκος. Μέσα στο σακί βάζουμε διάφορα πράγματα, όπως πατάτες, χώμα και άμμο. ○ τσουβάλι

✓ Ένα σακί σιτάρι είναι τόσο σιτάρι, όσο χωράει ένα σακί. ◇ **σάκος, σακούλα** 🎵 σα-κί

σάκος [ο] ουσιαστικό (σάκοι)

☑ Ο σάκος είναι μία τσάντα από πανί, πλαστικό ή δέρμα. Κλείνει στο πάνω μέρος της μ' ένα κορδόνι ή ένα φερμουάρ. Στον ταξιδιωτικό σάκο βάζουμε τα πράγματά μας, όταν ταξιδεύουμε. Στον ταχυδρομικό σάκο βάζει ο ταχυδρόμος τα γράμματα και τα πακέτα που μας φέρνει.

○ τσουβάλι ◇ **σακί, σακούλα** 🎵 σά-κος

σακούλα [η] ουσιαστικό (σακούλες)

☑ Οι σακούλες είναι οι πλαστικές ή χάρτινες τσάντες που μας δίνουν στα μαγαζιά για να βάζουμε τα ψώνια μας.

◇ **σακί, σάκος** 🎵 σα-κού-λα

σαλάμι [το] ουσιαστικό (σαλάμια)

☑ Το σαλάμι είναι ένα στρογγυλό και μακρύ αλλαντικό από κρέας, λίπος και μπαχαρικά. Το τρώμε κρύο, κομμένο σε λεπτές φέτες. 🎵 σα-λά-μι

σαλάτα [η] ουσιαστικό (σαλάτες)

☑ Η σαλάτα είναι ανακατεμένα κρύα λαχανικά, βρασμένα ή ωμά που σερβίρονται συνήθως με λάδι και ξίδι ή λεμόνι.

✓ «Τα έκανα σαλάτα στις εξετάσεις» είπε η Αλίκη.
«Δεν έγραψα τίποτα σωστά, όλα λάθος».

🎵 σα-λά-τα

σαλεύω ρήμα (σάλεψα, θα σαλέψω)

☑ Όταν σαλεύεις, κουνιέσαι ελάχιστα. ✎ Όταν είδε τον κύριο Μιχάλη, ο Κώστας κρύφτηκε πίσω από ένα δέντρο και δε σάλεψε μέχρι να φύγει.

🎵 σα-λεύ-ω

σάλι [το] ουσιαστικό

☑ Το σάλι είναι ένα μεγάλο πλεκτό ύφασμα που ρίχνουν οι γυναίκες στους ώμους τους για να μην κρυώνουν. 🎵 σά-λι

σαλιέρα [η] ουσιαστικό (σαλιέρες) → σάλιο

σαλιάρης, σαλιάρα, σαλιάρικο επίθετο
(σαλιάρηδες, σαλιάρες, σαλιάρικα) → σάλιο

σαλιγκάρι [το] ουσιαστικό (σαλιγκάρια)

☑ Το σαλιγκάρι είναι ένα μικρό ζώο με κεραίες στο κεφάλι. Κουβαλάει ένα όστρακο στην πλάτη του και προχωράει πολύ αργά. 🎵 σα-λι-γκά-ρι

σάλιο [το] ουσιαστικό (σάλια)

☑ Το σάλιο είναι το υγρό που βγαίνει από το στόμα μας.

✓ Λέμε πως σου τρέχουν τα σάλια, όταν θέλεις πάρα πολύ να φας ή ν' αποκτήσεις κάτι.

◇ Τα μωρά φοράνε **σαλιάρα**, όταν τρώνε για να μη βρομίζουν τα ρούχα τους. Η Αθηνά και ο Κώστας λένε το Δημητράκη σαλιάρη, γιατί τρέχουν συνέχεια σάλια από το στόμα του. 🎵 σά-λιο

σαλόνι [το] ουσιαστικό (σαλόνια)

☑ Το σαλόνι είναι το μεγαλύτερο δωμάτιο του σπιτιού όπου δεχόμαστε τους επισκέπτες μας.

✓ Σαλόνι λέμε και τα έπιπλα που έχουμε στο σαλόνι. 🎵 σα-λό-νι

σαλπάρω ρήμα (σάλπαρη, θα σαλπάρω)

☑ Όταν το πλοίο σαλπάρει, σηκώνει τις άγκυρες, σφυρίζει δυνατά και φεύγει από το λιμάνι. ● αράζω

🎵 σαλ-πά-ρω

σάλτο [το] ουσιαστικό (σάλτα)

☑ Το σάλτο είναι ένα μεγάλο πήδημα. 🎵 σάλ-το

σάλτσα [η] ουσιαστικό (σάλτσες)

☑ Η σάλτσα είναι ένα πηχτό υγρό που είναι φτιαγμένο από διάφορα υλικά και το βάζουμε στο φαγητό για να γίνει πιο νόστιμο. Στα μακαρόνια βάζουμε συχνά σάλτσα ντομάτα.

🎵 σάλ-τσα

σαμάρι [το] ουσιαστικό (σαμάρια)

☑ Το σαμάρι είναι το κάθισμα που βάζουμε στην πλάτη ενός αλόγου για να καθόμαστε, όταν ανεβαίνουμε πάνω του. ○ σέλα 🎵 σα-μά-ρι

σαματάς [ο] ουσιαστικό (σαματάδες)

☑ Ο σαματάς είναι ένας δυνατός θόρυβος.
○ φασαρία · ● ησυχία 🎵 σα-μα-τάς

σαμπουάν [το] ουσιαστικό

☑ Σαμπουάν λέμε το υγρό σαπούνι που χρησιμοποιούμε για να πλένουμε τα μαλλιά μας.

🎵 σα-μπου-άν

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σανδάλι [το] ουσιαστικό (σανδάλια)

☑ Τα σανδάλια είναι ελαφριά ίσια πέδιλα με λεπτή σόλα και λεπτά λουριά.

🎵 σαν-δά-λι

σανίδα [η] ουσιαστικό (σανίδες)

☑ Η σανίδα είναι ένα λεπτό μακρόστενο κομμάτι ξύλο. ✎ Ο κύριος Μιχάλης έφτιαξε ένα σπιτάκι από σανίδες για τα κουταβάκια του. 🎵 σα-νί-δα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σανός [ο] και **σανό** [το] ουσιαστικό (σανά)

☑ Το σανό είναι το ξερό χόρτο που δίνουμε για φαγητό στα ζώα. 🎵 σα-νό

- Ο σανός και το σανό έχουν τον ίδιο πληθυντικό, τα σανά.

σαντιγί [η] ουσιαστικό

☑ Η σαντιγί είναι χτυπημένη κρέμα γάλακτος με ζάχαρη. Τη βάζουμε στα γλυκά και στις φρουτοσαλάτες. 🎵 σα-ντι-γί

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σάντουιτς [το] ουσιαστικό

☑ Το σάντουιτς είναι ένα πρόχειρο κρύο γεύμα που για να το φτιάξουμε, βάζουμε ζαμπόν, τυρί, ντομάτα ή άλλα υλικά ανάμεσα σε δύο φέτες ψωμιού.

🎵 σά-ντου-ιτς

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σαξόφωνο [το] ουσιαστικό (σαξόφωνα)

☑ Το σαξόφωνο είναι ένα πνευστό μουσικό όργανο, δηλαδή χρειάζεται να φυσάμε μέσα σ' αυτό για να βγάλει ήχο. Μοιάζει με στριφτό, παχύ σωλήνα που έχει τρύπες. 🎵 σα-ξό-φω-νο

σαπίζω ρήμα (σάπισα, θα σαπίσω)

☑ Όταν τα τρόφιμα σαπίζουν, χαλάνε και μυρίζουν πολύ άσχημα. Είναι για πέταμα. ♦ Όταν ένα

φρούτο έχει σαπίσει, είναι **σάπιο**. 🎵 σα-πί-ζω

σάπιος-----σαρδέλα--

σάπιος, σάπια, σάπιο επίθετο (σάπιοι, σάπιες, σάπια) → σαπίζω

σαπουνάδα [η] ουσιαστικό (σαπουνάδες)
→ σαπούνι

σαπούνι [το] ουσιαστικό (σαπούνια)

☑ Με το σαπούνι πλενόμαστε ή πλένουμε κάτι. Όταν το σαπούνι μπει στο νερό, αφρίζει. **◇ Κάνει σαπουνάδα, που είναι γεμάτη από μικρές φούσκες, τις σαπουνόφουσκες. Όταν πλένεις κάτι με σαπούνι, το σαπουνίζεις.**

🎵 σα-πού-νι ✍️ 'το μπάνιο'

σαπουνίζω, σαπουνίζομαι ρήμα (σαπούνισα, θα σαπουνίσω) → σαπούνι

σαράβαλο [το] ουσιαστικό (σαράβαλα)

☑ Όταν κάτι είναι σε πολύ κακή κατάσταση, λέμε ότι είναι σαράβαλο. ✍️ Ο κύριος Δημήτρης έχει ένα παλιό φορτηγάκι, σκέτο σαράβαλο. 🎵 σα-ρά-βα-λο

σαρανταποδαρούσα [η] ουσιαστικό
(σαρανταποδαρούσες)

☑ Η σαρανταποδαρούσα είναι ένα έντομο που μοιάζει με σκουλήκι κι έχει σαράντα δύο πόδια.

🎵 σα-ρα-ντα-πο-δα-ρού-σα

σαρδέλα [η] ουσιαστικό (σαρδέλες)

☑ Οι σαρδέλες είναι μικρά θαλασσινά ψάρια που

- Πότε λέμε ότι κάποιον τον έχουν σαπίσει στο ξύλο;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σάρκα [η] ουσιαστικό (σάρκες)

☑ Η σάρκα είναι το κρέας στο σώμα των ανθρώπων και των ζώων. ◊ Ο σκύλος, η γάτα και το λιοντάρι είναι **σαρκοφάγα ζώα**. Τρέφονται δηλαδή με τη σάρκα άλλων ζώων. 🎵 σάρ-κα

σαρκοφάγος, σαρκοφάγα, σαρκοφάγο επίθετο
(σαρκοφάγοι, σαρκοφάγες, σαρκοφάγα) → σάρκα

σαστίζω ρήμα (σάστισα, θα σαστίσω)

☑ Όταν σου συμβαίνει κάτι που δεν περίμενες, σαστίζεις και δεν ξέρεις τι να κάνεις. ✎ Ο πρίγκιπας σάστισε όταν είδε τη Σταχτοπούτα. Ξαφνιάστηκε με την ομορφιά της. ◊ Έμεινε σαστισμένος.

○ έκπληκτος 🎵 σα-στί-ζω

σαστισμένος, σαστισμένη, σαστισμένο μετοχή
(σαστισμένοι, σαστισμένες, σαστισμένα)
→ σαστίζω

σαύρα [η] ουσιαστικό (σαύρες)

☑ Η σαύρα είναι ένα ερπετό που έχει πράσινο δέρμα, τέσσερα πόδια και μακριά ουρά. Τρέχει πολύ γρήγορα και της αρέσει να κάθεται στον ήλιο. 🎵 σαύ-ρα

σαχλαμάρα [η] ουσιαστικό (σαχλαμάρες)
→ σαχλός

σαχλός, σαχλή, σαχλό επίθετο (σαχλοί, σαχλές, σαχλά)

σβέλτος-----σβόλος--

- ☑ Όταν κάποιος είναι **σαχλός**, δεν είναι σοβαρός κι αυτά που κάνει ή λέει δεν είναι πολύ έξυπνα.
- ✓ Όταν ένα έργο ή ένα βιβλίο είναι **σαχλό**, δεν έχει κανένα ενδιαφέρον, καμιά ουσία. ○ ανόητος
- ◇ Όταν κάποιος **λέει σαχλαμάρες**, **λέει χαζά**, **ανόητα πράγματα**, γίνεται **σαχλός**. 🎵 σα-χλός

σβέλτος, **σβέλτη**, **σβέλτο** επίθετο (σβέλτοι, σβέλτες, σβέλτα)

- ☑ Όταν κάποιος είναι **σβέλτος**, κάνει τις δουλειές του με γρήγορες κινήσεις. ◇ **σβέλτα** 🎵 σβέλ-τος

σβέρκος [ο] ουσιαστικό (σβέρκοι)

- ☑ Ο **σβέρκος** είναι το πίσω μέρος του λαιμού ανάμεσα στο κεφάλι και την πλάτη. 🎵 σβέρ-κος

σβήνω, **σβήνομαι** ρήμα (έσβησα, θα σβήσω)

- ☑ Όταν **σβήνεις** κάτι, το κάνεις να μην καίει, να μην έχει πια φωτιά.

🖋 Η Αθηνά θα σβήσει σε λίγους μήνες εφτά κεράκια. ● ανάβω

- ✓ Όταν **σβήνεις** το φως, πατάς τον διακόπτη για να γίνει σκοτάδι. ● ανάβω

- ✓ Όταν **σβήνεις** μία λέξη που έχεις γράψει, την εξαφανίζεις από εκεί που είναι γραμμένη με γόμα, με σφουγγάρι

◇ **σβήστρα** ○ γόμα
σβήσιμο 🎵 σβή-νω

σβόλος [ο] ουσιαστικό (σβόλοι)

- ☑ Ο **σβόλος** είναι μία μπαλίτσα ξεραμένη λάσπη που διαλύεται, όταν την τρίψεις. 🎵 σβό-λος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σβούρα [η] ουσιαστικό (σβούρες)

☑ Η σβούρα είναι ένα ξύλινο ή μεταλλικό παιχνίδι σε σχήμα κώνου που μπορείς να το κάνεις να γυρίζει πολύ γρήγορα.
✓ Όταν κάποιος γυρίζει σαν σβούρα, δεν κάθεται σε ησυχία, όλο αλλάζει θέση. 🎵 σβού-ρα

σγουρός, σγουρή, σγουρό επίθετο (σγουροί, σγουρές, σγουρά)

☑ Όταν τα μαλλιά σου σχηματίζουν μπούκλες, είναι σγουρά. ○ κατσαρός ● ίσιος ◇ Όταν τα μαλλιά του Κώστα στεγνώνουν, σγουραίνουν. Κάνουν μπούκλες. ○ κατσαρώνω ● ισιώνω 🎵 σγου-ρός

σέβομαι ρήμα (σεβάστηκα, θα σεβαστώ)

☑ Όταν σέβεσαι κάποιον, του φέρεσαι σωστά κι ακούς τη γνώμη του, γιατί είναι πιο μεγάλος ή γιατί ξέρει περισσότερα πράγματα από σένα.
✓ Όταν σέβεσαι κάτι που σου λένε ή τη γνώμη κάποιου, προσπαθείς να μην κάνεις το αντίθετο απ' αυτό, υπακούς. ✎ Ο Κώστας και οι φίλοι του σεβάστηκαν τις οδηγίες των γονιών τους και γύρισαν στην ώρα τους από την εκδρομή.
◇ Όταν σέβεσαι κάποιον, αισθάνεσαι σεβασμό γι' αυτόν. 🎵 σέ-βο-μαι

σεζόν [η] ουσιαστικό

☑ Μία σεζόν είναι ένα χρονικό διάστημα που στη διάρκειά του γίνεται κάτι συγκεκριμένο. ✎ Η τουριστική σεζόν αρχίζει τον Απρίλιο και τελειώνει τον Οκτώβριο. ○ περίοδος, εποχή 🎵 σε-ζόν

σειρά ----- σεισμός--

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σειρά [η] ουσιαστικό (σειρές)

☑ Όταν βάζεις κάποια πράγματα στη σειρά, τα βάζεις το ένα δίπλα στο άλλο ή το ένα πίσω από το άλλο.

✓ Όταν η Αλίκη πηγαίνει σε συναυλίες, πιάνει θέση στην πρώτη σειρά για να είναι κοντά στη σκηνή.

✓ Η δασκάλα είπε στα παιδιά να μην τη διακόπτουν όταν μιλάει αλλά να περιμένουν τη σειρά τους για να μιλήσουν.

✓ Κάθε γραμμή με λέξεις στο βιβλίο σου είναι μία σειρά.

✓ Μία τηλεοπτική σειρά είναι ένα σίριαλ στην τηλεόραση. 🎵 σει-ρά

Ο Κώστας είναι πρώτος στη σειρά έξω από το κυλικείο, ενώ η Αθηνά τελευταία. Περιμένουν ν' αγοράσουν τυρόπιτες.

σειρήνα [η] ουσιαστικό (σειρήνες)

☑ Στη μυθολογία οι σειρήνες ήταν όμορφες γυναίκες που με τα τραγούδια τους έκαναν τους ναυτικούς ν' αλλάζουν πορεία.

✓ Η σειρήνα είναι ένα μηχάνημα που βγάζει πολύ δυνατό ήχο για να μας ειδοποιήσει ότι υπάρχει κίνδυνος. 🎵 σει-ρή-να

σεισμός [ο] ουσιαστικό (σεισμοί)

☑ Ο σεισμός είναι ένα δυνατό τράνταγμα της γης που μπορεί να προκαλέσει μεγάλες ζημιές στα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

κτίρια και τους δρόμους. Ένας ισχυρός σεισμός μπορεί να σκοτώσει τους ανθρώπους που βρίσκονται μέσα στα κτίρια ή περπατούν στους δρόμους. **◇ Οι επιστήμονες που μελετούν τους σεισμούς λέγονται σεισμολόγοι. Τα θύματα των σεισμών, δηλαδή οι τραυματίες κι εκείνοι που δεν μπορούν να μείνουν πια στα γκρεμισμένα τους σπίτια λέγονται σεισμοπαθείς. 🎵 σει-σμός**

σέλα [η] ουσιαστικό (σέλες)

Η σέλα είναι το κάθισμα που βάζουμε στην πλάτη του αλόγου για να μη γλιστράμε όταν καθόμαστε επάνω του. **○ σαμάρι**

Η σέλα είναι το κάθισμα του ποδήλατου. 🎵 σέ-λα

σελήνη [η] ουσιαστικό

Η σελήνη είναι το φεγγάρι. Είναι δορυφόρος της γης, δηλαδή γυρίζει γύρω από τη γη. 🎵 σε-λή-νη
- Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

σελίδα [η] ουσιαστικό (σελίδες)

Το κάθε φύλλο ενός βιβλίου, ενός τετραδίου ή μίας εφημερίδας έχει δύο πλευρές που λέγονται σελίδες.

◇ Ο σελιδοδείκτης είναι ένα μακρόστενο κομμάτι ύφασμα, χαρτόνι ή δέρμα που βάζουμε σ' ένα βιβλίο για να βρούμε τη σελίδα που μας ενδιαφέρει. 🎵 σε-λί-δα

σελοτέιπ [το] ουσιαστικό

Το σελοτέιπ είναι μία ταινία που έχει κόλλα από τη μία πλευρά. Με το σελοτέιπ κολλάμε κυρίως

σεμνός ----- σερβίρω--

χαρτιά, για παράδειγμα ένα σημείωμα στον τοίχο ή το χαρτί, όταν τυλίγουμε ένα πακέτο. 🎵 σε-λο-τέιπ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σεμνός, σεμνή, σεμνό επίθετο (σεμνοί, σεμνές, σεμνά)

☑️ Όταν κάποιος είναι σεμνός, ντύνεται και φέρεται με σοβαρότητα και δεν καμαρώνει φανερά για τα σημαντικά πράγματα που έχει ή που κάνει.

● άσεμνος ◊ Όταν είσαι σεμνός, φέρεσαι με σεμνότητα. 🎵 σε-μνός

σενάριο [το] ουσιαστικό (σενάρια)

☑️ Το σενάριο είναι μία ιστορία που γράφτηκε για να γίνει ταινία. Είναι δηλαδή η υπόθεση της ταινίας, τα λόγια των πρωταγωνιστών και οι οδηγίες για το γύρισμα της ταινίας. 🎵 σε-νά-ρι-ο

σεντόνι [το] ουσιαστικό (σεντόνια)

☑️ Τα σεντόνια είναι μεγάλα κομμάτια ύφασμα, συνήθως άσπρα, που τα χρησιμοποιούμε για να στρώσουμε το κρεβάτι μας. Με το κατωσέντονο σκεπάζουμε το στρώμα και με το πανωσέντονο σκεπαζόμαστε εμείς. 🎵 σε-ντό-νι

σερβίρω, σερβίρομαι ρήμα (σέρβιρα, θα σερβίρω)

☑️ Όταν σερβίρουμε το φαγητό, το βάζουμε στα πιάτα για να το φάνε όσοι κάθονται στο τραπέζι.

🍴 Η κυρία Μαργαρίτα σέρβιρε τη σούπα σε βαθιά πιάτα.

✓ Όταν σερβίρουμε κάποιον, του βάζουμε να φάει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α και να πει. **◇** Ο σερβιτόρος είναι αυτός που
 β σερβίρει στα εστιατόρια και τις καφετέριες.

γ ○ γκαρσόνι

δ Το σερβίτσιο είναι τα πιάτα, τα ποτήρια, τα
 ε φλιτζάνια και τα μαχαιροπίρουνα που βάζουμε στο
 τραπέζι για να φάμε και να πιούμε. **♪** σερ-βί-ρω

ζ **σέρβις** [το] ουσιαστικό

η **☑** Όταν ένας μηχανικός κάνει σέρβις σ' ένα
 θ αυτοκίνητο ή σε μία μηχανή, κοιτάζει να δει αν
 λειτουργούν καλά και αν χρειάζεται, τα επισκευάζει.
 ι **✓** Σέρβις λέμε και τον τρόπο που εξυπηρετούν τους
 κ πελάτες στα ξενοδοχεία και στα εστιατόρια.

λ **♪** σέρ-βις

μ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
 ν πληθυντικό αριθμό.

ξ **σερβιτόρος** [ο], **σερβιτόρα** [η], ουσιαστικό
 ο (σερβιτόροι, σερβιτόρες) → σερβίρω

π **σερβίτσιο** [το] ουσιαστικό (σερβίτσια)
 ρ → σερβίρω

σ **σερίφης** [ο] ουσιαστικό (σερίφηδες)

τ **☑** Ο σερίφης είναι ένας αστυνομικός που δουλεύει
 υ για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε μία περιοχή
 φ των Ηνωμένων Πολιτειών. Παλιότερα φορούσε ένα
 χ μεταλλικό αστέρι στο στήθος, όπως οι σερίφηδες
 ψ στα καουμπόικα έργα. **♪** σε-ρί-φης

ω **σέρνω** και **σύρω**, **σέρνομαι** και **σύρομαι** ρήμα
 (έσυρα, θα σύρω)

σερφάρω----- σέρφιγκ--

☑ Όταν σέρνεις κάτι, το τραβάς προς το μέρος που είσαι ή προς τα εκεί που πηγαίνεις.

✍ Ο θεός Τάκης σέρνει πίσω του μία βαλίτσα.

Μόλις επέστρεψε από ταξίδι. ○ τραβώ

✓ Όταν σέρνεις τον χορό, είσαι πρώτος στη σειρά και οδηγείς τους άλλους χορευτές.

✓ Λέμε ότι σέρνεις κάποιον από τη μύτη, όταν τον κάνεις ό,τι θέλεις. Ακόμη λέμε ότι σέρνεις τα πόδια σου, όταν βαριέσαι πολύ ή δεν αισθάνεσαι καλά.

✓ Όταν σέρνεσαι, προχωράς με την κοιλιά στο πάτωμα, σαν φίδι.

🎵 σέρ-νω

Ένας από τους κλέφτες έσερνε πίσω του το σακί με τα λεφτά του κυρίου Δημήτρη.

σερφάρω ρήμα (σέρφαρα, θα σερφάρω)

→ σέρφιγκ

σέρφιγκ [το] ουσιαστικό

☑ Το σέρφιγκ είναι θαλάσσιο άθλημα. Ο αθλητής που κάνει σέρφιγκ λέγεται σέρφερ και κινείται πάνω στα κύματα πατώντας σε μία σανίδα, με ή χωρίς πανί. ◆ Όταν

κάνεις σέρφιγκ, σερφάρεις.

Σερφάρουμε όμως και στο ίντερνετ. Της Αλίκης της αρέσει να σερφάρει στο ίντερνετ και να βλέπει διάφορες ιστοσελίδες, δηλαδή σελίδες που δίνουν πληροφορίες για ένα θέμα. 🎵 σέρ-φιγκ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σεσουάρ ----- σηκώνω

α - Ξένη λέξη Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
β πληθυντικό αριθμό.

σεσουάρ [το] ουσιαστικό

☑ Το σεσουάρ είναι μία ηλεκτρική συσκευή που μοιάζει με πιστόλι και βγάζει ζεστό ή κρύο αέρα για να στεγνώνουμε τα βρεγμένα μας μαλλιά. ○ πιστολάκι 🎵 σε-σου-άρ

η - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον
θ ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σεφ [ο] ουσιαστικό

☑ Σεφ λέγεται ο μάγειρας που οργανώνει τη δουλειά στην κουζίνα ενός εστιατορίου και δίνει εντολές στους άλλους μάγειρες. Είναι ο αρχιμάγειρας.

ν - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
ξ πληθυντικό αριθμό.

σηκώνω, σηκώνομαι ρήμα (σήκωσα, θα σηκώσω)

☑ Όταν σηκώνεις κάτι, το μετακινείς προς τα πάνω, του αλλάζεις θέση και το βάζεις κάπου ψηλότερα.

✍ «Αθηνά, σήκωσε γρήγορα την τσάντα σου από το πάτωμα» είπε ο κύριος Γιάννης. ● κατεβάζω

✓ Όταν σηκώνεις κάποιον από τη θέση του, τον κάνεις να σταθεί όρθιος ή ν' αλλάξει θέση.

✓ Όταν σηκώνεσαι, ξυπνάς και φεύγεις από το κρεβάτι σου. ● ξαπλώνω

✓ Λέμε ότι σηκώνεις χέρι σε κάποιον, όταν τον χτυπάς. Επίσης λέμε ότι δε σηκώνεις αστεία, όταν τα παίρνεις όλα στα σοβαρά. ◆ Όταν ο Κώστας έσπασε το πόδι του, τον πήγαν σηκωτό στο

σήμα ----- σημάδι--

νοσοκομείο. Δεν τον άφησαν να περπατήσει.

σήκωμα 🎵 ση-κώ-νω

σήμα [το] ουσιαστικό (σήματα)

☑ Το **σήμα** είναι μία εικόνα ή ένας ήχος που μας βοηθάει ν' αναγνωρίσουμε ή να καταλάβουμε γρήγορα κάτι. 🖋 Όπου και να κοιτάξεις υπάρχουν σήματα, όπως τα σήματα της τροχαίας και τα μουσικά σήματα των εκπομπών.

✓ Το **σήμα** είναι μία κίνηση που σημαίνει κάτι. 🖋 Ο κύριος Μιχάλης έκανε από μακριά σήμα στον Κώστα να σταματήσει.

◇ **σημαδεύω, σημάδι, σημαδούρα** 🎵 σή-μα

σημαδεύω, σημαδέομαι ρήμα (σημάδεψα, θα σημαδέψω) → σημάδι

σημάδι [το] ουσιαστικό (σημάδια)

☑ Όταν βάζεις ένα **σημάδι** σε κάτι, το κάνεις να ξεχωρίζει από άλλα πράγματα γύρω του για να το βρεις αργότερα. 🖋 Η δασκάλα έβαλε ένα κόκκινο σημάδι στις εργασίες που της άρεσαν.

✓ Μερικοί λεκέδες αφήνουν σημάδι ακόμα και μετά το πλύσιμο. Δε φεύγουν τελείως, φαίνονται και μετά το πλύσιμο.

✓ Όταν βάζεις κάτι ή κάποιον **σημάδι**, προσπαθείς

- Όταν ένας μαθητής σηκώνει το χέρι του στο μάθημα, τι θέλει να κάνει;

- Σε τι μας βοηθούν τα σήματα της τροχαίας;
Τα μουσικά σήματα;

σημαδούρα ----- σημαίνω

α να ρίξεις κάτι πάνω του για να τον χτυπήσεις.
β ○ στόχος ◇ Όταν **σημαδεύεις** κάτι, του βάζεις ένα
γ **σημάδι** για να το αναγνωρίσεις αργότερα. Όταν
δ **σημαδεύεις** κάποιον, τον βάζεις **σημάδι** ή του
ε αφήνεις **σημάδι**. Η **σημαδούρα** είναι ένα **σημάδι** στη
ζ θάλασσα που δείχνει πως εκεί τα νερά είναι
η επικίνδυνα ή πως υπάρχει **άγκυρα** από κάτω. **σήμα**
ι **ση-μά-δι**

σημαδούρα [η] ουσιαστικό (σημαδούρες)
→ **σημάδι**

σημαία [η] ουσιαστικό (σημαίες)

Η **σημαία** είναι ένα μεγάλο
ορθογώνιο πανί με τα χρώματα και
τα σύμβολα ενός κράτους. **ση-μαί-α**

σημαίνω ρήμα (σήμανα, θα σημάνω)

Όταν ρωτάς να μάθεις τι θα πει
«σαρανταποδαρούσα», θέλεις να σου εξηγήσουν τι
σημαίνει αυτή η λέξη, δηλαδή ποια είναι η **σημασία**
της.

Το ποδόσφαιρο σημαίνει πολλά για τον Κώστα.
Όταν παίζει καλά, είναι ευτυχισμένος. Ο Κώστας
ενδιαφέρεται πολύ για το ποδόσφαιρο. Είναι πολύ
σημαντικό γι' αυτόν. ◇ Κάθε λέξη σημαίνει κάτι,
έχει **μία σημασία**. Για τον κύριο Γιάννη και την κυρία
Μαργαρίτα η ευτυχία των παιδιών τους έχει πολύ

- Ζωγράφισε στην τάξη σου μία ελληνική σημαία και συζήτησε γι' αυτή.
- Πότε είναι η γιορτή της σημαίας;

σημείο ----- σήμερα--

μεγάλη σημασία. Είναι πολύ σημαντική.

🎵 ση-μαί-νω

σημείο [το] ουσιαστικό (σημεία)

☑ Σε ποιο σημείο στην Καλλιθέα θέλεις να συναντηθούμε; Σε ποιο μέρος, πού ακριβώς;

✓ Τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα είναι ο βορράς, ο νότος, η ανατολή και η δύση.

✓ Η Ροζαλία δεν έδωσε σημεία ζωής για αρκετές μέρες. Δε φάνηκε καθόλου. 🎵 ση-μεί-ο

σημειώνω, σημειώνομαι ρήμα (σημείωσα, θα σημειώσω)

☑ Όταν σημειώνεις κάτι, βάζεις κάπου με στυλό ή μολύβι ένα σημάδι.

🖋 Ο Κώστας σημείωσε μ' ένα σταυρό στο ημερολόγιο τις μέρες που θα έχει προπόνηση.

✓ Όταν σημειώνεις κάτι, γράφεις κάτι που δε θέλεις να ξεχάσεις. 🖋 Η θεία Κατερίνα σημείωσε δίπλα στα ονόματα των καλεσμένων της το τηλέφωνό τους.

◇ Ο κύριος Γιάννης έγραψε σ' ένα χαρτί ότι θ' αργήσει να γυρίσει κι άφησε το σημείωμα στο τραπέζι για να το δει η κυρία Μαργαρίτα. Το σημειωματάριο είναι ένα τετράδιο όπου σημειώνεις αυτά που θέλεις να θυμάσαι. 🎵 ση-μει-ώ-νω

σήμερα επίρρημα

☑ Σήμερα είναι η σημερινή μέρα, δηλαδή η μέρα που περνάει τη στιγμή που μιλάμε.

✓ Σήμερα είναι η εποχή στην οποία ζούμε, η σημερινή εποχή. 🖋 Σήμερα η Αθήνα έχει γεμίσει με αυτοκίνητα.

◇ «Το ψωμί είναι σημερινό, είναι

σιγά-----σίγουρος

πολύ φρέσκο» είπε ο φούρναρης. Το ψωμί έγινε **σήμερα.** 🎵 σή-με-ρα

σιγά επίρρημα

☑️ Όταν κάποιος μιλάει **σιγά**, δεν ακούγεται πολύ.

✍️ Η Αλίκη μιλάει σιγά για να μην καταλάβουν οι γονείς πως είναι ακόμα ξύπνια.

○ σιγανά ● δυνατά

✓ Όταν κάποιος κάνει κάτι **σιγά**, το κάνει αργά.

✍️ Η θεία του κυρίου Μιχάλη προχωράει πολύ σιγά, γιατί πονάνε τα πόδια της. ● γρήγορα

✓ «Σιγά! Θα πέσεις!» φώναξε η θεία Κατερίνα στον Δημητράκη. Πρόσεξε!

✓ Σιγά σιγά η θεία Κατερίνα κατάφερε να γίνει μία γνωστή ζωγράφος. Με τον καιρό, λίγο λίγο. ◇ Όταν κάτι είναι **σιγανό**, δεν ακούγεται πολύ. 🎵 σι-γά

σιγανός, σιγανή, σιγανό επίθετο (σιγανοί, σιγανές, σιγανά) → σιγά

σίγουρος, σίγουρη, σίγουρο επίθετο (σίγουροι, σίγουρες, σίγουρα)

☑️ Όταν κάτι δεν είναι επικίνδυνο, είναι **σίγουρο**, γίνεται με ασφάλεια.

✍️ Ο θείος Τάκης δε φοβάται τα αεροπλάνα. Λέει πως είναι το πιο σίγουρο μέσο μεταφοράς.

✓ Όταν είσαι **σίγουρος** για κάτι, ξέρεις πως θα γίνει, δεν αμφιβάλεις γι' αυτό. ✍️ Η Αθηνά ήταν σίγουρη πως η ζωγραφιά της θα άρεσε πολύ σε όλους.

○ βέβαιος ◇ Όταν κάνεις κάτι με **σιγουριά**, είσαι **σίγουρος** γι' αυτό που κάνεις. 🎵 σί-γου-ρος

σίδερο [το] ουσιαστικό (σίδερα)

☑ Το σίδερο είναι ένα πολύ σκληρό μέταλλο. Τα κάγκελα του κήπου είναι συχνά φτιαγμένα από σίδερο.

✓ Το σίδερο είναι η μικρή σιδερένια ηλεκτρική συσκευή που χρησιμοποιούμε για να σιδερώσουμε, δηλαδή να ισιώσουμε τα τσαλακωμένα ρούχα.

◇ Όταν κάτι είναι από σίδερο, είναι σιδερένιο.

σιδερώνω 🎵 σί-δε-ρο Δες λυγίζω

σιδερώνω, σιδερώνομαι ρήμα (σιδέρωσα, θα σιδερώσω) → σίδερο

σιέλ επίθετο

☑ Όταν κάτι είναι σιέλ, έχει πολύ ανοιχτό γαλάζιο χρώμα.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το σιέλ είναι ένα χρώμα λίγο πιο ανοιχτό από το γαλάζιο. 🎵 σιέλ ✍ τα 'χρώματα' - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σιλουέτα [η] ουσιαστικό (σιλουέτες)

☑ Σιλουέτα λέμε τις γραμμές του ανθρώπινου σώματος, τη μορφή του όπως φαίνεται από μακριά.

✍ Η Αθηνά είδε από μακριά τη σιλουέτα του κυρίου Μιχάλη.

✓ Σιλουέτα είναι και το λεπτό σώμα. ✍ Η θεία Έλλη έκανε σιλουέτα με τη δίαιτα που ακολούθησε.

🎵 σι-λου-έ-τα

σινεμά [το] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Πάμε σινεμά για να δούμε ένα έργο. Είναι ένας μεγάλος χώρος με καρέκλες για τους θεατές και μία μεγάλη οθόνη όπου παίζονται τα έργα.

● κινηματογράφος 🎵 σι-νε-μά

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σιντι [το] ουσιαστικό

☑ Πριν από λίγα χρόνια ακούγαμε μουσική από κασέτες και βλέπαμε ταινίες στο βίντεο. Τώρα ακούμε μουσική από σιντι και βλέπουμε ταινίες από ντιβιντι. Τα σιντι και τα ντιβιντι είναι μικροί δίσκοι.

✓ Σιντι και ντιβιντι λέμε και τις ηλεκτρικές συσκευές που παίζουν αυτούς τους δίσκους. 🎵 σι-ντι

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό. Το σιντι γράφεται και CD και το ντιβιντι γράφεται και DVD.

σιντριβάνι [το] ουσιαστικό (σιντριβάνια)

☑ Το σιντριβάνι είναι μία μικρή λιμνούλα που την έχουν φτιάξει οι άνθρωποι και απ' όπου πετάγεται συνέχεια νερό.

Τα σιντριβάνια στολίζουν τα πάρκα και τις πλατείες. 🎵 σι-ντρι-βά-νι

σίριαλ [το] ουσιαστικό

☑ Το σίριαλ είναι ένα έργο που παίζεται στην τηλεόραση. Έχει πολλά επεισόδια και συνήθως παίζεται κάθε μέρα ή κάθε βδομάδα την ίδια μέρα.

○ τηλεοπτική σειρά 🎵 σί-ρι-αλ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σιρόπι [το] ουσιαστικό (σιρόπια)

☑ Το σιρόπι ένα παχύρρευστο υγρό από νερό και ζάχαρη που τα έχουμε βράσει μαζί. Το βάζουμε σε πολλά γλυκά, όπως στον μπακλαβά και στα μελομακάρονα.

✓ Το σιρόπι είναι ένα υγρό φάρμακο με γλυκιά γεύση που το παίρνουμε συνήθως με το κουταλάκι, όταν είμαστε άρρωστοι. 🎵 σι-ρό-πι

σιτάρι [το] ουσιαστικό (σιτάρια)

☑ Το σιτάρι είναι ένα δημητριακό που φυτρώνει μία φορά τον χρόνο στα χωράφια. Ο σπόρος του λέγεται κι αυτός σιτάρι. Τον αλέθουμε για να φτιάξουμε αλεύρι. 🎵 σι-τά-ρι
- Λέμε και στάρι.

σίφουνας [ο] ουσιαστικό (σίφουνες)

☑ Ο σίφουνας είναι ένας πολύ δυνατός αέρας που προκαλεί μεγάλες καταστροφές.

✓ Λέμε ότι κάποιος τρέχει σαν σίφουνας, όταν τρέχει πάρα πολύ γρήγορα και με μεγάλη ορμή.

🎵 σί-φου-νας

σιχαίνομαι ρήμα (σιχάθηκα, θα σιχαθώ)

☑ Όταν σιχαίνεσαι κάτι, σε πιάνει αηδία μ' αυτό και δε θέλεις να το βλέπεις ή να το πιάσεις. ○ αηδιάζω

◇ **σιχαμάρα, σιχαμερός** 🎵 σι-χαί-νο-μαι

σιωπή [η] ουσιαστικό (σιωπές)

☑ Όταν γίνεται σιωπή, δε μιλάει κανείς ή δεν

σκάβω ----- σκάλα

α ακούγεται κανένας θόρυβος. ✍ «Σιωπή! Δε θέλω
β άλλη φασαρία στην τάξη» είπε η δασκάλα αυστηρά.
γ ○ ησυχία ◇ Όταν κάποιος δε λέει τίποτα, είναι
δ σιωπηλός. 🎵 σιω-πή

ε **σκάβω**, σκάβομαι ρήμα (έσκαψα, θα σκάψω)
ζ Όταν σκάβεις τον κήπο, χτυπάς το έδαφος κι
η ανακατεύεις το χώμα με κάποιο εργαλείο για να
θ μπορέσεις να φυτέψεις λουλούδια και λαχανικά.
ι ✓ Όταν σκάβεις έναν λάκκο, βγάζεις χώμα από τη
κ γη και κάνεις μία μεγάλη τρύπα. ◇ **σκάψιμο**
λ 🎵 σκά-βω

λ **σκάζω** ρήμα (έσκασα, θα σκάσω) → σκάω

μ **σκάκι** [το] ουσιαστικό
ν Το σκάκι είναι ένα παιχνίδι που παίζεται από δύο
ξ παίχτες. Κάθε παίκτης έχει 16 πιόνια, άσπρα ή
ο μαύρα που τα μετακινεί πάνω στη σκακιέρα
π ακολουθώντας τους κανόνες του παιχνιδιού.
ρ ◇ Η σκακιέρα είναι ένα τετράγωνο
επίπεδο ξύλο χωρισμένο
σ σε 64 μαύρα και άσπρα
τετραγωνάκια. 🎵 σκά-κι

τ **σκακιέρα** [η] ουσιαστικό (σκακιέρες) → σκάκι

φ **σκάλα** [η] ουσιαστικό (σκάλες)
χ Όταν θέλεις να πας από έναν όροφο σ' έναν άλλο
ψ με τα πόδια, ανεβαίνεις ή κατεβαίνεις από τις
ω σκάλες.
✓ Όταν θέλεις να πιάσεις κάτι που βρίσκεται ψηλά,

σκαλί-----σκαμπανεβάζω--

ανεβαίνεις σε μία σκάλα για να το φτάσεις. Η σκάλα αυτή είναι φορητή, δηλαδή μπορείς να τη μεταφέρεις εκεί που θέλεις.

◇ Για ν' ανέβεις τις σκάλες, πατάς στα σκαλιά. Το σκαλί λέγεται και σκαλοπάτι. 🎵 σκά-λα

σκαλί [το] ουσιαστικό (σκαλιά) → σκάλα

σκαλίζω, **σκαλίζομαι** ρήμα (σκάλισα, θα σκαλίσω)

☑ Όταν σκαλίζεις το χώμα, το σκάβεις ελαφρά και το ανακατεύεις.

✓ Όταν σκαλίζεις μία υπόθεση, ψάχνεις να βρεις τι έγινε.

✓ Όταν σκαλίζεις τα πράγματά σου, ψάχνεις μέσα στα πράγματά σου για να βρεις κάτι.

✓ Όταν σκαλίζεις ένα ξύλο, χαράζεις κάτι πάνω του μ' ένα μυτερό εργαλείο. ◇ **σκάλισμα** 🎵 σκα-λί-ζω

σκαλοπάτι [το] ουσιαστικό (σκαλοπάτια)

→ σκάλα

σκαλώνω ρήμα (σκάλωσα, θα σκαλώσω)

☑ Το φόρεμα της Αλίκης σκάλωσε σ' ένα καρφί. Το φόρεμα πιάστηκε σ' ένα καρφί κι έτσι η Αλίκη δεν μπορούσε να προχωρήσει. 🎵 σκα-λώ-νω

σκαμνί [το] ουσιαστικό (σκαμνιά)

☑ Το σκαμνί είναι ένα κοντό ξύλινο κάθισμα χωρίς πλάτη. ○ σκαμπό, σκαμνάκι 🎵 σκα-μνί

σκαμπανεβάζω ρήμα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σκαμπίλι ----- σκαντζόχοιρος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Όταν έχει τρικυμία, τα μικρά καράβια σκαμπανεβάζουν στα κύματα. Μας πηγαίνουν πότε πάνω, πότε κάτω. ◊ Έχουμε σκαμπανεβάσματα.
🎵 σκα-μπα-νε-βά-ζω

σκαμπίλι [το] ουσιαστικό (σκαμπίλια)

☑ Το σκαμπίλι είναι ένα δυνατό χτύπημα που δίνουμε με την παλάμη μας στο μάγουλο κάποιου.
○ χαστούκι 🎵 σκα-μπί-λι

σκαμπό [το] ουσιαστικό

☑ Το σκαμπό είναι ένα κάθισμα χωρίς πλάτη, συνήθως κοντό και ντυμένο με ύφασμα. ○ σκαμνί 🎵 σκα-μπό
🖋️ 'το δωμάτιο'

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σκανταλιά [η] ουσιαστικό (σκανταλιές)

☑ Σκανταλιά λέμε μία μικρή αταξία. ◊ Ο Γιώργος είναι πολύ σκανταλιάρης, κάνει δηλαδή πολλές σκανταλιές. 🎵 σκα-ντα-λιά

σκανταλιάρης, σκανταλιάρα, σκανταλιάρικο
επίθετο (σκανταλιάρηδες, σκανταλιάρες, σκανταλιάρικα) → σκανταλιά

σκαντζόχοιρος [ο] ουσιαστικό (σκαντζόχοιροι)

☑ Ο σκαντζόχοιρος είναι ένα μικρό ζώο που έχει βελόνες στην πλάτη του. Όταν φοβάται, κουλουριάζεται και μοιάζει με μπάλα. 🎵 σκα-ντζό-χοι-ρος

σκαρφαλώνω ρήμα (σκαρφάλωσα, θα σκαρφαλώσω)

☑ Όταν σκαρφαλώνεις κάπου, ανεβαίνεις ψηλά χρησιμοποιώντας τα χέρια και τα πόδια σου.

◇ **σκαρφάλωμα** 🎵 σκαρ-φα-λώ-νω

σκαρφίζομαι ρήμα (σκαρφίστηκα, θα σκαρφιστώ)

☑ Όταν σκαρφίζεσαι κάτι, σου έρχεται μία έξυπνη και πρωτότυπη ιδέα. 🖋️ Ο κακός λύκος

σκαρφίστηκε ένα σωρό κόλπα για να φάει την Κοκκινοσκουφίτσα. 🎵 σκαρ-φί-ζο-μαι

σκαρώνω ρήμα (σκάρωσα, θα σκαρώσω)

☑ Όταν σκαρώνεις κάτι, σχεδιάζεις να κάνεις κάποια αταξία ή κάποια φάρσα σε κάποιον.

✓ Όταν σκαρώνεις κάτι, το σχεδιάζεις και το φτιάχνεις σε πολύ λίγο χρόνο.

🖋️ Ο Κώστας σκάρωσε στα γρήγορα ένα τραπέζι από πέτρες και ξύλα. 🎵 σκα-ρώ-νω

σκασίλα [η] ουσιαστικό (σκασίλες) → σκάω

σκασμός [ο] ουσιαστικό → σκάω

σκατό [το] ουσιαστικό (σκατά)

☑ Τα σκατά είναι τα κακά των ανθρώπων και των ζώων.

✓ Λέμε ότι τα κάναμε σκατά, όταν κάποια πράγματα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

δεν έγιναν όπως τα θέλαμε. **◇ Όταν τα σκατώνεις, τα κάνεις θάλασσα, δηλαδή δεν πετυχαίνεις, δεν τα πας καλά σ' αυτό που κάνεις.** **♪ σκα-τό**
- Καλό είναι να μη λέμε «σκατά» και «σκατώνω» μπροστά στους άλλους, γιατί δεν είναι ευγενικό.

σκατώνω ρήμα (σκάτωσα, θα σκατώσω) → σκατό

σκάφος [το] ουσιαστικό (σκάφη)

Σκάφος λέμε ένα πλοίο ή ένα αεροπλάνο.
♪ σκά-φος

σκάω και **σκάζω** ρήμα (έσκασα, θα σκάσω)

Όταν σπας κάτι φουσκωτό με θόρυβο, το σκας.
✍ Στο πάρτι της Αθηνάς τα παιδιά έσκασαν έναν σωρό μπαλόνια.

✓ Όταν σκάνε τα χείλια σου από το κρύο, ξεραίνονται και ξεφλουδίζουν.

✓ Λέμε ότι κάποιος μας σκάει, όταν μας εκνευρίζει.

✓ **«Ο κλέφτης του κυρίου Δημήτρη το έσκασε».**

Ξέφυγε. «Μας την έσκασε» είπε ο κύριος Δημήτρης στον αστυνομικό. Μας ξεγέλασε.

◇ Η Ελένη βάζει αλοιφή για το σκάσιμο των χειλιών.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

**- Πότε λέμε ότι σκάει κάποιος από τη ζέστη;
 Στα γέλια; Από το φαγητό;**

σκέιτμπορντ -----σκεπάζω--

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Όταν λες «σκασμός» σε κάποιον είναι σαν να του λες «σκάσε». Όταν λες «σκασίλα μου», δείχνεις πως δε νοιάζεσαι για κάτι. 🎵 σκά-ω

σκέιτμπορντ [το] ουσιαστικό

☑ Το σκέιτμπορντ είναι ένα μεγάλο πατίνι σαν σανίδα με ροδάκια. Αυτός που κάνει σκέιτμπορντ είναι πάνω στη σανίδα και τρέχει κάνοντας ακροβατικά. 🎵 σκέιτ-μπορντ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σκελετός [ο] ουσιαστικό (σκελετοί)

☑ Ο σκελετός είναι όλα τα κόκαλα ενός ανθρώπου ή ενός ζώου. Ο σκελετός στηρίζει το σώμα μας.
✓ Λέμε πως κάποιος είναι σαν σκελετός, όταν είναι πάρα πολύ αδύνατος.
✓ Σκελετό έχουν και τα γυαλιά. Πάνω στον σκελετό είναι στερεωμένοι οι φακοί των γυαλιών. 🎵 σκε-λε-τός

σκεπάζω, σκεπάζομαι ρήμα (σκέπασα, θα σκεπάσω)

☑ Όταν σκεπάζεις κάτι, απλώνεις ή βάζεις πάνω του κάτι άλλο για να το προστατέψεις ή για να μη φαίνεται. ○ καλύπτω
✓ Όταν σκεπάζεις το πρόσωπο με τα χέρια σου, το κρύβεις. ◆ Στα κρεβάτια βάζουμε σκεπάσματα, δηλαδή κουβέρτες και παπλώματα. 🎵 σκε-πά-ζω

Η κυρία Μαργαρίτα σκέπασε τον Κώστα, πριν κοιμηθεί. Άπλωσε την κουβέρτα πάνω του.

σκεπή [η] ουσιαστικό (σκεπές)

- ☑ Σκεπή λέμε το πάνω μέρος του σπιτιού. Η σκεπή σκεπάζει το σπίτι και συνήθως είναι φτιαγμένη από ξύλο και κεραμίδια. ○ στέγη
- ✓ Η σκεπή του αυτοκινήτου είναι το πάνω μέρος του αυτοκινήτου. 🎵 σκε-πή ✍ 'το σπίτι'

σκέρτσο [το] ουσιαστικό (σκέρτσα)

- ☑ Όταν κάποιος κάνει σκέρτσα, προσπαθεί να φανεί χαριτωμένος και να τραβήξει την προσοχή των άλλων. ○ νάζι 🎵 σκέρ-τσο

σκέτος, σκέτη, σκέτο επίθετο (σκέτοι, σκέτες, σκέτα)

- ☑ Όταν τρώμε ή πίνουμε κάτι σκέτο, δεν το έχουμε ανακατέψει με άλλες ουσίες. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα πίνει τον καφέ της σκέτο, δηλαδή χωρίς γάλα ή ζάχαρη.
- ✓ Όταν κάτι είναι σκέτο, είναι μόνο του, χωρίς αυτά που θα περίμενε κανείς να δει μαζί του. ✍ «Σκέτο πουκάμισο θα βάλεις Γιάννη, χωρίς σακάκι; Κάνει κρύο έξω» είπε η κυρία Μαργαρίτα. 🎵 σκέ-τος

σκεύος [το] ουσιαστικό (σκεύη)

- ☑ Τα σκεύη μαγειρικής είναι τα αντικείμενα που έχουμε στην κουζίνα για να ετοιμάζουμε και να μαγειρεύουμε το φαγητό. Σκεύη λέμε συνήθως τις

σκέφτομαι-----σκέψη--

κατσαρόλες, τα τηγάνια
και τα ταψιά.

◇ κατασκευάζω 🎵 σκεύ-ος

σκέφτομαι και **σκέπτομαι** ρήμα (σκέφτηκα, θα σκεφτώ)

✓ «Τι σκέφτεσαι;» ρώτησε ο Κώστας τον Ίγκλι. Τι έχεις μέσα στο μυαλό σου; Τι σκέψεις κάνεις;

✓ «Ήθελα να ξέρω ποιος σκέφτηκε να πάμε στο βουνό» είπε ο Ίγκλι. Ποιος είχε αυτή την ιδέα.

✓ «Τι σκέφτεστε να πάρετε μαζί σας στην εκδρομή παιδιά;» ρώτησε ο Κώστας. Τι σκοπεύετε, τι σχεδιάζετε να πάρετε;

✓ Όταν ο θεός Τάκης ταξιδεύει, σκέφτεται πολύ την Αλίκη και τη θεία Έλλη. Δεν τις ξεχνά, τις έχει στο μυαλό του. ◇ **σκέψη, σκεπτικός** 🎵 σκέ-φτο-μαι

σκέψη [η] ουσιαστικό (σκέψεις)

✓ Οι σκέψεις είναι οι ιδέες που περνάνε από το μυαλό μας κάθε στιγμή. Κάνουμε ευχάριστες ή δυσάρεστες σκέψεις. Κάνουμε σκέψεις για τους άλλους ανθρώπους ή για μας και γι' αυτά που έχουμε να κάνουμε. Το μυαλό μας είναι γεμάτο σκέψεις.

✓ Ο Κώστας προσπαθεί να βγάλει από τη σκέψη του τον Πιτσικόκο. Προσπαθεί να τον ξεχάσει.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

Τι έγινε τελικά με τον Πιτσικόκο; Ψάξε στις λέξεις ελεύθερος, πετώ, πηδώ, προετοιμάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

○ μυαλό ◊ Ο κύριος Δημήτρης είναι πολύ σκεπτικός τελευταία. Δε μιλάει πολύ, είναι βυθισμένος στις σκέψεις του. σκέφτομαι 🎵 σκέ-ψη

σκηνή [η] ουσιαστικό (σκηνές)

☑ Η σκηνή είναι μία κατασκευή από αδιάβροχο ύφασμα και μεταλλικά στηρίγματα. Τη σκηνή τη στήνουμε όταν θέλουμε να κοιμηθούμε στη φύση. Οι πρόσκοποι και οι τουρίστες που κάνουν κάμπινγκ μένουν σε σκηνές.

✓ Η σκηνή ενός θεάτρου είναι

το μέρος όπου ανεβαίνουν οι ηθοποιοί και παίζουν τον ρόλο τους. Βρίσκεται απέναντι από τα καθίσματα των θεατών.

✓ Όταν βλέπουμε σκηνές ενός έργου, δεν βλέπουμε όλο το έργο αλλά μόνο κάποια σύντομα κομμάτια.

◊ Ο σκηνοθέτης κάνει τη σκηνοθεσία ενός έργου, δηλαδή δίνει οδηγίες στους ηθοποιούς και φροντίζει για τον τρόπο που θα παιχτεί και θα παρουσιαστεί το έργο. 🎵 σκη-νή

σκηνοθέτης [ο], **σκηνοθέτρια** [η] ουσιαστικό (σκηνοθέτες/σκηνοθέτριες) → σκηνή

σκι [το] ουσιαστικό

☑ Το σκι είναι ένα χειμερινό άθλημα, δηλαδή γίνεται τον χειμώνα. Στο σκι ο αθλητής φοράει τα πέδιλα του σκι και γλιστρά πάνω στις χιονισμένες πλαγιές ενός βουνού.

✓ Στη θάλασσα κάνεις θαλάσσιο σκι.

✓ Τα σκι είναι τα ειδικά πέδιλα για το χειμερινό ή το

σκιὰ-----σκίζω--

θαλάσσιο σκι. 🎵 σκι

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σκιὰ [η] ουσιαστικό (σκιές)

☑ Η σκιὰ είναι ο χώρος όπου δε φτάνει το φως του ήλιου. ✎ Ο Κώστας και ο Ίγκλι κάθισαν στη σκιὰ του δέντρου για να ξεκουραστούν.

✓ Όταν στέκεσαι μπροστά στο φως, βλέπεις τη σκιὰ σου. ○ ίσκιος ● φως 🎵 σκι-ά

Δες Καραγκιόζης

σκιάχτρο [το] ουσιαστικό (σκιάχτρα)

☑ Το σκιάχτρο είναι μία πρόχειρα φτιαγμένη μεγάλη κούκλα που βάζουν οι αγρότες στα χωράφια τους για να φοβίζουν τα πουλιά και να μην τρώνε τους σπόρους και τους καρπούς. 🎵 σκιά-χτρο

σκίζω και **σχίζω**, **σκίζομαι** ρήμα (έσκισα, θα σκίσω)

☑ Όταν σκίζεις ένα χαρτί ή ένα ύφασμα, το χωρίζεις σε δύο ή περισσότερα μέρη τραβώντας το από τις δύο άκρες του με τα δύο σου χέρια.

✓ Λέμε ότι σκίζεις στα μαθήματα ή σ' ένα παιχνίδι, όταν είσαι πάρα πολύ καλός σ' αυτά. ✧ Η θεία Κατερίνα φοράει συχνά μακριές σκιστές φούστες, δηλαδή φούστες με άνοιγμα που φαίνεται σαν σκίσιμο. Η θεία Κατερίνα φοράει φούστες με μικρό σκίσιμο στο πίσω μέρος. 🎵 σκί-ζω

- Ξέρεις τι είναι το θέατρο σκιών;

σκίουρος ----- σκλαβώνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Το μωρό έσκισε την εργασία της Αθηνάς κατά λάθος.

σκίουρος [ο] ουσιαστικό (σκίουροι)

☑ Ο σκίουρος είναι ένα μικρό ζώο του δάσους με κοκκινωπή γούνα. Έχει μία μεγάλη φουντωτή ουρά, πιο μεγάλη από το υπόλοιπο σώμα. 🎵 σκί-ου-ρος

σκίσιμο [το] ουσιαστικό (σκισίματα) → σκίζω

σκίτσο [το] ουσιαστικό (σκίτσα)

☑ Η θεία Κατερίνα είπε στην Αθηνά πως όταν μεγαλώσει λίγο θα της μάθει να φτιάχνει σκίτσα, δηλαδή θα της μάθει να σχεδιάζει γρήγορα με μολύβι. ♦ Η Αθηνά θα μάθει να σκισάρει, δηλαδή να κάνει σκίτσα. Όταν μεγαλώσει, θα γίνει ζωγράφος ή σκισσογράφος. 🎵 σκί-τσο

σκλάβος [ο], **σκλάβα** [η] ουσιαστικό (σκλάβοι, σκλάβες)

☑ Παλιότερα υπήρχαν σκλάβοι που δούλευαν για κάποιον άλλο χωρίς να πληρώνονται και ήταν υποχρεωμένοι να κάνουν ό,τι ήθελε ο αφέντης τους, γιατί αλλιώς τους περίμενε τιμωρία. ♦ Όταν κάποιος είναι σκλάβος, ζει μέσα στη σκλαβιά. Όταν σκλαβώνεις κάποιον, τον κάνεις σκλάβο σου.

○ φυλακίζω ● ελευθερώνω 🎵 σκλά-βος

σκλαβώνω, **σκλαβώνομαι** ρήμα (σκλάβωσα, θα σκλαβώσω) → σκλάβος

σκληραίνω -----σκοινί--

σκληραίνω ρήμα (σκληήруνα, θα σκληρύνω)
→ σκληρός

σκληρός, σκληρή, σκληρό επίθετο (σκληροί, σκληρές, σκληρά)

☑ Όταν κάτι είναι **σκληρό**, όπως τα μέταλλα και το ξύλο, δε λυγίζει, δε σπάει ή δεν κόβεται εύκολα.

● μαλακός

✓ Όταν τα μαλλιά μας, το δέρμα μας ή ένα ύφασμα είναι **σκληρά**, δε μας είναι ευχάριστο να τα χαϊδεύουμε ή να τ' αγγίζουμε. ● απαλός, μαλακός

✓ Η βασίλισσα ήταν πολύ σκληρή με τη Χιονάτη. Η βασίλισσα δεν ήταν καθόλου καλή με τη Χιονάτη.

● κακός ◊ Όταν κάποιος είναι **σκληρός**, φέρεται με **σκληρότητα**. Όταν κάτι **σκληραίνει**, γίνεται **σκληρό**.

● μαλακώνω Πολλοί άνθρωποι φέρονται σκληρά στα ζώα, δηλαδή τα τυραννούν. 🎵 σκλη-ρός

σκοινάκι και **σχοινάκι** [το] ουσιαστικό
(σκοινάκια/σχοινάκια) → σκοινί

σκοινί και **σχοινί** [το] ουσιαστικό (σκοινιά)

☑ Το **σκοινί** είναι ένα λεπτό ή χοντρό κορδόνι, φτιαγμένο από πολλά λεπτά νήματα που τα έχουν στρίψει όλα μαζί. Με το **σκοινί** δένουμε πακέτα και στερεώνουμε ή κρεμάμε αντικείμενα.

✍ Ο Κώστας και η Αθηνά έδεσαν τη βάρκα μ' ένα σκοινί σ' ένα βράχο. ◊ Στο διάλειμμα τα κορίτσια παίζουν **σκοινάκι**. 🎵 σκoi-νί

- Πότε λέμε ότι κάποιος είναι **σκληρό** καρύδι;

σκόνη [η] ουσιαστικό (σκόνες)

☑ Η σκόνη είναι πολύ ψιλό και ξεραμένο χώμα. Είναι τόσο ελαφρύ, που κυκλοφορεί στον αέρα μέχρι να ακουμπήσει κάπου, όπως στο πάτωμα ή στα έπιπλα. ✍ Η Χιονάτη τίναξε τα χαλιά του σπιτιού για να φύγουν οι σκόνες.

✓ Αγοράζουμε γάλα, κανέλα ή σαπούνι σε σκόνη, δηλαδή ξεραμένα και τριμμένα.

✓ «Τους κάναμε σκόνη στο ποδόσφαιρο!» φώναξε ο Κώστας, δηλαδή νικήσαμε με μεγάλη ευκολία.

◇ **ξεσκονίζω, ξεσκονόπανο** 🎵 σκό-νη

σκοντάφτω ρήμα (σκόνταψα, θα σκοντάψω)

☑ Όταν σκοντάφτεις κάπου, πέφτεις καθώς περπατάς πάνω σε πέτρα ή άλλο εμπόδιο.

✓ Όταν σκοντάφτεις, χάνεις την ισορροπία σου και μπορεί να πέσεις κάτω. 🎵 σκο-ντά-φτω

σκοπεύω ρήμα (σκόπευα) → σκοπός**σκοπός** [ο] ουσιαστικό (σκοποι)

☑ Όταν έχεις έναν σκοπό, έχεις βάλει κάτι στο μυαλό σου και θέλεις πολύ να το πετύχεις.

✍ Η Αθηνά έχει βάλει σκοπό στη ζωή της να γίνει μία πολύ καλή ζωγράφος.

✓ **Σκοπό** λέμε κι αυτόν που στέκεται κάπου και φυλάει έναν χώρο. ○ φύλακας, φρουρός ◇ Όταν **σκοπεύεις να πας εκδρομή, το έχεις βάλει σκοπό.** Όταν ένας κυνηγός **σκοπεύει ένα αγριογούρουνο, στρέφει το όπλο εναντίον του για να το πυροβολήσει.** 🎵 σκο-πός

σκορδαλιά ----- σκορπιός--

σκορδαλιά [η] ουσιαστικό (σκορδαλιές)

→ σκόρδο

σκόρδο [το] ουσιαστικό (σκόρδα)

☑ Το σκόρδο είναι ένα άσπρο φυτό που φυτρώνει κάτω από τη γη. Έχει δυνατή μυρωδιά. Το βάζουμε στο φαγητό για να νοστιμέψει.

◇ Όταν φτιάχνεις σκορδαλιά, ανακατεύεις ψωμί, λάδι, ξίδι και μερικές σκελίδες σκόρδο, δηλαδή μερικά κομμάτια σκόρδου. 🎵 σκόρ-δο

σκορπίζω και σκορπώ, σκορπάω ρήμα
(σκόρπισα, θα σκορπίσω)

☑ Η Αθηνά έβγαλε όλα τα παιχνίδια της από τα συρτάρια και τα σκόρπισε στο χαλί. Τα πέταξε εδώ κι εκεί. ● μαζεύω

✓ Μόλις χτύπησε το κουδούνι, τα παιδιά σκόρπισαν και πήγε το καθένα στο σπίτι του.

✓ Όταν ένα λουλούδι σκορπάει τη μυρωδιά του, ο αέρας την πηγαίνει πολύ μακριά.

◇ «Αθηνά, το δωμάτιο σου είναι γεμάτο σκόρπια παιχνίδια!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα. 🎵 σκορ-πί-ζω

Ο αέρας σκόρπισε τα φύλλα.

σκόρπιος, σκόρπια, σκόρπιο επίθετο (σκόρπιοι, σκόρπιες, σκόρπια) → σκορπίζω

σκορπιός [ο] ουσιαστικό (σκορπιοί)

☑ Ο σκορπιός είναι ένα μικρό ζώο που μοιάζει με

σκοτάδι ----- σκοτώνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
αράχνη. Ζει στις ζεστές χώρες, έχει οκτώ πόδια και δύο τσιμπίδες, ενώ το σώμα του καταλήγει σε μία ουρά που έχει ένα δηλητηριώδες κεντρί.
♫ σκορ-πιός

ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
σκοτάδι [το] ουσιαστικό (σκοτάδια) → σκοτεινός

σκοτεινιάζω ρήμα (σκοτεινιάσα, θα σκοτεινιάσω) → σκοτεινός

σκοτεινός, σκοτεινή, σκοτεινό επίθετο
(σκοτεινοί, σκοτεινές, σκοτεινά)

☑ Ένα σκοτεινό δωμάτιο δεν έχει πολύ φως.

✍ Όταν κόπηκε το ρεύμα, όλα τα δωμάτια ήταν σκοτεινά και δεν έβλεπε κανείς.

✓ Όταν φοράς σκοτεινά χρώματα, φοράς ρούχα με σκούρο χρώμα. ○ σκούρος ● φωτεινός, ανοιχτός

◇ Όταν ένα σπίτι είναι σκοτεινό, είναι μέσα στο σκοτάδι. Όταν σκοτεινιάζει, πέφτει ο ήλιος κι έρχεται το βράδυ. ○ νυχτώνει, σουρουπώνει, βραδιάζει ● χαράζει, ξημερώνει, φέγγει ◇ Όταν ένα δωμάτιο σκοτεινιάζει, γίνεται σκοτεινό.

♫ σκo-τει-νός

σκοτώνω, σκοτώνομαι ρήμα (σκότωσα, θα σκοτώσω)

☑ Όταν σκοτώνω κάποιον, τον κάνω να μη ζει πια, επειδή το θέλω ή και κατά λάθος. ○ θανατώνω

✓ Ο κύριος Γιάννης σκοτώνεται στη δουλειά.

Κουράζεται πολύ!

✓ Ο Νίκος ξέχασε τα κλειδιά του και σκοτώνει την

σκουλαρίκι ----- σκουντώ--

ώρα του περπατώντας, μέχρι να γυρίσει η μαμά του. Το κάνει για να περάσει η ώρα του. ◇ Αυτή η δουλειά είναι σκότωμα, είναι πολύ κουραστική.

🎵 σκο-τώ-νω

σκουλαρίκι [το] ουσιαστικό (σκουλαρίκια)

☑ Το σκουλαρίκι είναι ένα κόσμημα που φοριέται στο αυτί. 🎵 σκου-λα-ρί-κι Δες κόσμημα

σκουλήκι [το] ουσιαστικό (σκουλήκια)

☑ Το σκουλήκι είναι ένα μικρό ζώο με μαλακό, λεπτό και μακρύ σώμα. Δεν έχει πόδια, σέρνεται και ζει στο χώμα.

◇ Όταν ένα φρούτο σκουληkiάζει, βγάζει σκουλήκια. 🎵 σκου-λή-κι

σκουληkiάζω ρήμα (σκουλήkiασα, θα σκουληkiάσω) → σκουλήκι

σκουντούφλης [ο], **σκουντούφλα** [η] ουσιαστικό (σκουντούφληδες, σκουντούφλες) → σκουντουφλώ

σκουντουφλώ και **σκουντουφλάω** ρήμα (σκουντούφλησα, θα σκουντουφλήσω)

☑ Όταν κάποιος σκουντουφλά, σκοντάφτει, επειδή ζαλίζεται, είναι μεθυσμένος ή νυστάζει.

◇ Όταν είσαι σκουντούφλης, σκουντουφλάς συχνά.

🎵 σκου-ντου-φλώ

σκουντώ και **σκουντάω** ρήμα (σκούντηξα, θα σκουντήξω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σκούπα ----- σκουπιδιάρης

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Όταν σκουντάς κάποιον ή κάτι, τον σπρώχνεις με τον αγκώνα ή με τον ώμο σου. **◇ Ο Κώστας έδωσε ένα δυνατό σκούντημα στην Αθηνά.**

🎵 σκου-ντώ

σκούπα [η] ουσιαστικό (σκούπες)

☑ Η σκούπα έχει ένα ξύλο για να την πιάνουμε, το σκουπόξυλο, και μία βούρτσα για να διώχνουμε τη σκόνη και τα σκουπίδια από το πάτωμα ή από το έδαφος. Υπάρχουν και ηλεκτρικές σκούπες

που λειτουργούν με ρεύμα. **◇ Η θεία Κατερίνα σκουπίζει κάθε μέρα το σπίτι. Το καθαρίζει με τη σκούπα. Τα ψίχουλα από το χαλί όμως τα καθαρίζει με το ηλεκτρικό σκουπάκι.** 🎵 σκού-πα

σκουπίδι [το] ουσιαστικό (σκουπίδια)

☑ Σκουπίδι λέμε καθετί άχρηστο ή βρόμικο που πετάμε. Όταν πετάς κάτι στα σκουπίδια, το ρίχνεις σ' ένα δοχείο για τα άχρηστα πράγματα.

✓ **«Δεν μάζεψαν τα σκουπίδια εδώ και τρεις μέρες και ο δρόμος είναι βρόμικος!»** παραπονέθηκε η κυρία Μαργαρίτα. Το σκουπιδιάρικο δεν πέρασε.

◇ Οι σκουπιδιάρηδες είναι υπάλληλοι του δήμου που μαζεύουν τα σκουπίδια από τους σκουπιδοτενεκέδες του δρόμου και τα ρίχνουν σ' ένα μεγάλο φορτηγό, το σκουπιδιάρικο. 🎵 σκου-πί-δι

σκουπιδιάρης [ο] ουσιαστικό (σκουπιδιάρηδες)

→ σκουπίδι

σκουπιδιάρικο ----- σκούφος--

σκουπιδιάρικο [το] ουσιαστικό (σκουπιδιάρικα)
→ σκουπίδι

σκουπίζω, σκουπίζομαι ρήμα (σκούπισα, θα σκουπίσω) → σκούπα

σκουραίνω ρήμα (σκούρινα, θα σκουρύνω)
→ σκούρος

σκουριά [η] ουσιαστικό (σκουριές)
☑ Η σκουριά είναι το κόκκινο χρώμα που βλέπεις πάνω σε παλιά μέταλλα που έχουν βραχεί.
◇ Τα κάγκελα του κυρίου Μιχάλη σκούριασαν από τη βροχή. Γέμισαν σκουριά. 🎵 σκου-ριά

σκουριάζω ρήμα (σκούριασα, θα σκουριάσω)
→ σκουριά

σκούρος, σκούρα / σκούρη, σούρο επίθετο
(σκούροι, σκούρες, σκούρα)
☑ Ένα σούρο χρώμα είναι σκοτεινό. ● ανοιχτός, φωτεινός ✍ Ο κύριος Δημήτρης φοράει σκούρα ρούχα, γκρι, καφέ και μαύρα για να μη λερώνουν εύκολα.
✓ Λέμε ότι τα βρίσκεις σκούρα, όταν βρίσκεις μεγάλες δυσκολίες και εμπόδια. ◇ Η κυρία Μαργαρίτα σκούρυνε τα μαλλιά της. Τα έβαψε πιο σούρο χρώμα. 🎵 σκού-ρος

σκούφος [ο] ουσιαστικό (σκούφοι)
☑ Ο σκούφος είναι ένα πλεχτό καπέλο που

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σκύβω

σκυτάλη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σκεπάζει όλο το κεφάλι μας για να μην κρυώνουμε. 🎵 σκού-φος
- Λέμε και το σκουφί και η σκούφια.

σκύβω ρήμα (έσκυσα, θα σκύψω)

☑ Όταν σκύβεις, γέρνεις το σώμα σου μπροστά χαμηλώνοντας το κεφάλι σου. ✍ Ο Κώστας έσπασε το βάζο κι έσκυψε για να μαζέψει τα κομμάτια από το πάτωμα. ♦ Ο κύριος Μιχάλης πάλι περπατάει σκυφτός στο δρόμο και σκέφτεται.
σκύψιμο 🎵 σκύ-βω

σκύλος [ο], **σκύλα** [η] ουσιαστικό (σκύλοι, σκύλες)

☑ Ο σκύλος είναι ένα ήμερο, κατοικίδιο ζώο. Είναι φύλακας του σπιτιού και των ανθρώπων. Κάνει γαβ γαβ, δηλαδή γαβγίζει.
✓ Λέμε πως κάποιος είναι σκυλί, όταν έχει πολλή δύναμη και μεγάλη αντοχή. 🎵 σκύ-λος
✍ 'το αγρόκτημα'
- Λέμε και το σκυλί.

σκυτάλη [η] ουσιαστικό

☑ Η σκυτάλη είναι ένα μικρό ξύλινο ραβδί που κρατούν οι αθλητές στο αγώνισμα της σκυταλοδρομίας. ♦ Στη σκυταλοδρομία αθλητές από την ίδια ομάδα μοιράζονται μία μεγάλη απόσταση δρόμου. Όταν τελειώσει τη διαδρομή που έχει να κάνει ο κάθε αθλητής, δίνει τη σκυτάλη στον επόμενο. 🎵 σκυ-τά-λη

σκυφτός, σκυφή, σκυφό επίθετο (σκυφτοί, σκυφτές, σκυφτά) → σκύβω

σλιπ [το] ουσιαστικό

☑ Το σλιπ είναι το εσώρουχο που φορούν οι άντρες και οι γυναίκες κάτω από τη μέση τους. ○ βρακί, σώβρακο ◇ σλιπάκι 🎵 σλιπ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σλίπιν-μπαγκ [το] ουσιαστικό

☑ Το σλίπιν-μπαγκ είναι ένα ζεστό πάπλωμα που το τυλίγουμε και το βάζουμε σε σάκο. Το χρησιμοποιούμε συνήθως στα ταξίδια, όταν κοιμόμαστε έξω ή σε σκηνή.

○ υπνόσακος 🎵 σλί-πιν μπαγκ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σμήνος [το] ουσιαστικό (σμήνη)

☑ Το σμήνος είναι ένα πλήθος από μέλισσες, σφήγκες ή πουλιά. ○ σμάρι

✓ Σμήνος λέμε και την ομάδα πολεμικών αεροπλάνων. 🎵 σμή-νος

σνακ [το] ουσιαστικό

☑ Το σνακ είναι ένα πρόχειρο γεύμα, κάτι που μπορείς να φας γρήγορα κι εύκολα, όπως τα σάντουιτς και τα μπισκότα. 🎵 σνακ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σοβαρεύω ----- σόι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σοβαρεύω ρήμα (σοβάρεψα, θα σοβαρέψω)
→ σοβαρός

σοβαρός, σοβαρή, σοβαρό επίθετο (σοβαροί, σοβαρές, σοβαρά)

☑ Όταν κάποιος είναι **σοβαρός**, δεν κάνει αστεία, ούτε γελάει και σκέφτεται πολύ πριν πει ή πριν κάνει κάτι.

✓ Ο κύριος Γιάννης λέει πως η ειρήνη στον κόσμο είναι ένα πολύ **σοβαρό** θέμα. Η ειρήνη είναι πολύ σημαντικό θέμα. **◇ Όταν είσαι σοβαρός, έχεις σοβαρότητα.** Όταν **σοβαρεύεις**, γίνεσαι **σοβαρός**.

🎵 σο-βα-ρός

σόγια [η] ουσιαστικό

☑ Η **σόγια** είναι ένα φυτό που το τρώμε συχνά αντί για κρέας.

✓ Σε κάθε νηστεία η κυρία Μαργαρίτα μαγειρεύει **σόγια**. **◇ σογιέλαιο** 🎵 σό-για

σόδα [η] ουσιαστικό (σόδες)

☑ Η **σόδα** είναι μία άσπρη σκόνη που τη βάζουμε στα γλυκά και στα φαγητά.

✓ Η **σόδα** είναι κι ένα αναψυκτικό που το πίνουμε για να χωνέψουμε, όταν έχουμε φάει πολύ. 🎵 σό-δα

σοδειά [η] ουσιαστικό (σοδειές)

☑ Η **σοδειά** είναι όλα τα προϊόντα που μαζεύει ή παράγει ένας γεωργός κάθε χρονιά. ○ συγκομιδή

🎵 σο-δειά

σόι [το] ουσιαστικό (σόγια)

☑ Το σόι σου είναι όλοι οι συγγενείς σου.
 ✓ «Μα τι σόι άνθρωπος είναι ο κύριος Μιχάλης;
Άλλοτε φωνάζει συνέχεια κι άλλοτε είναι καλός σαν
παιδί» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Τι είδους άνθρωπος
 είναι; 🎵 σό-ι

σοκ [το] ουσιαστικό

Όταν κάποιος παθαίνει σοκ, ταραζεται ή
 ξαφνιάζεται απότομα από κάτι κακό. ◊ Όταν
 σοκάρεις κάποιον, τον ξαφνιάζεις απότομα, του
 προκαλείς σοκ. 🎵 σοκ
 -Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
 πληθυντικό αριθμό.

σοκάκι [το] ουσιαστικό (σοκάκια)

☑ Το σοκάκι είναι ένας μικρός και στενός δρόμος.
 🎵 σο-κά-κι

σοκάρω ρήμα (σόκαρα, θα σοκάρω) → σοκ

σοκολάτα [η] ουσιαστικό (σοκολάτες)

☑ Η σοκολάτα είναι ένα γλυκό που φτιάχνεται από
 ζάχαρη, κακάο και γάλα.
 ✓ Η σοκολάτα είναι και ρόφημα. ◊ Τα σοκολατάκια
 είναι μικρές μπουκίτσες από σοκολάτα, τυλιγμένες
 σε χαρτί. Τα σερβίρουμε στις γιορτές και τα κάνουμε
 δώρο. Ένα σοκολατένιο αυγό είναι φτιαγμένο
 από σοκολάτα. Το σοκολατούχο γάλα
 είναι γάλα με σοκολάτα. 🎵 σο-κο-λά-τα

σόλα [η] ουσιαστικό (σόλες)

☑ Η σόλα είναι το κάτω μέρος του παπουτσιού σου.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σόμπα ----- σουβενίρ

α ✓ Λέμε ότι το κρέας μοιάζει με σόλα, όταν είναι
β πολύ σκληρό. 🎵 σό-λα

Υ **σόμπα** [η] ουσιαστικό (σόμπες)

δ Η σόμπα είναι μία συσκευή που μας ζεσταίνει τον
ε χειμώνα. Υπάρχουν σόμπες που λειτουργούν με
ζ ξύλα, πετρέλαιο, υγραέριο ή ηλεκτρισμό.

η θερμάστρα 🎵 σό-μπα

θ **σόου** [το] ουσιαστικό

ι Το σόου είναι ένα ευχάριστο θέαμα που έχει
κ συνήθως μουσική και χορό. ✍ Η θεία του κυρίου

λ Μιχάλη βλέπει συχνά στην τηλεόραση σόου με

μ καλεσμένους τραγουδιστές και ηθοποιούς. 🎵 σό-ου

ν - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
πληθυντικό αριθμό.

ξ **σορτς** [το] ουσιαστικό

ο Το σορτς είναι ένα κοντό παντελόνι
π που το φοράς το καλοκαίρι. Σορτς φοράνε
και οι περισσότεροι αθλητές. σορτσάκι 🎵 σορτς

ρ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό
ο ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σ **σορτσάκι** [το] ουσιαστικό (σορτσάκια) → σορτς

τ **σουβενίρ** [το] ουσιαστικό

υ Το σουβενίρ είναι κάτι που παίρνεις από κάπου
φ ή κάποιον και το κρατάς για να σου θυμίζει ένα
χ μέρος ή ένα πρόσωπο. ενθύμιο 🎵 σου-βε-νίρ

ψ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
ω πληθυντικό αριθμό.

σούβλα [η] ουσιαστικό (σούβλες)

☑ Η σούβλα είναι μακρύ σίδερο ή ξύλο, μυτερό στη μία άκρη για να το περνάμε μέσα από το κρέας που θέλουμε να ψήσουμε. ◊ Το σουβλάκι είναι μικρά κομμάτια από κρέας περασμένα σε μία λεπτή και μικρή βέργα για να ψηθούν. Όταν σουβλίζεις το κρέας, το περνάς στη σούβλα για να το ψησεις. Όταν κάτι είναι σουβλερό, είναι μυτερό. 🎵 σού-βλα

σουβλάκι [το] ουσιαστικό (σουβλάκια) → σούβλα

σουβλίζω ρήμα (σούβλισα, θα σουβλίσω)
→ σούβλα

σούζα [η] ουσιαστικό (σούζες)

☑ Όταν ο κύριος Μιχάλης φωνάζει τον σκύλο του, εκείνος στέκεται σούζα. Μένει ακίνητος και στηρίζεται στα δύο πίσω του πόδια. ○ στέκομαι προσοχή
✓ Θυμώνει όμως πολύ, όταν βλέπει νέα παιδιά να κάνουν σούζες πάνω στις μηχανές. Να τρέχουν και να στηρίζονται μόνο στην πίσω ρόδα της μηχανής.
🎵 σού-ζα

σουλούπι [το] ουσιαστικό

☑ Το σουλούπι σου είναι η εξωτερική σου εμφάνιση. ✍ Εύκολα καταλαβαίνεις πως η θεία Κατερίνα είναι αδερφή του κυρίου Γιάννη, γιατί έχουν ίδιο σουλούπι. ○ μορφή, παρουσιαστικό
◊ Όταν σουλουπώνεις κάποιον, του φτιάχνεις την εξωτερική εμφάνιση. 🎵 σου-λού-πι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σουλουπώνω ----- σουπερμάρκετ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σουλουπώνω, ρήμα (σουλούπωσα, θα σουλουπώσω) → σουλούπι

σουξέ [το] ουσιαστικό

☑ Όταν έχεις σουξέ σε κάτι, έχεις μεγάλη επιτυχία.
✓ Σουξέ λέμε και το τραγούδι που γνωρίζει μεγάλη επιτυχία. ○ επιτυχία 🎵 σου-ξέ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό. Χρησιμοποιούμε τη λέξη αυτή όταν μιλάμε με τους φίλους μας και όχι όταν γράφουμε.

σούπα [η] ουσιαστικό (σούπες)

☑ Η σούπα είναι ένα ζεστό φαγητό με ζουμί από κρέας, ψάρι ή λαχανικά που το τρώμε σε βαθύ πιάτο.

✓ Λέμε πως κάτι έχει γίνει σούπα, όταν είναι άνοστο, βαρετό ή συνηθισμένο.

◇ **κοτόσουπα, κρεατόσουπα, λαχανόσουπα, ψαρόσουπα** 🎵 σού-πα

σούπερ επίθετο

☑ Λέμε ότι κάτι είναι σούπερ, όταν είναι το πιο καλό, το πιο μεγάλο ή το πιο τέλειο. 🎵 σού-περ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό. Συνήθως χρησιμοποιούμε τη λέξη αυτή όταν μιλάμε με τους φίλους μας.

σουπερμάρκετ [το] ουσιαστικό

☑ Το σουπερμάρκετ είναι ένα μεγάλο κατάστημα που πουλάει κυρίως τρόφιμα αλλά και άλλα είδη, όπως καλλυντικά, συσκευές ή και ρούχα.

σουπιά----- σουσάμι--

♪ σου-περ-μάρ-κετ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σουπιά [η] ουσιαστικό (σουπιές)

☑ Η σουπιά είναι ένα ζώο της θάλασσας χωρίς κόκαλα. Έχει δέκα πλοκάμια και όταν την πλησιάζει ένας εχθρός, πετάει το μελάνι της.

✓ Λέμε πως κάποιος είναι σουπιά, όταν ξεφεύγει από τις δυσκολίες με πονηρό τρόπο. ♪ σου-πιά
✍ 'η θάλασσα'

σούρα [η] ουσιαστικό (σούρες) → σουρώνω

σουρώνω ρήμα (σούρωσα, θα σουρώσω)

☑ Ο θείος Αλέκος πίνει πολύ τσάι του βουνού. Το βράζει και μετά το σουρώνει σ' ένα φλιτζάνι. Το στραγγίζει μ' ένα σουρωτήρι για να μη μείνουν φύλλα μέσα στο φλιτζάνι. ○ στραγγίζω

✓ «Μη σουρώσεις πολύ το φόρεμα, γιατί θα σε παχαίνει!», είπε η κυρία Μαργαρίτα στη θεία Έλλη.

Μην του κάνεις πτυχές. ◇ Η θεία Έλλη προτιμάει τις ίσιες φούστες, ενώ στην κυρία Μαργαρίτα πάνε περισσότερο οι φούστες με σούρα. ○ πιέτα

Με το σουρωτήρι σουρώνουμε τα μακαρόνια.

♪ σου-ρώ-νω

σουρωτήρι [το] ουσιαστικό (σουρωτήρια)

→ σουρώνω

σουσάμι [το] ουσιαστικό (σουσάμια)

☑ Το κουλούρι και το παστέλι είναι φτιαγμένα με

σουσουρο ----- σουτ

α σουσάμι, δηλαδή με μικρούς νόστιμους σπόρους.
β **◇ Ένα σουσαμένιο κουλούρι έχει επάνω του**
γ σουσάμι. σου-σά-μι

σουσουρο [το] ουσιαστικό

ε Μόλις η δασκάλα ανακοίνωσε πως τα παιδιά θα
ζ γράψουν αύριο τεστ, ακούστηκε ένα σουσουρο.
η Ακούστηκε ένας θόρυβος από τα παιδιά που
θ ψιθύριζαν.

ι Όταν μαθεύτηκε πως ο κύριος Μιχάλης μάζεψε τα
κ κουταβάκια στο σπίτι του έγινε μεγάλο σουσουρο
λ στη γειτονιά. Άλλοι έλεγαν πως θα τα κρατήσει κι
άλλοι πως θα τα δώσει αλλού. σου-σου-ρο

σουστα [η] ουσιαστικό (σουστες)

μ - Γιατί όταν πηδάω στο κρεβάτι του μπαμπά και
ν της μαμάς, τινάζομαι προς τα επάνω; ρώτησε η
ξ Αθηνά.

ο - Μα, γιατί έχει σουστες! είπε ο Κώστας. ελατήριο
π Σουστες βάζουμε και στα ρούχα. Είναι μικρά
ρ μεταλλικά κουμπιά με δύο μέρη. Το ένα μπαίνει
σ μέσα στο άλλο, όταν τα πιέζουμε. σου-στα

σουτ [το] ουσιαστικό

τ Το τελευταίο σουτ του Κώστα έσωσε την ομάδα
υ του, αφού η μπάλα μπήκε στα δίχτυα του
φ τερματοφύλακα. Το τελευταίο χτύπημα της μπάλας
χ προς τα δίχτυα. ◇ Όταν ο Κώστας σουτάρει,
ψ χτυπάει τη μπάλα, κάνει ένα σουτ. σουτ

ω - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
πληθυντικό αριθμό.

σουτ επιφώνημα

☑ Λέμε σε κάποιον «**ΣΟΥΤ!**», όταν θέλουμε να κάνει ησυχία. ○ ησυχία, τσιμουδιά, σιωπή, άχνα 🎵 σουτ

σουτάρω ρήμα (σουτάρω, θα σουτάρω) → σουτ

σουτζουκάκι [το] ουσιαστικό (σουτζουκάκια)

☑ Τα σουτζουκάκια είναι μακρόστενα κεφτεδάκια συνήθως με κόκκινη σάλτσα. 🎵 σου-τζου-κά-κι

σοφέρ [ο], **σοφερίνα** [η] ουσιαστικό (σοφέρ, σοφερίνες)

☑ Η δουλειά του σοφέρ είναι να οδηγεί αυτοκίνητα.

✍ Ο διευθυντής της εταιρείας που δουλεύει η κυρία Μαργαρίτα έρχεται μ' ένα αυτοκίνητο που το οδηγεί σοφέρ. ○ οδηγός 🎵 σο-φέρ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σοφία [η] ουσιαστικό (σοφίες) → σοφός

σοφίτα [η] ουσιαστικό (σοφίτες)

☑ Η σοφίτα είναι ένα μικρό δωμάτιο κάτω από τη σκεπή ενός σπιτιού. 🎵 σο-φί-τα

σοφός, **σοφή**, **σοφό** επίθετο (σοφοί, σοφές, σοφά)

☑ **Σοφό** λέμε κάποιον που έχει πολλές γνώσεις και ξέρει πολλά πράγματα.

✓ Ο Ίγκλι πήρε μία σοφή απόφαση. Να διαβάσει περισσότερο για να μάθει τέλεια τα ελληνικά. Πήρε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σπαγγέτι-----σπάζω

α μία σωστή απόφαση. **◇ Όταν κάποιος είναι σοφός, έχει σοφία, σκέφτεται σοφά.** **♪ σο-φός**

σπαγγέτι [το] ουσιαστικό

☑ Το σπαγγέτι είναι η ιταλική λέξη για τα λεπτά μακαρόνια. **♪ σπαγ-γέ-τι**
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σπαγγοραμμένος, σπαγγοραμμένη, σπαγγοραμμένο επίθετο (σπαγγοραμμένοι, σπαγγοραμμένες, σπαγγοραμμένα) → σπάγγος

σπάγγος [ο] ουσιαστικό (σπάγγοι)

☑ Ο σπάγγος είναι ένα πολύ λεπτό σκοινί.
✓ Λέμε ότι κάποιος είναι σπάγγος, όταν είναι πολύ τσιγκούνης. **○ τσιφούτης, τσιγκούνης, σπαγγοραμμένος ● ανοιχτοχέρης**
◇ Όταν κάποιος είναι σπαγγοραμμένος, είναι πολύ τσιγκούνης. **♪ σπάγ-γος**

σπαζοκεφαλιά [η] ουσιαστικό (σπαζοκεφαλιές)
→ σπάζω

σπάζω και **σπάω** ρήμα (έσπασα, θα σπάσω)

☑ Ο Κώστας έριξε το αγαπημένο βάζο της κυρίας Μαργαρίτας και το έσπασε. **Δηλαδή το έκανε κομμάτια.** **Το βάζο έσπασε με θόρυβο και τα κομμάτια του πετάχτηκαν παντού.**
✓ Η Αθηνά κόντεψε να σπάσει το πόδι της, όταν έπεσε από το ποδήλατο. **Κόντεψε να το χτυπήσει σοβαρά.**

σπαθί ----- σπαρταρώ--

✓ Τα νεύρα της Αθηνάς έσπασαν, που δεν μπορούσε να βρει τη Ροζαλία. Μετά όμως έσπασε το κεφάλι της για να σκεφτεί πού θα μπορούσε να είναι. Φοβήθηκε μήπως την πειράξει κανείς για να σπάσει πλάκα. **◇ Το πρόβλημα με τη Ροζαλία είναι μία σπαζοκεφαλιά για την Αθηνά. Δεν μπορούσε να το λύσει. σπάσιμο 🎵 σπά-ζω**

σπαθί [το] ουσιαστικό (σπαθιά)

☑ Το σπαθί είναι ένα μακρύ όπλο σε σχήμα μαχαιριού. ○ ξίφος

✓ Ο θεός Τάκης είναι άνθρωπος σπαθί κι ό,τι έχει κερδίσει, το έχει κερδίσει με το σπαθί του. Δε λέει ψέματα κι έχει πετύχει στη ζωή με την αξία του.

🎵 σπα-θί ✍ 'παραμύθια'

σπανάκι [το] ουσιαστικό (σπανάκια)

☑ Το σπανάκι είναι ένα λαχανικό με πλατιά, σκούρα πράσινα φύλλα. **◇ σπανακόπιτα, σπανακόρυζο**

🎵 σπα-νά-κι

σπάνιος, σπάνια, σπάνιο επίθετο (σπάνιοι, σπάνιες, σπάνια)

☑ Όταν κάτι είναι σπάνιο, υπάρχει σε μικρό αριθμό, γίνεται λίγες φορές ή το βρίσκουμε δύσκολα.

✍ Ο κύριος Δημήτρης κάνει συλλογή από σπάνια παλιά νομίσματα που δεν κυκλοφορούν πια.

● συχνός 🎵 σπά-νι-ος

σπαρταρώ και **σπαρταράω** ρήμα (σπαρτάρησα,

- Πότε λέμε ότι κάποιον τον έχουν σπάσει στο ξύλο;

σπασίκλας ----- σπέρνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

θα σπαρταρήσω)

☑ Ένα ψάρι σπαρταράει, όταν είναι έξω από το νερό. Τινάζεται από εδώ κι από εκεί πριν πεθάνει.

✓ Η Ελένη άκουσε το αστείο του Νίκου και σπαρταράει από τα γέλια. Χτυπιέται από τα γέλια.

♪ σπαρ-τα-ρώ

σπασίκλας [ο], **σπασίκλα** [η] ουσιαστικό
(σπασίκλες)

☑ Όταν κάποιος διαβάζει συνέχεια χωρίς να ασχολείται και με άλλα πράγματα, τον κοροϊδεύουμε και τον λέμε σπασίκλα. ♪ σπα-σί-κλας

σπατάλη [η] ουσιαστικό (σπατάλες) → σπαταλώ

σπάταλος, **σπάταλη**, **σπάταλο** επίθετο (σπάταλοι, σπάταλες, σπάταλα) → σπαταλώ

σπαταλώ και **σπαταλάω**, **σπαταλιέμαι**
ρήμα (σπατάλησα, θα σπαταλήσω)

☑ Όταν σπαταλάς κάτι, το ξοδεύεις χωρίς μέτρο και άσκοπα. ✎ «Αν σπαταλάς έτσι το νερό, θα

πληρώσουμε πολλά» είπε ο κύριος Μιχάλης στη
θεία του. ◊ «Είσαι πολύ σπάταλη, θεία!»

συμπλήρωσε και κάνεις μεγάλη σπατάλη νερού»
συνέχισε. ♪ σπα-τα-λώ

σπέρνω ρήμα (έσπειρα, θα σπείρω)

☑ Όταν ο γεωργός σπέρνει τη γη, σκορπίζει στο έδαφος σπόρους για να φυτρώσουν φυτά. ✎ Ο

θείος Αλέκος σπέρνει κάθε χρόνο το χωράφι του
με σιτάρι. ● θερίζω

σπέσιαλ ----- σπίθα--

✓ «Σταμάτα να σπέρνεις τα πράγματά σου από εδώ κι από εκεί!» φώναξε η θεία Μαργαρίτα στην Αθηνά. Σταμάτα να τα σκορπάς. **◇ Ο σπόρος είναι το μικρό κουκούτσι που σπέρνουμε για να φυτρώσει ένα φυτό. Τα σπόρια είναι οι μικροί σπόροι που υπάρχουν μέσα στο πεπόνι, το κολοκύθι και το καρπούζι. 🎵 σπέρ-νω**

σπέσιαλ επίθετο

✓ Το φόρεμα που αγόρασε η θεία Κατερίνα ήταν στην αρχή πολύ ακριβό αλλά η πωλήτρια της έκανε μία σπέσιαλ τιμή: της έκοψε 60 ευρώ. Της έκανε μία ιδιαίτερη, μία πολύ καλή τιμή. 🎵 σπέ-σιαλ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σπήλαιο [το] ουσιαστικό (σπήλαια)

✓ Το σπήλαιο είναι μία μεγάλη σπηλιά με πολλές φυσικές ομορφιές. Είναι αξιοθέατο, δηλαδή ο κόσμος πηγαίνει να το επισκεφτεί. 🎵 σπή-λαι-ο

σπηλιά [η] ουσιαστικό (σπηλιές)

✓ Η σπηλιά είναι μία πολύ μεγάλη τρύπα στην πλαγιά ενός βουνού ή μέσα σε βράχια. 🎵 σπη-λιά

σπίθα [η] ουσιαστικό (σπίθες)

✓ Από το αναμμένο τζάκι του θείου Τάκη πετάγονταν σπίθες φωτιάς.

- Πότε λέμε σε κάποιον να μη φυτρώνει εκεί που δεν τον σπέρνουν;

σπίρτο ----- σπορ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ **Σπίθα** είναι και μία λάμψη ηλεκτρισμού, όταν δύο καλώδια ενώνονται. 🎵 σπí-θα

σπίρτο [το] ουσιαστικό (σπίρτα)

☑ Το **σπίρτο** είναι ένα μικρό και λεπτό κομμάτι ξύλου. Ανάβει όταν τρίβουμε τη μία άκρη του.

✍ Η θεία Κατερίνα άναψε τα κεριά με τα σπίρτα, επειδή δεν είχε αναπτήρα. ○ σπιρτόξυλο

◇ Το **σπιρτόκουτο** είναι το χάρτινο κουτί που έχει μέσα του σπίρτα. 🎵 σπíρ-το

σπίτι [το] ουσιαστικό (σπίτια)

☑ Το **σπίτι** σου είναι το κτίριο όπου μένεις. Εκεί περνάς τον χρόνο σου, κάθεσαι και κοιμάσαι.

✍ Το σπίτι του κυρίου Μιχάλη είναι μονοκατοικία, ενώ το σπίτι του κυρίου Γιάννη είναι ένα διαμέρισμα σε πολυκατοικία. ○ οικία, οίκος, κατοικία, σπιτικό

◇ Η θεία Έλλη προτιμάει να φτιάχνει σπιτικό φαγητό. Είναι και σπιτόγατα και καλή σπιτονοικοκυρά. Φροντίζει με μεγάλη αγάπη το σπιτικό της. 🎵 σπí-τι ✍ 'το σπíτι'

σπιτονοικοκύρης [ο] **σπιτονοικοκυρά** [η]
ουσιαστικό (σπιτονοικοκύρηδες, σπιτονοικοκυρές)
→ σπíτι

σπορ [το] ουσιαστικό

☑ Το **σπορ** είναι ένα άθλημα. ✍ - Με ποιο σπορ ασχολείσαι; ρώτησε ο Ίγκλι τον Κώστα.
- Με το ποδόσφαιρο, απάντησε εκείνος.

σπόρι----- σπουδαίος

α ✓ (σαν επίθετο) Ο κύριος Γιάννης φόρεσε τα σπορ
β ρούχα του, γιατί σήμερα θα πάει εκδρομή. Φόρεσε
γ καθημερινά, άνετα ρούχα. 🎵 σπορ
δ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
ε πληθυντικό αριθμό.

ζ **σπόρι** [το] ουσιαστικό (σπόρια) → σπέρνω

η **σπόρος** [ο] ουσιαστικό (σπόροι) → σπέρνω

θ **σπουδάζω** ρήμα (σπούδασα, θα σπουδάσω)

ι Όταν σπουδάζεις, μελετάς και μαθαίνεις μία
κ επιστήμη. 🖋️ Η Αθηνά θέλει να σπουδάσει
λ ζωγράφος στη Σχολή Καλών Τεχνών. Θέλει να
μ σπουδάσει ζωγραφική.

ν ✓ Όταν οι γονείς σπουδάζουν τα παιδιά τους, τους
ξ πληρώνουν τα έξοδα για να πάνε στο
ο Πανεπιστήμιο. Ο Η Αθηνά θέλει να γίνει
π σπουδάστρια στη Σχολή Καλών Τεχνών.

ρ φοιτήτρια Θέλει να κάνει εκεί τις σπουδές της.
σ 🎵 σπου-δά-ζω

τ **σπουδαίος, σπουδαία, σπουδαίο** επίθετο

υ (σπουδαίοι, σπουδαίες, σπουδαία)

φ Η θεία Κατερίνα είναι σπουδαία ζωγράφος. Είναι
ψ πολύ καλή ζωγράφος, σημαντική στη δουλειά της.

ω σημαντικός, αξιόλογος, εξαιρετος, περίφημος
 ασήμαντος

✓ Η Αθηνά είπε στην Ελένη μία σπουδαία είδηση:
«Επιτέλους η Ροζαλία βρέθηκε και είναι καλά!» Της
είπε μία σοβαρή και σημαντική για εκείνη είδηση.

🎵 σπου-δαί-ος

σπουδαστής -----σπρώχνω--

σπουδαστής [ο], **σπουδάστρια**, [η] ουσιαστικό
(σπουδαστές, σπουδάστριες) → σπουδάζω

σπουδές [οι] ουσιαστικό → σπουδάζω

σπουργίτι [το] και **σπουργίτης** [ο] ουσιαστικό
(σπουργίτια και σπουργίτες)

☑ Το σπουργίτι είναι ένα πουλί με μικρό σώμα και γκριζο ή καφέ χρώμα. Το βρίσκουμε συχνά στους κήπους των σπιτιών και τρώει έντομα και δημητριακά.

♪ σπουρ-γί-τι

σπρέι [το] ουσιαστικό

☑ Τα αποσμητικά, τα αρώματα, πολλά καλλυντικά αλλά και τα εντομοκτόνα είναι σε σπρέι.

✍ Η κυρία Μαργαρίτα κούνησε το σπρέι δυνατά και ψέκασε με λακ τα χτενισμένα μαλλιά της. ♪ σπρέ-ι

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σπρώχνω, **σπρώχνομαι** ρήμα (έσπρωξα, θα σπρώξω)

☑ Όταν σπρώχνεις κάποιον, τον πιέζεις και τον μετακινείς με βία. ✍ Ο κύριος Μιχάλης θυμώνει και φωνάζει δυνατά, όταν τον σπρώχνουν στο λεωφορείο. ○ σκουντώ

✓ Η ανάγκη για χρήματα έσπρωξε τους κλέφτες να μπουν στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη.

○ παρασέρνω ◇ **σπρώξιμο** ♪ σπρώ-χνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σπυρί [το] ουσιαστικό (σπυριά)

☑ Η Αθηνά έχει ανεμοβλογιά και γέμισε σπυριά. «Μην τα ξύσεις» της είπε ο γιατρός «γιατί θα σου μείνουν σημάδια». ○ μπιμπίκι

✓ Σπυρί λέμε και τον σπόρο των φυτών. ✎ Ο θεός Αλέκος έδωσε μερικά σπυριά σιτάρι στον Πιτσικόκο.

○ κόκκος ◇ Η Αλίκη έξυσε το σπυράκι της, κι αυτό έτρεξε αίμα. «Είσαι σπυριάρα!» την πείραξε ο θεός Τάκης. Στη θεία Έλλη αρέσει το σπυρωτό ρύζι που δεν είναι πολύ βρασμένο. 🎵 σπυ-ρί

σπυριάρης, σπυριάρα, σπυριάρικο επίθετο

(σπυριάρηδες, σπυριάρες, σπυριάρικά) → σπυρί

στάβλος [ο] ουσιαστικό (στάβλοι)

☑ Στάβλο λέμε ένα μέρος με στέγη όπου μένουν τ' άλογα, τα βόδια και οι αγελάδες, όταν δε βόσκουν έξω.

✓ «Το δωμάτιό σου έχει γίνει στάβλος!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα. «Να το καθαρίσεις γρήγορα!» Είναι βρόμικο και ακατάστατο. ○ αχούρι
🎵 στά-βλος

σταγόνα [η] ουσιαστικό (σταγόνες)

☑ Η σταγόνα είναι μία μικρή ποσότητα υγρού με στρογγυλό σχήμα. ✎ Μόλις ξεκίνησαν να πέφτουν

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

στάδιο -----σταθερός--

οι πρώτες σταγόνες βροχής, η Αθηνά
έτρεξε στο σπίτι. ○ στάλα, σταλαγματιά
◇ **στάζω** 🎵 στα-γό-να

στάδιο [το] ουσιαστικό (στάδια)

☑ Το **στάδιο** είναι ένα μεγάλο γήπεδο.
✓ - Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η Αθηνά στη
ζωγραφική; ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα τη θεία
Κατερίνα.
- Σε καλό στάδιο, απάντησε εκείνη. Έχει μάθει να
σχεδιάζει και να συνδυάζει τα χρώματα. ○ φάση
🎵 στά-δι-ο

στάζω ρήμα (έσταξα, θα στάξω)

☑ Όταν ένα υγρό **στάζει**, χύνεται σταγόνα σταγόνα.
🖋 Τα μάτια της Αθηνάς έσταζαν δάκρυα, όταν
σκεφτόταν τη Ροζαλία. ○ σταλάζω
✓ Λέμε ότι το στόμα σου **στάζει** μέλι, όταν μιλάς
όμορφα και γλυκά για κάποιον.
Όταν σ' αγαπούν και σε φροντίζουν πολύ,
λέμε ότι σ' έχουν **μη στάξει** και **μη βρέξει**.
◇ **σταγόνα, στάξιμο** 🎵 στά-ζω

σταθερός, σταθερή, σταθερό επίθετο (σταθεροί,
σταθερές, σταθερά)

☑ «Ο καιρός θα **μείνει σταθερός** και τις άλλες
μέρες» είπε ο θεός Τάκης. Θα μείνει ο ίδιος, δε θ'
αλλάξει καθόλου. ○ αμετακίνητος, αμετάβλητος
● ασταθής
✓ «Κώστα, κράτα τη σκάλα **σταθερή** για ν' ανέβω
στο πατάρι» είπε η Αθηνά. «Να μην **κουιέται**
καθόλου, έτσι»; 🎵 στα-θε-ρός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σταθμός [ο] ουσιαστικό (σταθμοί)

- ☑ Ο σταθμός είναι ο κλειστός χώρος όπου φτάνουν ή απ' όπου φεύγουν τα τρένα και τα λεωφορεία. Σταθμό λέμε και τον χώρο όπου σταματά για λίγο το μετρό για να κατεβάσει ή να πάρει επιβάτες.
- ✓ Η κυρία Μαργαρίτα ακούει παλιά ελληνικά τραγούδια στον αγαπημένο της ραδιοφωνικό σταθμό.
- ✓ Η θεία Κατερίνα σκέφτεται ν' αφήνει το μωρό της στον παιδικό σταθμό, μόλις μεγαλώσει αρκετά για να μπορεί να δουλεύει. 🎵 σταθ-μός

στάλα [η] ουσιαστικό (στάλες)

- ☑ Ο Κώστας είδε από το παράθυρο τις πρώτες στάλες της βροχής που άρχισαν να πέφτουν.
- σταγόνα
- ✓ «Ρίξε μία στάλα λάδι στη σαλάτα, Αθηνά!» είπε ο κύριος Γιάννης. Λιγάκι λάδι. ○ σταλαγματιά, σταλιά
- ✓ Δεν έχει στάλα λάδι η σαλάτα! Δεν έχει καθόλου.
- ◇ **σταλαγματιά, σταλιά, σταλάζω** 🎵 στά-λα

σταλαγματιά [η] ουσιαστικό (σταλαγματιές)

→ στάλα

σταλιά [η] ουσιαστικό → στάλα

σταματώ και **σταματάω** ρήμα (σταμάτησα, θα σταματήσω)

- ☑ Η Αθηνά σταμάτησε να διαβάζει κι άρχισε να ψάχνει τη Ροζαλία. Δε συνέχισε το διάβασμα.
- ✓ Ο κύριος Μιχάλης ήταν θυμωμένος. Το

στάμνα -----στάση--

αυτοκίνητό του χάλασε και σταμάτησε στη μέση του δρόμου. Δεν προχωρούσε πια. Λίγο αργότερα το έφτιαξε και πήγε να φύγει αλλά τον σταμάτησε ένας τροχονόμος. ○ παύω ● συνεχίζω
◇ **σταμάτημα** 🎵 στα-μα-τώ

στάμνα [η] ουσιαστικό (στάμνες)
☑ Τα παλιά χρόνια κουβαλούσαν νερό μ' ένα πήλινο δοχείο, τη **στάμνα**. ○ σταμνί
🎵 στά-μνα

σtάνη [η] ουσιαστικό (σtάνες)
☑ Η **σtάνη** είναι ένα μέρος με φράχτη γύρω του για να μένουν τα πρόβατα τη νύχτα. ○ μαντρί 🎵 στά-νη

σταρ [ο], [η] ουσιαστικό
☑ **Σταρ** λέμε τον διάσημο καλλιτέχνη της τηλεόρασης, του κινηματογράφου και της μουσικής.
○ αστέρας, αστέρι 🎵 σταρ
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

σtάρι [το] ουσιαστικό (σtάρια) → σιtάρι

στάση [η] ουσιαστικό (στάσεις)
☑ Όταν το λεωφορείο κάνει **στάση**, σταματάει για να κατέβει ο κόσμος. **Στάση** λέμε και το μέρος όπου σταματά για λίγο το λεωφορείο, το τρένο και το μετρό.
✓ «Όταν λέμε τον εθνικό ύμνο, πρέπει να είμαστε σε όρθια στάση!» είπε ο θείος Τάκης στην Αθηνά. Να στεκόμαστε όρθιοι. ◇ **Η κατάσταση με τη Ροζαλία**

στάσιμος -----σταυρός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

είναι στάσιμη: δεν έχει βρεθεί ακόμη. Είναι ίδια, δεν άλλαξε. 🎵 στά-ση

στάσιμος, **στάσιμη**, **στάσιμο** επίθετο (στάσιμοι, στάσιμες, στάσιμα) → στάση

σταυροδρόμι [το] ουσιαστικό (σταυροδρόμια)

☑ Στο σταυροδρόμι συναντιούνται δύο ή περισσότεροι δρόμοι. ○ διασταύρωση

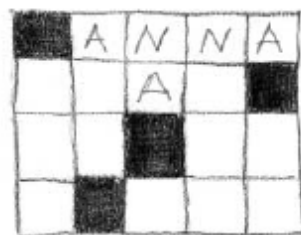
◇ **σταυρός** 🎵 σταυ-ρο-δρό-μι

σταυρόλεξο [το] ουσιαστικό (σταυρόλεξα)

☑ Το σταυρόλεξο είναι ένα παιχνίδι όπου ψάχνεις να βρεις λέξεις απαντώντας σε ερωτήσεις. Τις απαντήσεις τις γράφεις σε οριζόντια και κάθετα τετράγωνα.

◇ **σταυρός** 🎵 σταυ-ρό-λε-ξο

σταυρός [ο] ουσιαστικό (σταυροί)

☑ Ο σταυρός είναι το ιερό σύμβολο των Χριστιανών.

✍ Ο Χριστός πέθανε πάνω στον σταυρό.

✓ Σταυρό λέμε και καθετί που έχει σχήμα σταυρού.

✍ Η θεία Κατερίνα φόρεσε στο μωρό της έναν

χρυσό σταυρό. Ένα κόσμημα σε σχήμα σταυρού.

Η κυρία Μαργαρίτα σημειώνει κάθε βδομάδα στην εφημερίδα μ' έναν σταυρό τα έργα που θέλει να δει.

Βάζει με το στίλο της ένα σημάδι που μοιάζει με

σταυρό δίπλα στα έργα. ◇ Ο Χριστός σταυρώθηκε

στον σταυρό. **σταυροδρόμι** 🎵 σταυ-ρός

σταυρώνω ----- στεγνός--

σταυρώνω, σταυρώνομαι ρήμα (σταύρωσα, θα σταυρώσω) → σταυρός

σταφίδα [η] ουσιαστικό (σταφίδες)

☑ Η σταφίδα είναι ρώγα από σταφύλι που την έχουμε ξεράνει. 🎵 στα-φί-δα

σταφύλι [το] ουσιαστικό (σταφύλια)

☑ Το σταφύλι είναι το πράσινο, κίτρινο ή μοβ φρούτο που μεγαλώνει πάνω σε τσαμπιά. Είναι ο καρπός του αμπελιού. Από το σταφύλι βγαίνει το κρασί. 🎵 στα-φύ-λι **Δες τσαμπί, αμπέλι**

στάχτη [η] ουσιαστικό (στάχτες)

☑ Η στάχτη είναι η γκρίζα σκόνη που απομένει από καμένα ξύλα ή από κάρβουνα. **◇ Στο σταχτοδοχείο ρίχνει κανείς τη στάχτη από το τσιγάρο του.**

🎵 στά-χτη

σταχτοδοχείο [το] ουσιαστικό (σταχτοδοχεία)

→ στάχτη

στέγη [η] ουσιαστικό (στέγες)

☑ Η στέγη είναι το πλαγιαστό σκέπασμα που έχουν στην κορυφή τους τα σπίτια. Πάνω στη στέγη βάζουμε κεραμίδια. ○ σκεπή 🎵 στέ-γη

Δες κεραμίδι

στεγνός, στεγνή, στεγνό επίθετο (στεγνοί, στεγνές, στεγνά)

☑ Όταν κάτι είναι στεγνό, δεν έχει υγρασία ή νερό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στεγνώνω ----- στέλνω

α επάνω του. ✍ «Πήγαινε γρήγορα και φόρεσε
β στεγνά ρούχα» είπε η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά
γ που ήρθε μούσκεμα από τη βροχή. ● υγρός,
δ βρεγμένος ◊ «Κι άφησε τα ρούχα σου στο
ε καλοριφέρ για να στεγνώσουν» συνέχισε.
ζ 🎵 στε-γνός

η **στεγνώνω** ρήμα (στέγνωσα, θα στεγνώσω)
θ → στεγνός

ι **στέκα** [η] ουσιαστικό (στέκες)

- κ Η στέκα είναι το μακρύ ραβδί που
λ χρησιμοποιούμε για να παίξουμε μπιλιάρδο. Μ'
μ αυτό χτυπάμε τη μπάλα.
ν ✓ Στέκα λέμε και το κοκαλάκι που φοράμε για να
ξ συγκρατούμε τα μαλλιά μας.
ο ✓ Λέμε πως κάποιος είναι στέκα, όταν είναι πολύ
π αδύνατος. 🎵 στέ-κα

ρ **στέκομαι** ρήμα (στάθηκα, θα σταθώ)

- σ «Μη στέκεσαι στιγμή! Τρέξε να προλάβουμε το
τ σχολικό, γιατί έχουμε αργήσει» φώναξε η Αθηνά
υ στον Κώστα. Μη σταματάς, συνέχισε να προχωράς!
φ ✓ Όταν στέκεσαι, είσαι όρθιος. ✍ Η θεία Κατερίνα
χ και ο θείος Σταμάτης στάθηκαν πολλή ώρα στην
ψ ουρά για να μπούνε στο σινεμά.
ω ✓ Η θεία του κυρίου Μιχάλη του έχει σταθεί πολλές
φορές στη ζωή του. Τον έχει βοηθήσει. 🎵 στέ-κο-μαι

φ **στέλνω** ρήμα (έστειλα, θα στείλω)

- ψ Όταν στέλνεις ένα γράμμα σε κάποιον, το δίνεις
ω στο ταχυδρομείο για να πάει εκεί που θέλεις.

στέμμα ----- στενεύω--

- ταχυδρομώ
- ✓ Ο Κώστας έστειλε την μπάλα στα δίκτυα της αντίπαλης ομάδας.
- ✓ Η κυρία Μαργαρίτα έστειλε τον Κώστα στο σουπερμάρκετ να πάρει μακαρόνια. Του είπε να πάει εκεί. **αποστολέας** στέλ-νω

στέμμα [το] ουσιαστικό (στέμματα)

- ☑ Το στέμμα είναι το κόσμημα που φορούν στο κεφάλι τους οι βασιλιάδες και οι βασίλισσες.
- στέμ-μα 'τα παραμύθια'

στεναχώρια [η] ουσιαστικό (στεναχώριες)

→ στεναχωρώ

στεναχωρώ, στεναχωριέμαι ρήμα (στεναχώρησα, θα στεναχωρήσω)

- ☑ Όταν στεναχωρείς κάποιον, τον κάνεις να λυπάται. Όταν στεναχωριέσαι για κάτι, λυπάσαι.
- Ο Κώστας στεναχωριέται που χτύπησε το πόδι του και δεν μπορεί να παίξει ποδόσφαιρο. Το χτύπημα τον στεναχωρεί. ○ θλίβω, λυπώ
- ευχαριστώ Η Αθηνά νιώθει στεναχώρια χωρίς τη Ροζαλία. στε-να-χω-ρώ

στενεύω ρήμα (στένεψα, θα στενέψω) → στενός

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

στενοκέφαλος ----- στερεοφωνικό

στενοκέφαλος, στενοκέφαλη, στενοκέφαλο
επίθετο (στενοκέφαλοι, στενοκέφαλες,
στενοκέφαλα) → στενός

στενός, στενή, στενό επίθετο (στενοί, στενές,
στενά)

☑ Όταν κάτι είναι στενό, έχει μικρό πλάτος.

✍ Το δρομάκι που οδηγεί στο σπίτι του θείου

Αλέκου είναι πολύ στενό: μόνο άλογα μπορούν να περάσουν αλλά όχι αυτοκίνητα. ● φαρδύς, πλατύς

✓ Ένας στενός συγγενής είναι ένας κοντινός συγγενής σου. ◆ Όταν κάτι στενεύει, γίνεται στενό. Όταν φοράς κάτι πολύ στενό, σε στενεύει. Ένας στενοκέφαλος άνθρωπος δε σκέφτεται πολύ έξυπνα ούτε ακούει τη γνώμη των άλλων.

○ στενόμακρος 🎵 στε-νός

στενοχωρώ, στενοχωριέμαι ρήμα

(στενοχώρησα, θα στενοχωρήσω) → στεναχωρώ

στερεός, στερεή, στερεό επίθετο (στερεί, στερεές, στερεά)

☑ Όταν κάτι είναι στερεό, δεν είναι ούτε υγρό, όπως το νερό ούτε αέριο, όπως ο αέρας. Η γη, το χαρτί και το ξύλο είναι στερεά. Μπορούμε να τα πιάσουμε κι έχουν σχήμα. ◆ **στεριά** 🎵 στε-ρε-ός

στερεοφωνικό [το] ουσιαστικό (στερεοφωνικά)

☑ Το στερεοφωνικό είναι μία ηλεκτρική συσκευή που παίζει και γράφει μουσική. ○ στέρεο

🎵 στε-ρε-ο-φω-νι-κό

στερεώνω-----στεφανώνω--

στερεώνω, στερεώνομαι ρήμα (στερέωσα, θα στερεώσω) → στερεός

στεριά [η] ουσιαστικό (στεριές)

☑ Η στεριά είναι το κομμάτι της γης που δεν καλύπτεται από νερό. ○ γη ● θάλασσα 🎵 στε-ριά

στερώ, στερούμαι ρήμα (στέρησα, θα στερήσω)

☑ Όταν σου στερώ κάτι, σου παίρνω μακριά κάτι που σου ανήκει και που το έχεις ανάγκη.

✍ Οι κλέφτες στέρησαν από τον κύριο Δημήτρη τα χρήματα αυτής της βδομάδας.

✓ Όταν στερείσαι κάτι, δεν το έχεις. ✍ Ο μπαμπάς του Ίγκλι δε θέλει να στερηθούν τα παιδιά του τίποτα, γι' αυτό δουλεύει πάρα πολύ.

◇ **στέρηση** 🎵 στε-ρώ

στεφάνι [το] ουσιαστικό (στεφάνια)

☑ Το στεφάνι είναι λουλούδια και κλαδιά πλεγμένα σε σχήμα κύκλου.

✓ Λέμε ότι βάζει κάποιος στεφάνι, όταν παντρεύεται. ◇ Τους Ολυμπιονίκες τους

στεφάνωσαν με στεφάνι ελιάς στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004. 🎵 στε-φά-νι

στεφανώνω, στεφανώνομαι ρήμα (στεφάνωσα, θα στεφανώσω) → στεφάνι

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στηθοσκόπιο [το] ουσιαστικό (στηθοσκόπια)
→ στήθος

στήθος [το] ουσιαστικό (στήθη και στήθια)
 Το στήθος είναι το μπροστινό και πάνω μέρος του σώματος, ανάμεσα στο λαιμό και τη μέση. Οι μαμάδες ταΐζουν τα μωρά τους με γάλα από το στήθος τους. ○ στέρνο, βυζί ◇ Ο παιδίατρος εξετάζει το στήθος σου με το στηθοσκόπιο για να δει αν είσαι κρυωμένος. 🎵 στή-θος ✍️ 'το σώμα μας'

στήλη [η] ουσιαστικό (στήλες)
 Η στήλη είναι μία στενόμακρη πλάκα από πέτρα, στημένη όρθια σε δημόσιο χώρο.
 Η κυρία Μαργαρίτα έβαλε τα βιβλία της σε μία στήλη για να καθαρίσει τη βιβλιοθήκη. Τα έβαλε σ' έναν σωρό που έμοιαζε με στήλη.
 Η κυρία Μαργαρίτα γράφει συχνά στη λογοτεχνική στήλη της εφημερίδας. Στη σελίδα της εφημερίδας που μιλάει για λογοτεχνία. 🎵 στή-λη

στήνω, στήνομαι ρήμα (έστησα, θα σήσω)
 Όταν στήνεις κάτι, το βάζεις να στέκεται όρθιο.
 ✍️ Ο θεός Αλέκος έστησε τη σκάλα κάτω από το δέντρο. Ήθελε να μαζέψει ελιές.
 Όταν στήνεις μία σκηνή, τη φτιάχνεις για να μπεις μέσα.
 «Δε μου αρέσει καθόλου να με στήνουν στα ραντεβού!» είπε η θεία Κατερίνα στον θείο Σταμάτη που είχε αργήσει.
 Όταν στήνεις αυτί, κρυφακούς. Όταν στήνεις

στηρίζω-----στιλό--

έναν καβγά, τον αρχίζεις. 🎵 στή-νω

στηρίζω, **στηρίζομαι** ρήμα (στήριξα, θα στηρίξω)

☑️ Όταν στηρίζεις κάποιον, τον κρατάς έτσι ώστε να είναι σταθερός, να μην κουνιέται. ✍️ Η θεία του κυρίου Μιχάλη έχει ένα μπαστούνι για να στηρίζεται όταν πονάει το πόδι της.

✓ Ο κύριος Γιάννης στήριξε τον θείο Αλέκο, όταν πέθανε η γυναίκα του. ◇ Η θεία του κυρίου Μιχάλη έχει για στήριγμα το μπαστούνι της. **υποστηρίζω**
🎵 στη-ρί-ζω

στίβος [ο] ουσιαστικό

☑️ Ο στίβος είναι το μέρος του σταδίου όπου γίνονται τα αθλήματα.

✓ Στίβο λέμε και τ' αθλήματα που γίνονται στον στίβο όπως το τρέξιμο. 🎵 στί-βος ✍️ 'τα αθλήματα'

στιγμή [η] ουσιαστικό (στιγμές)

☑️ Η στιγμή είναι ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα.

✍️ «Στάσου μία στιγμή να πάρω την τσάντα μου και φεύγουμε!» είπε η Αθηνά στην Αλίκη.

○ ώρα, καιρός 🎵 σιγ-μή

στιλ [το] ουσιαστικό

☑️ Ο θείος Τάκης ντύνεται με πολύ μοντέρνο στιλ.

Έχει μοντέρνο τρόπο ντυσίματος. 🎵 στιλ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

στιλό [το] ουσιαστικό

☑️ Το στιλό έχει μέσα του μελάνι για να γράφεις

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στιφάδο ----- στοίχημα

α

στο χαρτί. 🎵 στι-λό

β

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

γ

- Λέμε και ο στιλός.

δ

Μία κασετίνα με στιλό.

ε

στιφάδο [το] ουσιαστικό

ζ

☑ Το στιφάδο είναι φαγητό που μαγειρεύεται με κρέας και κρεμμύδια. 🎵 στι-φά-δο

η

θ

στοά [η] ουσιαστικό (στοές)

ι

☑ Η στοά είναι ένα πέρασμα με στέγη. Συνήθως στις δύο πλευρές του υπάρχουν μαγαζιά. 🎵 στο-ά

κ

λ

στοιχειό [το] ουσιαστικό (στοιχειά)

μ

☑ Το στοιχειό είναι ένα φάντασμα, ένα ξωτικό όπως οι νεράιδες. ♦ Στα παραμύθια όταν ένα φάντασμα μένει σ' ένα σπίτι και τριγυρνά μέσα στα δωμάτια του φοβίζοντας τον κόσμο, το στοιχειώνει. Το σπίτι είναι στοιχειωμένο.

ν

ξ

ο

🎵 στοι-χειό

π

ρ

σ

στοιχείο [το] ουσιαστικό (στοιχεία)

τ

☑ Ένα από τα στοιχεία που οδήγησε την αστυνομία στη σύλληψη των κλεφτών ήταν η περιγραφή του κυρίου Δημήτρη. Ένα από τα πράγματα που βοήθησαν. 🎵 στοι-χεί-ο

υ

φ

χ

στοιχειώνω ρήμα (στοιχειώσα, θα στοιχειώσω)

ψ

→ στοιχειό

ω

στοίχημα [το] ουσιαστικό (στοιχήματα)

στοιχηματίζω ----- στολίδι--

Ο Κώστας έβαλε στοίχημα με τον Νίκο για το αποτέλεσμα του αγώνα ποδοσφαίρου. Ο Κώστας είπε πως θα νικήσουν, ενώ ο Νίκος πως δε θα νικήσουν. Όποιος κερδίσει το στοίχημα θα πληρώσει στον άλλον ένα ευρώ. Ο Κώστας και ο Νίκος στοιχημάτισαν για το αποτέλεσμα του αγώνα. στοί-χη-μα

στοιχηματίζω ρήμα (στοιχημάτισα, θα στοιχηματίσω) → στοίχημα

στοιχίζω ρήμα (στοίχισα, θα στοιχίσω)

«Πόσο στοίχισε αυτή η μπλούζα;»
ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα. Πόσο την αγόρασες;
 κοστίζω
 Αν ήξερες πόσο του στοιχίζει του θείου Αλέκου η απουσία της γυναίκας του! Πόσο τον στεναχωρεί!
 στοι-χί-ζω

στολή [η] ουσιαστικό (στολές)

Όταν οι αστυνομικοί δουλεύουν, φορούν στολή. Φορούν όλοι τα ίδια ρούχα.
 Στολή είναι και η φορεσιά που φοράς τις Αποκριές για να μασκαρευτείς. στο-λή
 'στο νοσοκομείο', 'η πόλη'

στολίδι [το] ουσιαστικό (στολίδια)

Η κυρία Μαργαρίτα έβαλε στο δέντρο ασημένια και χρυσά χριστουγεννιάτικα στολίδια. Το γέμισε με μπάλες και αγγελάκια. Ήθελε να δείχνει όμορφο.

- Ποιοι άλλοι φορούν στολή;

στολίζω ----- στόμιο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Στη θεία Κατερίνα δεν αρέσουν καθόλου τα πολλά στολίδια. Τα πολλά κοσμήματα. ◇ Η κυρία Μαργαρίτα στόλισε το χριστουγεννιάτικο δέντρο.
🎵 στο-λί-δι

στολίζω, στολίζομαι ρήμα (στόλισα, θα στολίσω)
→ στολίδι

στόλος [ο] ουσιαστικό (στόλοι)
☑ Στόλο λέμε όλα τα εμπορικά ή πολεμικά πλοία μίας χώρας. 🎵 στό-λος

στόμα [το] ουσιαστικό (στόματα)
☑ Το στόμα σου είναι το άνοιγμα που υπάρχει στο κάτω μέρος του προσώπου σου. Όταν είναι κλειστό, φαίνονται μόνο τα χείλη. Με το στόμα τρώμε, αναπνέουμε και μιλάμε.
✓ Ο κύριος Γιάννης έφτασε στο γραφείο του με την ψυχή στο στόμα. Την τελευταία στιγμή.
✓ Από στόμα σε στόμα μαθεύτηκε ότι κάποιοι είδαν τη Ροζαλία να περπατάει αδυνατισμένη. Από τον ένα στον άλλο. 🎵 στό-μα ✍️ 'το σώμα μας'

στομάχι [το] ουσιαστικό (στομάχια)
☑ Το στομάχι σου είναι το όργανο του σώματός σου που χωνεύει το φαγητό.
✓ Όταν δε συμπαθείς κάποιον, λέμε ότι σου κάθεται στο στομάχι. 🎵 στο-μά-χι

στόμιο [το] ουσιαστικό (στόμια)
☑ Το στόμιο του μπουκαλιού είναι το άνοιγμά του.

στοπ ----- στραβόξυλο--

🎵 στό-μι-ο

στοπ [το] ουσιαστικό

☑ Το στοπ είναι το σήμα που απαγορεύει στ' αυτοκίνητα να προχωρήσουν στον δρόμο.

✓ (σαν επιφώνημα) «Στοπ! Μην ανάβεις τσιγάρο, θείε, εδώ απαγορεύεται το κάπνισμα!» είπε η

Αθηνά. Σταμάτα αυτό που κάνεις. 🎵 στοπ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

στούντιο [το] ουσιαστικό

☑ Στούντιο λέμε το μέρος όπου γυρίζονται ταινίες και γίνονται εκπομπές για την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

✓ Στούντιο λέμε και τον χώρο όπου δουλεύει ένας καλλιτέχνης. ○ ατελιέ 🎵 στού-ντι-ο

στόχος [ο] ουσιαστικό (στόχοι)

☑ Ο στόχος σου είναι κάτι που το θέλεις πολύ και προσπαθείς να το πετύχεις. ✎ Ο στόχος του

Κώστα είναι να γίνει ένας πολύ καλός ποδοσφαιριστής. ○ σκοπός

✓ Ο κυνηγός έβαλε στόχο τον λαγό. Τον σημάδευε για να τον σκοτώσει. ○ σημάδι 🎵 στό-χος

στραβολαιμιάζω ρήμα (στραβολαιμία, θα στραβολαιμιάσω) → στραβός

στραβόξυλο [το] ουσιαστικό (στραβόξυλα)

☑ Λέμε ότι κάποιος είναι στραβόξυλο, όταν είναι ανάποδος και κακός. ○ ιδιότροπος 🎵 στρα-βό-ξυ-λο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στραβοπατώ ----- στραγγαλίζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στραβοπατώ ρήμα (στραβοπάτησα, θα στραβοπατήσω) → στραβός

στραβός, στραβή, στραβό επίθετο (στραβοί, στραβές, στραβά)

☑ Όταν κάποιος τραβάει **στραβές** γραμμές με το μολύβι του, τραβάει γραμμές που δεν είναι ίσιες αλλά λοξές.

✓ «Μα, καλά, δε βλέπεις μπροστά σου; **Στραβός** είσαι;» φώναξε ο Νίκος στην Αθηνά που έπεσε κατά λάθος πάνω του. ○ τυφλός

✓ Ο κύριος Μιχάλης είναι **στραβός** ώρες ώρες. Είναι ιδιότροπος.

✓ Λέμε ότι κάποιος κάνει τα **στραβά** μάτια, όταν κάνει πως δεν καταλαβαίνει.

◇ Όταν **στραβολαιμιάζεις**, στρίβεις τον λαιμό σου απότομα και πιάνεσαι. Η Αθηνά **στραβώθηκε** από τα φώτα του αυτοκινήτου και δεν έβλεπε. Έτσι **στραβοπάτησε** κι έπεσε πάνω στον Νίκο.

στραβωμάρα 🎵 στρα-βός

στραβώνω, στραβώνομαι ρήμα (στράβωσα, θα στραβώσω) → στραβός

στραγάλι [το] ουσιαστικό (στραγάλια)

☑ Τα **στραγάλια** είναι ξερά ρεβίθια που τα ψήνουμε και τ' αλατίζουμε. Τα **στραγάλια** είναι ξηροί καρποί, όπως και τ' αμύγδαλα και τα φιστίκια. 🎵 στρα-γά-λι

στραγγαλίζω ρήμα (στραγγάλισα, θα στραγγαλίσω)

στραγγίζω -----στρατόπεδο--

☑ «Θα σε στραγγαλίσω, αν σε πιάσω! Μην τολμήσεις να ξαναπειράξεις τον σκύλο μου!»
φώναξε ο κύριος Μιχάλης στον Κώστα. ○ πνίγω
🎵 στραγ-γα-λί-ζω

στραγγίζω ρήμα (στράγγισα/στράγγιξα, θα στραγγίσω/θα στραγγίξω)
☑ Η κυρία Μαργαρίτα έβρασε τα μακαρόνια και μετά τα στράγγισε στο σουρωτήρι για να φύγει όλο το νερό τους. ○ σουρώνω
✓ Το πλυντήριο της θείας Έλλης είναι παλιό. Δε στραγγίζει τα ρούχα ούτε και τα στεγνώνει. Δε χύνει τα νερά τους. ○ στύβω ◇ **στραγγιστήρι**
○ σουρωτήρι 🎵 στραγ-γί-ζω

στραμπουλώ και **στραμπουλάω, στραμπουλίζω**
ρήμα (στραμπούληξα και στραμπούλισα, θα στραμπουλήξω και θα στραμπουλίσω)
☑ Ο Κώστας γλίστρησε στα νερά και στραμπούληξε τον αστράγαλό του. Τον κούνησε απότομα από τη θέση του. ◇ Μετά το στραμπούληγμα το πόδι του πρήστηκε και μελάνιασε. 🎵 στρα-μπου-λώ

στρατηγός [ο] ουσιαστικό (στρατηγοί) → στρατός

στρατιώτης [ο], **στρατιωτίνα** [η] ουσιαστικό
(στρατιώτες, στρατιωτίνες) → στρατός

στρατόπεδο [το] ουσιαστικό (στρατόπεδα)
→ στρατός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στρατός [ο] ουσιαστικό (στρατοί)

☑ Ο στρατός είναι μία ομάδα ανθρώπων που εκπαιδεύονται να πολεμούν και να προστατεύουν τη χώρα τους. ✍ Ο θεός του Νίκου δουλεύει στον στρατό. ○ στράτευμα, στρατιά

◇ Είναι στρατηγός, δηλαδή αρχηγός των στρατιωτών. Όλοι οι στρατιώτες μένουν σ' ένα στρατόπεδο. 🎵 στρα-τός

στρέφω, στρέφομαι ρήμα (έστρεψα, θα στρέψω)

☑ Όταν στρέφεις το κεφάλι σου, το γυρίζεις προς άλλη κατεύθυνση. ○ στρίβω

✓ Η Σελήνη στρέφεται γύρω από τη Γη. Κινείται γύρω της, περιστρέφεται. ◇ «Παρακάτω στον δρόμο έχει μία επικίνδυνη στροφή!» είπε ο κύριος Γιάννης στην κυρία Μαργαρίτα. Όταν ένα ποίημα έχει δύο στροφές, χωρίζεται σε δύο κομμάτια, μεγαλύτερα από έναν στίχο. 🎵 στρέ-φω

στρίβω ρήμα (έστριψα, θα στρίψω)

☑ «Στο επόμενο στενό, στρίψε δεξιά» είπε ο κύριος Γιάννης στην κυρία Μαργαρίτα. Άλλαξε κατεύθυνση προς τα δεξιά.

✓ Ο Κώστας έστριψε το σώμα του αριστερά για να αποφύγει το χτύπημα της μπάλας που ερχόταν κατά πάνω του.

✓ «Του έστριψε η βίδα του κυρίου Μιχάλη κι ουρλιάζει έτσι;» ρώτησε φοβισμένη η θεία Έλλη.

Τρελάθηκε; ◇ Η κυρία Μαργαρίτα φτιάχνει μία ωραία στριφτή πίτα. στρίψιμο 🎵 στρί-βω

στρίγκλα ----- στριφτός--

στρίγκλα [η] ουσιαστικό (στρίγκλες)

☑ «Η Αλίκη είναι στρίγκλα!» φώναξε η Αθηνά στην Ελένη. «Δε μου δίνει το κοκαλάκι της να το φορέσω». Είναι πολύ κακιά. 🎵 στρί-γκλα

στριγκλίζω ρήμα (στρίγκλισα, θα στριγκλίσω)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι στριγκλίζει, βγάζει έναν δυνατό και ανατριχιαστικό ήχο. ○ τσιρίζω
🎵 στρι-γκλί-ζω

στριμμένος, στριμμένη, στριμμένο επίθετο
(στριμμένοι, στριμμένες, στριμμένα)

☑ Ο κύριος Μιχάλης είναι λίγο στριμμένος. Λίγο ιδιότροπος και ανάποδος. 🎵 στριμ-μέ-νος

στριμώνω, στριμώνομαι ρήμα (στρίμωξα, θα στριμώνω)

☑ Ο κύριος Γιάννης στρίμωξε τα ρούχα στη βαλίτσα και όταν τα έβγαλε ήταν πολύ τσαλακωμένα. Έβαλε πιο πολλά ρούχα απ' όσα χωρούσε η βαλίτσα. **◇ στρίμωγμα, στριμωχτά**
🎵 στρι-μώ-χνω

στριφογυρίζω ρήμα (στριφογύρισα, θα στριφογυρίσω)

☑ Ο Νίκος δεν μπορούσε να κοιμηθεί και στριφογύριζε στο κρεβάτι του. Γύριζε ανήσυχα τότε από τη μία και τότε από την άλλη μεριά.
◇ στριφογυριστός 🎵 στρι-φο-γυ-ρί-ζω

στριφτός, στριφτή, στριφτό επίθετο (στριφτοί, στριφτές, στριφτά) → στρίβω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στροβιλίζω ----- στρουμπουλός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στροβιλίζω, στροβιλίζομαι ρήμα (στροβίλισα, θα στροβιλίσω)

☑ Ο κύριος Γιάννης και η κυρία Μαργαρίτα στροβιλίζονται στον ρυθμό του χορού. Κινούνται κυκλικά χορεύοντας και κάνουν στροφές γύρω από τον εαυτό τους. 🎵 στρο-βι-λί-ζω

στρογγυλεύω ρήμα (στρογγύλεψα, θα στρογγυλέψω) → στρογγυλός

στρογγυλός, στρογγυλή, στρογγυλό επίθετο (στρογγυλοί, στρογγυλές, στρογγυλά)

☑ Όταν κάτι είναι στρογγυλό, έχει το σχήμα του κύκλου ή της μπάλας. ✎ Η κυρία Μαργαρίτα αγόρασε ένα στρογγυλό τραπέζι. ◊ Όταν κάτι **στρογγυλεύει**, γίνεται στρογγυλό. **στρογγυλοκάθομαι** 🎵 στρογ-γυ-λός
- **Λέμε και στρόγγυλος.**

στρουθοκάμηλος [η] ουσιαστικό (στρουθοκάμηλοι)

☑ Η στρουθοκάμηλος είναι ένα πουλί της Αφρικής με μακρύ λαιμό και ψηλά πόδια. Τρέχει γρήγορα αλλά δεν μπορεί να πετάξει. 🎵 στρου-θο-κά-μη-λος

στρουμπουλός, στρουμπουλή, στρουμπουλό επίθετο (στρουμπουλοί, στρουμπουλές, στρουμπουλά)

☑ Όταν κάποιος είναι στρουμπουλός, είναι παχουλός. 🎵 στρου-μπου-λός

στροφή [η] ουσιαστικό (στροφές) → στρέφω

στρώμα [το] ουσιαστικό (στρώματα)

☑ Το στρώμα είναι ένας μαλακός σάκος, γεμισμένος με μαλλί, βαμβάκι ή άλλα υλικά. Το βάζουμε πάνω στο κρεβάτι ή στο πάτωμα και το χρησιμοποιούμε για να ξαπλώνουμε ή να κοιμόμαστε.

✓ Ένα παχύ στρώμα χιονιού είχε σκεπάσει την αυλή του θείου Αλέκου στο χωριό. ◊ **στρώνω**

♪ στρώ-μα

στρώνω, **στρώνομαι** ρήμα (έστρωσα, θα στρώσω)

☑ Όταν στρώνεις το κρεβάτι, απλώνεις πάνω του το σεντόνι ή την κουβέρτα.

✓ Όταν τα μαλλιά σου δε στρώνουν, δε γίνονται όπως τα θέλεις.

✓ Στην αρχή η Αλίκη δεν έτρεχε γρήγορα. Μετά όμως έστρωσε κι έγινε η καλύτερη στο τρέξιμο. Βελτιώθηκε.

✓ Η Ροζαλία στρώθηκε στον καναπέ.

Καθόταν εκεί για πολλή ώρα.

✓ Η Αθηνά στρώθηκε στη δουλειά και οι ζωγραφιές της έγιναν πολύ καλύτερες από πριν. ◊ **στρώμα, στρώσιμο, στρώση** ♪ στρώ-νω

στύβω ρήμα (έστυψα, θα στύψω)

☑ Όταν στύβεις ένα πορτοκάλι, το πιέζεις δυνατά για να βγει ο χυμός του. ○ ξεζουμίζω

✓ Η Αθηνά στύβει το μυαλό της για να βρει πού μπορεί να έχει πάει η Ροζαλία. Κουράζει το μυαλό

στύλος ----- συγκάτοικος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

της προσπαθώντας να βρει τη λύση.

◇ Με τον λεμονοστύφτη στύβεις τα λεμόνια. **στύψιμο** 🎵 στύ-βω

στύλος [ο] ουσιαστικό (στύλοι)

☑ Ο στύλος της ΔΕΗ στηρίζει τα καλώδια που από μέσα τους περνάει το ρεύμα.

○ κολόνα, στήριγμα

🎵 στύ-λος

Η Ροζαλία ανέβηκε στον στύλο.

συγγενείς [οι] ουσιαστικό

☑ Η θεία Κατερίνα και ο κύριος Γιάννης είναι συγγενείς. Τους δένει μία στενή σχέση. Είναι αδέρφια. Συγγενείς λέμε αυτούς που ανήκουν στην ίδια οικογένεια. ◇ Όταν δύο άνθρωποι είναι συγγενείς, έχουν συγγένεια μεταξύ τους.

🎵 συγ-γε-νείς

συγγραφέας [ο], [η] ουσιαστικό (συγγραφείς)

☑ Ο συγγραφέας είναι κάποιος που γράφει βιβλία.

○ λογοτέχνης ◇ γράφω 🎵 συγ-γρα-φέ-ας

συγκάτοικος [ο], [η] ουσιαστικό (συγκάτοικοι)

☑ Ο συγκάτοικος κάποιου είναι αυτός που μένει μαζί του στο ίδιο σπίτι. ◇ κατοικία, κατοικώ

🎵 συ-γκά-τοι-κος

συγκεκριμένος, συγκεκριμένη, συγκεκριμένο
επίθετο (συγκεκριμένοι, συγκεκριμένες,
συγκεκριμένα)

☑ «Μπορείτε, σας παρακαλώ, να μου δώσετε
συγκεκριμένες πληροφορίες για να πάω στον
ζωολογικό κήπο;» ρώτησε ο θείος Τάκης τον
αστυνομικό. Μπορείτε να μου πείτε πού ακριβώς
είναι; ● γενικός 🎵 συ-γκε-κρι-μέ-νος

συγκεντρώνω, συγκεντρώνομαι ρήμα
(συγκέντρωσα, θα συγκεντρώσω)

☑ Η Ελένη συγκέντρωσε τις κούκλες της πάνω στο
κρεβάτι για να τις δείξει στην Αθηνά. Τις μάζεψε εκεί
όλες.

✓ «Συγκεντρώσου επιτέλους στο διάβασμα,
Αθηνά!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα.

◇ **συγκέντρωση** 🎵 συ-γκε-ντρώ-νω

συγκέντρωση [η] ουσιαστικό (συγκεντρώσεις)

→ συγκεντρώνω

συγκίνηση [η] ουσιαστικό (συγκινήσεις)

→ συγκινώ

συγκινώ, συγκινούμαι ρήμα (συγκίνησα, θα
συγκινήσω)

☑ Όταν συγκινείς κάποιον, τον κάνεις να χαίρεται ή
να λυπάται πολύ. 🖋 Το παραμύθι «Το κοριτσάκι
με τα σπύρτα» συγκίνησε πολύ την Αθηνά. Η Αθηνά
συγκινήθηκε πολύ. Ένωθε πολύ συγκινημένη.

◇ Όταν κάτι ή κάποιος σε συγκινεί, νιώθεις

συγκοινωνία ----- συγκρότημα

συγκίνηση. 🎵 συ-γκι-νώ

συγκοινωνία [η] ουσιαστικό (συγκοινωνίες)

☑ Λέμε ότι ένα μέρος έχει συγκοινωνία, όταν μπορούμε να πάμε εκεί με λεωφορείο, με τρένο ή με άλλα μέσα μεταφοράς. Συγκοινωνία λέμε συχνά και τα ίδια τα μέσα μεταφοράς και κυρίως το λεωφορείο. ✎ «Είναι αργά, δε θα βρεις συγκοινωνία» είπε ο κύριος Γιάννης στον θείο Τάκη. 🎵 συ-γκοι-νω-νί-α

συγκρίνω, συγκρίνομαι ρήμα (σύγκρινα, θα συγκρίνω)

☑ Όταν συγκρίνεις ανθρώπους ή πράγματα, προσπαθείς να βρεις πόσο μοιάζουν ή πόσο διαφέρουν. ✎ Η Αθηνά συγκρίνει την κούκλα της μ' εκείνη της Ελένης. Έχουν ίδια μαλλιά αλλά διαφορετικά ρούχα. **♦ Όταν συγκρίνεις δύο ανθρώπους, κάνεις σύγκριση.** 🎵 συ-γκρί-νω

σύγκριση [η] ουσιαστικό (συγκρίσεις)

→ συγκρίνω

συγκρότημα [το] ουσιαστικό (συγκροτήματα)

☑ Το συγκρότημα είναι μία ομάδα μουσικών, χορευτών ή άλλων καλλιτεχνών που δουλεύουν όλοι μαζί. ○ γκρουπ

✓ Ένα ξενοδοχειακό συγκρότημα είναι πολλά κτίρια, χτισμένα το ένα δίπλα στο άλλο που φιλοξενούν τουρίστες και επισκέπτες.

🎵 συ-γκρό-τη-μα

συγκρούομαι ----- συγχαρητήρια--

συγκρούομαι ρήμα

(συγκρούστηκα, θα συγκρουστώ)

☑ Όταν δύο αυτοκίνητα συγκρούονται, πέφτει με ορμή το ένα πάνω στο άλλο την ώρα που κινούνται.

☑ Όταν δύο πρόσωπα συγκρούονται, μαλώνουν μεταξύ τους. ◇ Όταν δύο αυτοκίνητα συγκρούονται, γίνεται μία σύγκρουση. ♪ συ-γκρού-ο-μαι

σύγκρουση [η] ουσιαστικό (συγκρούσεις)

→ συγκρούομαι

συγνώμη [η] ουσιαστικό (συγνώμες)

☑ «Σας ζητώ συγνώμη!» φώναξε δυνατά η Αθηνά στην κυρία που πάτησε κατά λάθος. Με συγχωρείτε!

✓ Λέμε πολλές φορές «συγνώμη» για να ρωτήσουμε κάτι ευγενικά. ✎ «Συγνώμη, κύριε, πώς θα πάω στον ζωολογικό κήπο;» ρώτησε ο θεός Τάκης. ♪ συ-γνώ-μη

- Γράφουμε και συγγνώμη.

συγυρίζω, συγυρίζομαι ρήμα (συγύρισα, θα συγυρίσω)

☑ Όταν συγυρίζεις ένα δωμάτιο, τακτοποιείς τα πράγματα που βρίσκονται εκεί.

○ συμμαζεύω, νοικοκυρεύω

✓ Λέμε ότι συγυρίζεις κάποιον, όταν τον τιμωρείς.

○ κανονίζω ◇ συγύρισμα ♪ συ-γυ-ρί-ζω

συγχαρητήρια [τα] ουσιαστικό

☑ Λες σε κάποιον «συγχαρητήρια» για να δείξεις

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σύγχρονος ----- σύζυγος

α τον θαυμασμό σου ή για να τον παινέψεις για μία
β επιτυχία του. ● συλλυπητήρια 🎵 συγ-χα-ρη-τή-ρι-α

σύγχρονος, σύγχρονη, σύγχρονο επίθετο

(σύγχρονοι, σύγχρονες, σύγχρονα)

☑ Όταν κάποιος ζει στη σημερινή εποχή, είναι
ζ σύγχρονος. ○ σημερινός ● αρχαίος

✓ Ο Αχιλλέας και η Ελένη ήταν σύγχρονοι. Έζησαν
την ίδια εποχή. ◇ Η Αθηνά και η Αλίκη έφτασαν
τρέχοντας συγχρόνως στο τέρμα. Έφτασαν μαζί,
την ίδια στιγμή. ○ ταυτόχρονα 🎵 σύγ-χρο-νος

συγχωρώ, συγχωρούμαι ρήμα (συγχώρησα και
συγχώρεσα, θα συγχωρήσω και θα συγχωρέσω)

☑ Όταν συγχωρείς κάποιον που σου έκανε κακό,
ν του δίνεις τη συγνώμη σου χωρίς να τον τιμωρήσεις
ξ και χωρίς να τον εκδικηθείς. 🎵 συγ-χω-ρώ

συζήτηση [η] ουσιαστικό (συζητήσεις)

→ συζητώ

συζητώ και **συζητάω, συζητιέμαι** ρήμα

(συζητήσα, θα συζητήσω)

☑ Όταν συζητάς για κάτι με κάποιον άλλο, μιλάτε
τ γι' αυτό και λέει ο καθένας την άποψή του.

✎ Ο κύριος Γιάννης και η κυρία Μαργαρίτα
συζητούσαν πολλή ώρα για το πού θα πάνε
διακοπές. ○ κουβεντιάζω, συνομιλώ

◇ Έκαναν μία **συζήτηση.** 🎵 συ-ζη-τώ

σύζυγος [ο], [η] ουσιαστικό (σύζυγοι)

☑ Ο κύριος Γιάννης και η κυρία Μαργαρίτα είναι σύζυγοι. Είναι παντρεμένοι, συνδέονται με γάμο μεταξύ τους. 🎵 σύ-ζυ-γος

σύκο [το] ουσιαστικό (σύκα)

☑ Το σύκο είναι ένα φρούτο που όταν είναι φρέσκο έχει πράσινη ή μελιτζανιά φλούδα και μέσα του είναι κόκκινο με σπόρους. Όταν είναι ξερό, η φλούδα του είναι καφετιά.

✓ Όταν «λες τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη», μιλάς καθαρά χωρίς να διστάζεις. ✦ Το δέντρο που κάνει σύκα λέγεται **συκιά**. 🎵 σύ-κο

συκώτι [το] ουσιαστικό (συκώτια)

☑ Το συκώτι είναι το όργανο του σώματός σου που καθαρίζει το αίμα. Βρίσκεται στη δεξιά μεριά της κοιλιάς σου.

✓ Λέμε ότι κάποιος σου πρήζει το συκώτι, όταν σε ταλαιπωρεί πολύ. 🎵 συ-κώ-τι

συλλαβή [η] ουσιαστικό (συλλαβές)

☑ Η συλλαβή είναι μία πολύ μικρή λέξη ή ένα κομμάτι λέξης που το προφέρεις ξεχωριστά. Για παράδειγμα η λέξη για είναι μία συλλαβή αλλά η λέξη γιαγια χωρίζεται σε δύο συλλαβές: για-για. Στα ελληνικά κάθε συλλαβή πρέπει να έχει ένα φωνήεν.

✦ Όταν χωρίζω μία λέξη σε συλλαβές, κάνω **συλλαβισμό**, τη **συλλαβίζω**. 🎵 συλ-λα-βή

συλλαβίζω ρήμα (συλλάβισα, θα συλλαβίσω)

→ συλλαβή

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συλλογή [η] ουσιαστικό (συλλογές)

☑ Ο κύριος Γιάννης έχει μία συλλογή από γραμματόσημα. Μαζεύει γραμματόσημα απ' όλες τις εποχές και τα φυλάει σ' ένα άλμπουμ. Η θεία Κατερίνα όμως έχει στο σπίτι της μία συλλογή από πίνακες γνωστών ζωγράφων.

🎵 συλ-λο-γή

σύλλογος [ο] ουσιαστικό (σύλλογοι)

☑ Ο σύλλογος είναι μία ομάδα ανθρώπων που δουλεύουν όλοι μαζί για να πετύχουν τον ίδιο στόχο. ✍ Η θεία Έλλη συμμετέχει σ' έναν φιλανθρωπικό σύλλογο που μαζεύει χρήματα για τους φτωχούς. ○ όμιλος, σωματείο 🎵 σύλ-λο-γος

συλλυπητήρια [τα] ουσιαστικό

☑ Λες σε κάποιον συλλυπητήρια για να δείξεις τη λύπη σου για τον θάνατο κάποιου συγγενή ή φίλου του ή για κάτι άσχημο που του συνέβη.

● συγχαρητήρια 🎵 συλ-λυ-πη-τή-ρι-α

συμβαίνει ρήμα (συνέβη, θα συμβεί)

☑ «Γιατί είσαι λυπημένη, Αθηνά;» ρώτησε ο Κώστας. «Συνέβη κάτι κακό»; Ο Κώστας τη ρώτησε αν έγινε κάτι κακό. 🎵 συμ-βαί-νει

- Προσοχή! Το ρήμα χρησιμοποιείται μόνο στο γ' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού.

συμβόλαιο [το] ουσιαστικό (συμβόλαια)

☑ Το συμβόλαιο είναι μία γραπτή συμφωνία που γίνεται ανάμεσα στους ανθρώπους. Συνήθως το

σύμβολο----- συμμαζεύω--

συμβόλαιο το κάνει ένας **συμβολαιογράφος**.

 Όταν ο κύριος Γιάννης αγόρασε καινούριο σπίτι, υπέγραψε ένα **συμβόλαιο** με τον ιδιοκτήτη του.

✓ Ο λόγος του θείου Τάκη είναι **συμβόλαιο**. Ό,τι λέει, το κάνει. Ο δικηγόρος που κάνει ένα **συμβόλαιο** λέγεται **συμβολαιογράφος**. 🎵 **συμ-βό-λαι-ο**

σύμβολο [το] ουσιαστικό (σύμβολα)

☑ Το + είναι το **σύμβολο** της πρόσθεσης. Όταν μπαίνει ανάμεσα σε δύο αριθμούς, καταλαβαίνουμε ότι πρέπει να τους προσθέσουμε.

✓ Το περιστέρι είναι το **σύμβολο** της ειρήνης. Όταν βλέπουμε μία ζωγραφιά μ' ένα περιστέρι, το μυαλό μας πηγαίνει στην ειρήνη.

● **σημάδι, σημείο** 🎵 **σύμ-βο-λο**

συμβουλεύω, συμβουλεύομαι ρήμα

(συμβούλεψα, θα συμβουλέψω) → **συμβουλή**

συμβουλή [η] ουσιαστικό (συμβουλές)

☑ Η Αθηνά πάντα ακούει τις **συμβουλές** του θείου Αλέκου. Ακούει τη γνώμη του, επειδή έχει πολλές γνώσεις και ξέρει τι είναι σωστό να κάνει κάθε φορά. ◇ **Ο θείος Αλέκος συμβουλεύει πάντα σωστά την Αθηνά.** 🎵 **συμ-βου-λή**

συμμαζεύω, συμμαζεύομαι ρήμα (συμμάζεψα, θα συμμαζέψω)

☑ Όταν συμμαζεύεις το δωμάτιό σου, βάζεις τα πράγματά σου σε τάξη.

○ **συγυρίζω, τακτοποιώ** 🎵 **συμ-μα-ζεύ-ω**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--- συμμαθητής ----- συμπαθώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συμμαθητής [ο], **συμμαθήτρια** [η] ουσιαστικό
(συμμαθητές, συμμαθήτριες)

☑ Η Ελένη και η Αθηνά είναι συμμαθήτριες.
Πηγαίνουν στην ίδια τάξη. Ο Κώστας, ο Νίκος, η
Ελένη και η Αθηνά είναι συμμαθητές. Πηγαίνουν
στο ίδιο σχολείο. 🎵 **συμ-μα-θη-τής**

σύμμαχος [ο], [η] ουσιαστικό (σύμμαχοι)

☑ Ο Νίκος είναι σύμμαχος του Κώστα στις
σκανταλιές και τα πειράγματα. Τον βοηθάει και τον
υποστηρίζει. **♦ συμμαχία .** 🎵 **σύμ-μα-χος**

συμμετέχω ρήμα (συμμετείχα, θα συμμετάσχω)

☑ Όταν συμμετέχεις σε κάτι, κάνεις κάτι μαζί με
άλλους ανθρώπους. ○ παίρνω μέρος
✍ Η δασκάλα κάνει σ' όλους ερωτήσεις, κι έτσι όλοι
οι μαθητές συμμετέχουν στο μάθημα.

♦ συμμετοχή 🎵 **συμ-με-τέ-χω**

συμμορία [η] ουσιαστικό (συμμορίες)

☑ Η συμμορία είναι μία ομάδα κακοποιών που
κάνουν πολλά εγκλήματα.

✓ Συμμορία λέμε μερικές φορές και μία ομάδα
σκανταλιάρικων παιδιών. 🎵 **συμ-μο-ρί-α**

συμπάθεια [η] ουσιαστικό (συμπάθειες)

→ συμπαθώ

συμπαθώ ρήμα (συμπάθησα, θα συμπαθήσω)

☑ Όταν συμπαθείς κάποιον, έχεις καλά
συναισθήματα γι' αυτόν. Σου αρέσει. ● **αντιπαθώ**

♦ Ο Νίκος είναι η μεγάλη συμπάθεια της κυρίας

συμπαίκτης ----- συμπεριφορά--

Μαργαρίτας. Τον συμπαθεί πιο πολύ απ' όλους τους φίλους του Κώστα. Τον βρίσκει πολύ συμπαθητικό. ● συ-μπα-θώ

συμπαίκτης [ο], **συμπαίκτρια** [η] ουσιαστικό
(συμπαίκτες, συμπαίκτριες)

☑ Ο Νίκος είναι ο συμπαίκτης του Κώστα στο ποδόσφαιρο. Παίζουν μαζί ποδόσφαιρο. ◇ **παίκτης**
♪ συ-μπαί-κτης

συμπέθερος [ο], **συμπεθέρα** [η] ουσιαστικό
(συμπέθεροι και συμπεθέρες)

☑ Ο πατέρας της κυρίας Μαργαρίτας και ο πατέρας του κυρίου Γιάννη είναι συμπέθεροι. Οι μητέρες τους είναι συμπεθέρες. ♪ συ-μπέ-θε-ρος

συμπέρασμα [το] ουσιαστικό (συμπεράσματα)

☑ Συμπέρασμα είναι η γνώμη που σχηματίζεις, αφού σκεφτείς πρώτα καλά για κάτι. ✍ Όταν η Αθηνά βλέπει τον Κώστα λυπημένο, βγάζει αμέσως το συμπέρασμα ότι έχασε η ομάδα του στο ποδόσφαιρο. ♪ συ-μπέ-ρα-σμα

συμπεριφέρομαι ρήμα (συμπεριφέρθηκα, θα συμπεριφερθώ) → συμπεριφορά

συμπεριφορά [η] ουσιαστικό (συμπεριφορές)

☑ «Όταν ο κύριος Μιχάλης φωνάζει και βρίζει, η άσχημη συμπεριφορά του με τρομάζει πολύ» είπε η Αθηνά. Ο άσχημος τρόπος που φέρεται. ○ διαγωγή
◇ Ο κύριος Μιχάλης συμπεριφέρεται άσχημα.
♪ συ-μπε-ρι-φο-ρά

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συμπληρώνω, συμπληρώνομαι ρήμα
(συμπλήρωσα, θα συμπληρώσω)

☑ Όταν συμπληρώνεις κάτι σε κάτι άλλο, προσθέτεις κάτι που του λείπει. 🖋 Η Αθηνά συμπλήρωσε το κομμάτι του παζλ που έλειπε κι έφτιαξε την εικόνα ενός σπιτιού.

✓ Όταν συμπληρώνεις τα κενά σε μία άσκηση, γράφεις τη σωστή λέξη που λείπει.

🎵 συ-μπλη-ρώ-νω

σύμπτωμα [το] ουσιαστικό (συμπτώματα)

☑ «Τι συμπτώματα έχει η ανεμοβλογιά;» ρώτησε η Ελένη την κυρία Μαργαρίτα. «Σπυράκια, φαγούρα και πυρετό» απάντησε εκείνη. 🎵 σύ-μπτω-μα

σύμπτωση [η] ουσιαστικό (συμπτώσεις)

☑ Μα, τι περίεργη σύμπτωση! Η Ροζαλία χάθηκε την ίδια μέρα που την κυνήγησε ο σκύλος του κυρίου Μιχάλη. Μα τι περίεργο που έγιναν αυτά την ίδια μέρα! 🎵 σύ-μπτω-ση

συμφέρον [το] ουσιαστικό (συμφέροντα)

→ συμφέρω

- Η λέξη συμμαθητής είναι φτιαγμένη από δύο κομματάκια: το **συν-**, που σημαίνει «μαζί» και το **μαθητής**.

- Από ποια κομματάκια είναι φτιαγμένη η λέξη **συμπαίκτης**; και

Προσοχή! Λέμε **συμπαίκτης** αλλά **συναθλητής**, **συνάδελφος**.

συμφέρω ρήμα (συνέφερα, θα συμφέρω)

☑ Όταν κάτι σε συμφέρει, είναι ωφέλιμο και χρήσιμο για σένα. ✍ «Γιάννη, θ' αγοράσω αυτήν την τσάντα, γιατί με συμφέρει. Έχει καλή τιμή» είπε η κυρία Μαργαρίτα. ● βλάπτω

◇ «Αγόρασέ την, Μαργαρίτα. Κοίτα λίγο και το συμφέρον σου» είπε ο άντρας της. 🎵 συμ-φέ-ρω

συμφιλιώνω, **συμφιλιώνομαι** ρήμα
(συμφιλίωσα, θα συμφιλιώσω)

☑ Όταν συμφιλιώνεις κάποιους που έχουν μαλώσει, τους βοηθάς να ξαναγίνουν φίλοι.

○ μονοιάζω, φιλιώνω 🎵 συμ-φι-λι-ώ-νω

συμφορά [η] ουσιαστικό (συμφορές)

☑ Συμφορά λέμε ένα μεγάλο κακό που έχει συμβεί.

🎵 συμ-φο-ρά

σύμφωνο [το] ουσιαστικό (σύμφωνα)

☑ Τα β, γ, δ, είναι σύμφωνα, ενώ τα α, ε, ο είναι φωνήεντα. ● φωνήεν 🎵 σύμ-φω-νο

συμφωνώ ρήμα (συμφώνησα, θα συμφωνήσω)

☑ Όταν συμφωνείς με κάποιον, έχεις την ίδια γνώμη μ' εκείνον. ● διαφωνώ

✓ Όταν δύο άνθρωποι συμφωνούν να κάνουν κάτι, δίνουν υπόσχεση ότι θα το κάνουν. ✍ Ο Κώστας

συμφώνησε με τον κύριο Γιάννη να πάει για μπάλα, αφού πρώτα διαβάσει. ◇ Έκανε μία συμφωνία μαζί του. Σύμφωνα με όσα είπαν, έπρεπε πρώτα να διαβάσει και μετά να πάει στο γήπεδο. 🎵 συμ-φω-νώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συναγερμός [ο] ουσιαστικό (συναγερμοί)

☑ Ο συναγερμός είναι ένα σήμα που βγάζει ήχο ή φως και μας προειδοποιεί για κάτι. ✍ Ο κύριος Δημήτρης κατάλαβε πως κάτι κακό συνέβαινε στο μαγαζί του, όταν άκουσε τον συναγερμό να χτυπάει. 🎵 συ-να-γερ-μός

συναγωνίζομαι ρήμα (συναγωνίστηκα, θα συναγωνιστώ)

☑ Ο Κώστας και ο Ίγκλι συναγωνίζονται μεταξύ τους για το ποιος θα τρέξει πιο γρήγορα. Προσπαθεί ο ένας να ξεπεράσει τον άλλο στο τρέξιμο. ✦ Ο συναγωνισμός δεν είναι εύκολος. 🎵 συ-να-γω-νί-ζο-μαι

συνάδελφος [ο], [η] ουσιαστικό (συνάδελφοι)

☑ Συνάδελφός μας είναι αυτός που κάνει την ίδια δουλειά με μας. 🎵 συ-νά-δελ-φος
- **Λέμε και η συναδέλφισσα.**

συναίσθημα [το] ουσιαστικό (συναισθήματα)

☑ Ο θυμός, η αγάπη, το μίσος και οτιδήποτε άλλο ευχάριστο ή δυσάρεστο νιώθουμε είναι **συναισθήματα.** ✦ **Όταν κάποιος στενοχωριέται, γελά και κλαίει πολύ εύκολα, λέμε πως είναι συναισθηματικός.** 🎵 συ-ναί-σθη-μα

συνάντηση [η] ουσιαστικό (συναντήσεις)

→ συναντώ

συναντώ και **συναντάω, συναντιέμαι** ρήμα
(συνάντησα, θα συναντήσω)

συναρμολογώ ----- συναρπαστικός--

☑ Όταν συναντάς κάποιον, τον βρίσκεις μπροστά σου. Όταν συναντιέσαι με κάποιον, βρίσκεστε κάπου και μιλάτε ή κάνετε παρέα.

○ ανταμώνω

✓ Όταν δύο τρένα συναντιούνται, πλησιάζει το ένα το άλλο στο ίδιο σημείο. Όταν δύο ποτάμια ή δύο δρόμοι συναντιούνται, ενώνονται μεταξύ τους.

◇ Η συνάντηση της Αλίκης και της Αθηνάς έγινε στο σπίτι της Αλίκης. 🎵 συ-να-ντώ

συναρμολογώ ρήμα (συναρμολόγησα, θα συναρμολογήσω)

☑ Όταν συναρμολογείς κάτι, ενώνεις τα μέρη του για να φτιάξεις κάτι μεγαλύτερο και πιο σύνθετο.

✍ Ο Κώστας συναρμολόγησε το κάστρο που του αγόρασε ο κύριος Γιάννης. Πρώτα έφτιαξε το τείχος και μετά έβαλε πάνω του τις σημαίες. ◇ Είναι ένα συναρμολογούμενο κάστρο. 🎵 συ-ναρ-μο-λο-γώ

συναρπάζω ρήμα (συνάρπασα, θα συναρπάσω)

☑ Όταν κάτι σε συναρπάζει, σου προκαλεί μεγάλο ενθουσιασμό και συγκίνηση και τραβάει όλη σου την προσοχή. ✍ Την Αθηνά τη συναρπάζουν οι ταινίες που έχουν πολλή περιπέτεια.

○ μαγεύω, γοητεύω, ενθουσιάζω

◇ Τις βρίσκει συναρπαστικές. 🎵 συ-ναρ-πά-ζω

συναρπαστικός, συναρπαστική, συναρπαστικό επίθετο (συναρπαστικοί, συναρπαστικές, συναρπαστικά) → συναρπάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συναυλία [η] ουσιαστικό (συναυλίες)

☑ Σε μία συναυλία μία ομάδα ανθρώπων παίζει μουσική μπροστά σε πολύ κόσμο.

Η συναυλία είναι ένα μουσικό θέαμα. ✍ Πολλοί διάσημοι τραγουδιστές έδωσαν συναυλία για τα παιδιά της Αφρικής. ○ κοντσέρτο 🎵 συ-ναυ-λί-α

συνάχι [το] ουσιαστικό (συνάχια)

☑ Όταν έχεις συνάχι, φτερνίζεσαι συνέχεια και από τη μύτη σου τρέχει μύξα. ✦ Ο Κώστας έχει συνάχι, είναι συναχωμένος. Συναχώθηκε, επειδή έπαιζε ποδόσφαιρο μέσα στη βροχή. 🎵 συ-νά-χι

συναχώνομαι ρήμα (συναχώθηκα, θα συναχωθώ) 🎵 συνάχι

σύνδεσμος [ο] ουσιαστικό (σύνδεσμοι)

→ συνδέω

συνδετήρας [ο] ουσιαστικό (συνδετήρες)

→ συνδέω

συνδέω, συνδέομαι ρήμα (σύνδεσα, θα συνδέσω)

☑ Όταν συνδέεις δύο πράγματα, τα ενώνεις ή τα φέρνεις το ένα κοντά στο άλλο. ✍ Ο κύριος Γιάννης συνδέει τα κομμάτια της βιβλιοθήκης με βίδες. ○ δένω, ενώνω ● αποσυνδέω, χωρίζω

☑ Όταν δύο άνθρωποι συνδέονται φιλικά, τους ενώνει μία φιλία.

☑ Όταν δύο τόποι συνδέονται με τη συγκοινωνία, υπάρχει ένα μέσο μεταφοράς που πηγαίνει από τον

συνδυάζω----- συνέντευξη--

έναν τόπο στον άλλο. ◇ Η Αθηνά έπιασε τα χαρτιά της με συνδετήρα. σύνδεση, σύνδεσμος

♪ συν-δέ-ω

συνδετήρας

συνδυάζω, συνδυάζομαι ρήμα
(συνδύασα, θα συνδυάσω)

Στις διακοπές της η Αθηνά συνδυάζει το διάβασμα με το παιχνίδι. Κάνει δηλαδή στις διακοπές της δύο διαφορετικά πράγματα.

Η κυρία Μαργαρίτα συνδύασε τη μαύρη μπλούζα της με μία κόκκινη φούστα. Τα έβαλε μαζί σαν σύνολο. ◇ Ο συνδυασμός ήταν πολύ καλός.

♪ συν-δυ-ά-ζω

συνεννόηση [η] ουσιαστικό (συνεννοήσεις)

→ συνεννοούμαι

συνεννοούμαι ρήμα (συνεννοήθηκα, θα συνεννοηθώ)

Η Αλίκη συνεννοείται πολύ καλά στ' αγγλικά. Καταλαβαίνει τι της λένε αλλά δίνει κι εκείνη στους άλλους να καταλάβουν αυτό που θέλει.

Η Αθηνά και η Ελένη συνεννοούνται μία χαρά μεταξύ τους. Γι' αυτό είναι πολύ καλές φίλες. Τα πάνε καλά μεταξύ τους. ● διαφωνώ

◇ **συνεννόηση** ♪ συ-νεν-νο-ού-μαι

συνέντευξη [η] ουσιαστικό (συνεντεύξεις)

Ο γνωστός δημοσιογράφος πήρε συνέντευξη από τον πρωθυπουργό. Του έκανε συγκεκριμένες ερωτήσεις κι έτσι είχαν μία συζήτηση.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συνέπεια ----- συνεργείο

α ✓ Η μαμά του Νίκου πήγε για συνέντευξη σ' ένα
β τουριστικό γραφείο. Εκεί της έκαναν πολλές
γ ερωτήσεις για να δουν αν είναι κατάλληλη να πάρει
δ τη θέση της γραμματέως. 🎵 συ-νέ-ντευ-ξη

ε **συνέπεια** [η] ουσιαστικό (συνέπειες)

ζ Το κάπνισμα έχει κακές συνέπειες στην υγεία
η μας. Έχει άσχημο αποτέλεσμα, κάνει κακό.

θ ✓ Όταν κάποιος έχει συνέπεια, κρατά τον λόγο του
και κάνει αυτά που πρέπει να κάνει.

ι ● ασυνέπεια 🎵 συ-νέ-πει-α

κ **συνεργάζομαι** ρήμα (συνεργάστηκα,
λ θα συνεργαστώ)

μ Όταν συνεργάζεσαι με κάποιον, δουλεύετε μαζί
ν για να πετύχετε έναν κοινό στόχο. ✍️ Η Αθηνά

ξ συνεργάζεται με τη θεία Κατερίνα για να φτιάξουν
ο έναν πίνακα με ζώα. Έχουν μία συνεργασία,

π είναι δηλαδή συνεργάτιδες. έργο, εργάζομαι

ρ 🎵 συ-νερ-γά-ζο-μαι

σ **συνεργασία** [η] ουσιαστικό (συνεργασίες)

→ συνεργάζομαι

τ **συνεργάτης** [ο], **συνεργάτιδα** [η] ουσιαστικό
υ (συνεργάτες, συνεργάτιδες) → συνεργάζομαι

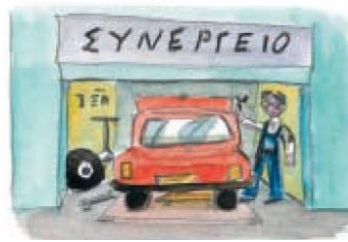
φ **συνεργείο** [το] ουσιαστικό (συνεργεία)

χ Οι μηχανικοί επισκευάζουν τα αυτοκίνητα στο
ψ συνεργείο. Είναι ο χώρος όπου δουλεύουν.

ω ✓ Ένα συνεργείο της ΔΕΗ ήρθε στη γειτονιά

συνέχεια----- συνηθίζω--

της Αθηνάς για ν' αλλάξει
τις λάμπες των στύλων.
Μία ομάδα ανθρώπων που
δουλεύουν μαζί. 🎵 συ-νερ-γεί-ο

συνέχεια [η] ουσιαστικό (συνέχειες)
→ συνεχίζω

συνεχίζω, **συνεχίζομαι** ρήμα (συνέχισα, θα
συνεχίσω)

☑ Όταν συνεχίζεις κάτι, κάνεις κάτι χωρίς διακοπή.

✍ Ο θεός Αλέκος συνεχίζει να κάνει δίαιτα, γιατί
πρέπει να χάσει αρκετά κιλά. ○ εξακολουθώ

● διακόπτω, σταματώ ◇ «Η αρχή του έργου ήταν
λίγο βαρετή αλλά η συνέχεια μας άρεσε πολύ» είπε
η θεία Κατερίνα. Δηλαδή αυτό που ακολούθησε.

🎵 συ-νε-χί-ζω

συνήθεια [η] ουσιαστικό (συνήθειες) → συνηθίζω

συνηθίζω, **συνηθίζομαι** ρήμα (συνήθισα,
θα συνηθίσω)

☑ Όταν συνηθίζεις να κάνεις κάτι, το κάνεις πολύ
συχνά.

✍ Η θεία Κατερίνα και ο θεός Σταμάτης συνηθίζουν
να πηγαίνουν για ψώνια κάθε Σάββατο πρωί.

✓ Στην αρχή η Αθηνά δεν μπορούσε να αντέξει την
καινούρια της γειτονιά. Σιγά σιγά όμως τη συνήθισε
κι άρχισε να της αρέσει. ◇ Η θεία Κατερίνα και ο
θεός Σταμάτης έχουν τη συνήθεια να πηγαίνουν
για ψώνια κάθε Σάββατο πρωί. Είναι η συνηθισμένη
τους ασχολία. Είναι συνηθισμένοι να πηγαίνουν

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συνηθισμένος ----- σύνθημα

α για ψώνια εκείνη τη μέρα. Συνήθως ψωνίζουν
β τρόφιμα για όλη τη βδομάδα. 🎵 συ-νη-θί-ζω

γ **συνηθισμένος, συνηθισμένη, συνηθισμένο**
δ μετοχή (συνηθισμένοι, συνηθισμένες,
ε συνηθισμένα) → συνηθίζω

ζ **συνθέτης** [ο], **συνθέτρια** [η] ουσιαστικό
η (συνθέτες, συνθέτριες)
θ Συνθέτης είναι αυτός που γράφει τη μουσική για
ι ένα τραγούδι ή για ένα έργο. **◇ Ο συνθέτης**
κ **συνθέτει μουσική. σύνθετος** 🎵 συν-θέ-της

λ **σύνθετος, σύνθετη, σύνθετο** επίθετο (σύνθετοι,
μ σύνθετες, σύνθετα)
ν Μία σύνθετη λέξη είναι φτιαγμένη από περισσό-
ξ τερες λέξεις. Η λέξη ασπρόμαυρος είναι σύνθετη.
ο ● απλός **◇ συνθέτω** 🎵 σύν-θε-τος

π **συνθήκη** [η] ουσιαστικό (συνθήκες)
ρ Όταν τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
σ υπογράφουν μία συνθήκη, κάνουν μία συμφωνία.
τ Οι άνθρωποι εργάζονται για να βελτιώσουν τις
υ συνθήκες της ζωής τους και να ζουν πιο καλά.
φ Το πώς ζουν. 🎵 συν-θή-κη

χ **σύνθημα** [το] ουσιαστικό (συνθήματα)
ψ Το σύνθημα είναι μία λέξη ή μία πολύ σύντομη
ω φράση που τη λες για να σε αναγνωρίσει κάποιος.
✍ Στο έργο που έβλεπε η θεία Κατερίνα για να μπει
κανείς στο σπίτι που έμεναν οι κλέφτες, έπρεπε να
πει το σύνθημα «ήλιος».

συννεφιά----- συνοδεύω--

✓ Συνθήματα λέμε και τις λέξεις ή τις φράσεις που ακούμε συνήθως σε διαδηλώσεις. 🎵 σύν-θη-μα

συννεφιά [η] ουσιαστικό (συννεφίες)
→ σύννεφο

συννεφιάζω ρήμα (συννέφιασα, θα συννεφιάσω) → σύννεφο

σύννεφο [το] ουσιαστικό (σύννεφα)

☑ Τα σύννεφα είναι γκρίζα ή άσπρα και τα βλέπεις στον ουρανό. Είναι φτιαγμένα από σταγόνες νερού που μετά πέφτουν στη γη.

✓ Σύννεφο λέμε και καθετί που μοιάζει με σύννεφο.

✍ Ξαφνικά ο αέρας δυνάμωσε και σηκώθηκε ένα σύννεφο σκόνης. ○ νέφος ◇ Όταν ο ουρανός έχει πολλά σύννεφα, λέμε πως έχει συννεφιά. Λέμε πως συννεφιάζει. 🎵 σύν-νε-φο

συνοδεία [η] ουσιαστικό (συνοδείες)
→ συνοδεύω

συνοδεύω (συνόδευσα, θα συνοδεύσω)

☑ Όταν συνοδεύεις κάποιον, πηγαίνεις μαζί του για να του κάνεις συντροφιά, να τον βοηθήσεις ή να τον προστατεύσεις. ✍ Ο κύριος Γιάννης συνόδευσε την κυρία Μαργαρίτα στον χορό που οργάνωσε η εφημερίδα.

○ συντροφεύω, ακολουθώ

- Πότε λέμε ότι ένα ρούχο είναι συνηθισμένο;

- Πότε λέμε ότι κάποιος πετάει στα σύννεφα;

σύνολο ----- συνταγή

α **◇** Η κυρία Μαργαρίτα δεν πήγε μόνη της στον χορό,
β πήγε με συνοδεία. 🎵 συ-νο-δεύ-ω

γ **σύνολο** [το] ουσιαστικό (σύνολα)

δ Στην εκδρομή ήρθε το σύνολο των μαθητών.

ε Πήγαν όλοι μαζί, δεν έλειπε κανένας.

ζ **Σύνολο** λέγεται και το γυναικείο κουστούμι που
η αποτελείται από φούστα ή παντελόνι και ζακέτα ή
θ μπλούζα. 🎵 σύ-νο-λο

ι **συνομήλικος, συνομήλικη, συνομήλικο** επίθετο
(συνομήλικοι, συνομήλικες, συνομήλικά)

κ Η Αθηνά και η Ελένη είναι συνομήλικες. Έχουν
λ δηλαδή την ίδια ηλικία. **◇ ηλικία** 🎵 συ-νο-μή-λι-κος

μ **συνοικία** [η] ουσιαστικό (συνοικίες)

ν Συνοικίες λέμε τις γειτονιές μίας πόλης που
ξ υπάρχουν στο κέντρο και στα προάστια. Κάθε
ο συνοικία έχει διαφορετικό όνομα. 🖋 Το κέντρο της
π Αθήνας και οι γύρω συνοικίες πλημμύρισαν από τη
ρ δυνατή καταιγίδα. 🎵 συ-νοι-κί-α

σ **σύνορο** [το] ουσιαστικό (σύνορα)

τ Σύνορο είναι η γραμμή που χωρίζει ή που
υ νομίζουμε ότι χωρίζει δύο κράτη. 🖋 Ο ποταμός
φ Έβρος είναι το φυσικό σύνορο της Ελλάδας με την
χ Τουρκία.

ψ Σύνορα υπάρχουν κι ανάμεσα σε δύο χωράφια ή
ω δύο κτήματα. ○ όριο 🎵 σύ-νο-ρο

συνταγή [η] ουσιαστικό (συνταγές)

Η συνταγή του γιατρού είναι το χαρτί που γράφει

σύνταξη ----- συντροφιά--

ποιο φάρμακο πρέπει να πάρει ο άρρωστος.

✓ Η **συνταγή** στη μαγειρική είναι οι γραπτές οδηγίες που λένε πώς να φτιάξουμε ένα γλυκό ή ένα φαγητό. 🎵 συ-ντα-γή

σύνταξη [η] ουσιαστικό (συντάξεις)

☑ Η **σύνταξη** είναι τα χρήματα που παίρνει κάθε μήνα κάποιος που έχει σταματήσει να δουλεύει, επειδή είναι μεγάλος στην ηλικία ή έχει αρρωστήσει. **◇ Συνταξιούχο λέμε αυτόν που έχει βγει στη σύνταξη.** 🎵 σύ-ντα-ξη

συνταξιούχος [ο], [η] ουσιαστικό (συνταξιούχοι)

→ σύνταξη

σύντομος, σύντομη, σύντομο επίθετο (σύντομοι, σύντομες, σύντομα)

☑ Όταν κάτι είναι σύντομο, κρατάει λίγο.

✍ Η κυρία Μαργαρίτα είχε μία πολύ σύντομη συνάντηση πέντε λεπτών με τον διευθυντή.

● μεγάλος, πολύωρος

✓ Όταν ένας δρόμος είναι πιο σύντομος από κάποιον άλλο, έχει μικρό μήκος. ● μακρύς

◇ **συντομία, σύντομα** 🎵 σύ-ντο-μος

συντροφιά [η] ουσιαστικό (συντροφιάς)

☑ Η **συντροφιά** είναι μία ομάδα φίλων.

✍ Στη συντροφιά του Κώστα και του Νίκου μπήκε τώρα και ο Ίγκλι. ○ παρέα

✓ Ο κύριος Μιχάλης έχει συντροφιά τη θεία και τον σκύλο του. Ζουν μαζί. **◇ Ο σκύλος του κυρίου**

Μιχάλη είναι ο καλύτερος σύντροφός του. Του είναι

συνώνυμο ----- συρτάρι

α

πιστός και τον ακολουθεί παντού. ○ φίλος

β

♪ σύ-ντρο-φος

γ

συνώνυμο [το] ουσιαστικό (συνώνυμα)

δ

☑ Το **συνώνυμο** της λέξης καινούριος είναι η λέξη νέος. Είναι μία διαφορετική λέξη που έχει περίπου την ίδια σημασία. ● αντίθετο, αντώνυμο

ε

ζ

◇ (σαν επίθετο) **Οι λέξεις καινούριος και νέος είναι συνώνυμες.** Έχουν περίπου την ίδια σημασία.

η

θ

♪ συ-νώ-νυ-μο

ι

σύριγγα [η] ουσιαστικό (σύριγγες)

κ

☑ Η νοσοκόμα έβαλε το φάρμακο στη σύριγγα για να κάνει την ένεση στη θεία του κυρίου Μιχάλη.

λ

♪ σύ-ριγ-γα

μ

ν

σύρμα [το] ουσιαστικό (σύρματα)

ξ

☑ Το σύρμα είναι ένα λεπτό μεταλλικό νήμα.

ο

✍ Η Αθηνά κοίταζε τα πουλάκια που κάθονταν πάνω στα σύρματα του ηλεκτρικού ρεύματος. ○ καλώδιο

π

ρ

✓ Η κυρία Μαργαρίτα τρίβει

τα ταψιά και τις κατσαρόλες με χοντρό σύρμα για να φεύγουν τα λίπη. ♪ σύρ-μα

σ

τ

συρτάρι [το] ουσιαστικό (συρτάρια)

υ

☑ Πολλά έπιπλα έχουν συρτάρια. Είναι θήκες που μοιάζουν με κουτιά κι έχουν ένα χερούλι για να τις τραβάς προς τα έξω, όταν θέλεις να βάλεις ή να βγάλεις κάτι. ✍ Ο κύριος Γιάννης έκλεισε δυνατά το συρτάρι του γραφείου του. ◇ σύρω

φ

χ

ψ

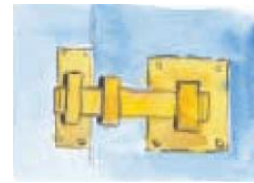
ω

♪ συρ-τά-ρι ✍ 'τα ρούχα'

σύρτης -----σύστημα--

σύρτης [ο] ουσιαστικό (σύρτες)

☑ Ο σύρτης είναι ένα κομμάτι μέταλλο που το τραβάς για να κλείσεις μία πόρτα από μέσα. ○ μάνταλο ◇ **σύρω** 🎵 σύρ-της

σύρω ρήμα (έσυρα, θα σύρω) → σέρνω

συσκευάζω ρήμα (συσκεύασα, θα συσκευάσω)

☑ Όταν συσκευάζεις κάτι, το βάζεις σ' ένα κουτί ή το τυλίγεις με χαρτί για να μπορείς να το μεταφέρεις. ✍ Η θεία Μαργαρίτα συσκευάσε τα παλιά βιβλία για να τα μεταφέρει στο χωριό. ○ αμπαλάρω ◇ Η Αθηνά αγόρασε ένα σιντί για τη μαμά της και ζήτησε να το τυλίξουν σε συσκευασία δώρου. 🎵 συ-σκευ-ά-ζω

συσκευή [η] ουσιαστικό (συσκευές)

☑ Η συσκευή είναι μία μηχανή που αποτελείται από πολλά συναρμολογημένα κομμάτια. ✍ Στον γάμο της η θεία Κατερίνα πήρε για δώρο πολλές ηλεκτρικές συσκευές: μία τηλεόραση, ένα ντιβιντί και μία καφετιέρα. 🎵 συ-σκευ-ή

σύστημα [το] ουσιαστικό (συστήματα)

☑ Το αναπνευστικό σύστημα είναι το σύνολο των οργάνων που σε βοηθούν ν' αναπνέεις: για παράδειγμα οι πνεύμονες και το στόμα σου.
✓ Το ηλιακό σύστημα είναι το σύνολο των πλανητών που είναι γύρω από τον ήλιο.
✓ Ο Νίκος το έχει σύστημα να κάνει πλάκες. Το έχει συνήθεια. ◇ **συστηματικός** 🎵 σύ-στη-μα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συχνός ----- σφαλιάρα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

συχνός, **συχνή**, **συχνό** επίθετο (συχνοί, συχνές, συχνά)

☑ Όταν κάτι είναι **συχνό**, γίνεται ή εμφανίζεται αρκετές φορές, όχι όμως συνέχεια. ✍ Οι συχνές επισκέψεις του θείου Τάκη έδωσαν μεγάλη χαρά στον κύριο Γιάννη: ήρθε τρεις φορές μέσα σ' έναν μήνα. ○ τακτικός ● αραιός, σπάνιος

◇ Στο κέντρο της Αθήνας τα λεωφορεία περνούν συχνά. Περνούν με μεγάλη συχνότητα. 🎵 συ-χνός

σφάζω ρήμα (έσφαξα, θα σφάξω)

☑ Όταν κάποιος **σφάζει** ένα ζώο, το σκοτώνει κόβοντας τον λαιμό του με μαχαίρι.

✓ «Έχω έναν πόνο στη μέση που με σφάζει!» φώναξε η θεία του κυρίου Μιχάλη. Που με πονάει πολύ. ○ **σφαγή, σφάξιμο, σφαγείο** 🎵 σφά-ζω_

σφαίρα [η] ουσιαστικό (σφαίρες)

☑ **Σφαίρα** λέμε κάτι στρογγυλό που μοιάζει με μπάλα. ✍ «Πού είναι η Ελβετία;» ρώτησε η Αθηνά. «Εδώ!» φώναξε ο Κώστας και την έδειξε στην υδρόγειο σφαίρα.

✓ **Σφαίρα** λέμε και το στρογγυλό κομμάτι από μέταλλο που βάζουν στο πιστόλι οι στρατιώτες για να πυροβολήσουν. ○ βόλι, βλήμα

◇ **Η σφαιροβολία είναι ένα αγώνισμα.** Σ' αυτό οι αθλητές ρίχνουν μακριά μία σιδερένια σφαίρα. 🎵 σφαί-ρα

Η υδρόγειος σφαίρα

σφαλιάρα [η] ουσιαστικό (σφαλιάρες)

☑ Όταν δίνεις σε κάποιον μία **σφαλιάρα**, τον

σφεντόνα -----σφίγγω--

χτυπάς δυνατά στο κεφάλι με ανοιχτή την παλάμη σου. ○ καρπαζιά, χαστούκι 🎵 σφα-λιά-ρα

σφεντόνα [η] ουσιαστικό (σφεντόνες)

☑ Η σφεντόνα είναι ένα παιδικό όπλο. Το φτιάχνεις μ' ένα ξύλο κι ένα λάστιχο. Βάζεις μία πέτρα στο ξύλο, τραβάς το λάστιχο και τη στέλνεις μακριά. 🎵 σφε-ντό-να

σφήκα [η] και σφήγκα [η] ουσιαστικό σφήκες/σφήγκες)

☑ Η σφήκα είναι ένα έντομο με μαύρες και κίτρινες ρίγες που μοιάζει με μέλισσα. Οι σφήκες τσιμπούν και ρίχνουν δηλητήριο. ◇ Η σφηκοφωλιά είναι μία φωλιά με σφήγκες. 🎵 σφή-κα

σφηκοφωλιά [η] ουσιαστικό (σφηκοφωλιές) → σφήκα

σφηνώνω, σφηνώνομαι ρήμα (σφήνωσα, θα σφήνωσω)

☑ Όταν κάτι σφηνώνει σε κάτι άλλο, μπαίνει μέσα του και δεν μπορεί να βγει. 🖋 Το ημερολόγιο της Αθηνάς σφήνωσε στο συρτάρι και δεν μπορούσε να βγει.

✓ «Άμα σου σφηνωθεί κάτι στο μυαλό, δεν αλλάζεις γνώμη!» είπε η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά. 🎵 σφη-νώ-νω

σφίγγω, σφίγγομαι (έσφιξα, θα σφίξω)

☑ Όταν σφίγγεις κάτι, το τραβάς ή το πιέζεις δυνατά και σταθερά με τα χέρια σου έτσι που να

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σφιχταγκαλιάζω -----σφουγγάρι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

μην μπορεί να κουνηθεί. ✍ «Σφίξε τα κορδόνια των παπουτσιών σου για να μη σου λυθούν, Αθηνά!» φώναξε η Ελένη. Δέσε τα πιο σφιχτά.

✓ «Τα παπούτσια είναι καινούρια και με σφίγγουν» είπε γκρινιάζοντας η Ελένη. Με στενεύουν.

✓ Όταν θέλουμε να πούμε σε κάποιον να κάνει κουράγιο, του λέμε να σφίξει την καρδιά του. ♦ Κάθε φορά που η Αθηνά λέει ποίημα έχει ένα σφίξιμο στο στομάχι. σφιχτός 🎵 σφίγ-γω

σφιχταγκαλιάζω, σφιχταγκαλιάζομαι ρήμα
(σφιχταγκάλιασα, θα σφιχταγκαλιάσω) → σφιχτός

σφιχτός, σφιχτή, σφιχτό επίθετο (σφιχτοί, σφιχτές, σφιχτά)

☑ Όταν ένα ρούχο σου είναι σφιχτό, σε σφίγγει.

✓ Ένα σφιχτό αυγό, είναι βρασμένο πολύ.

● μελάτος, μαλακός ♦ Όταν σφιχταγκαλιάζεις κάποιον, τον αγκαλιάζεις σφιχτά. 🎵 σφι-χτός

σφουγγάρι [το] ουσιαστικό (σφουγγάρια)

☑ Το σφουγγάρι έχει πολλές τρύπες και ρουφάει εύκολα και γρήγορα το νερό. Χρησιμοποιούμε σφουγγάρι για να πλένουμε το σώμα μας και τα πιάτα. Με το σφουγγάρι σβήνεις και τον πίνακα στο σχολείο. ○ σπόγγος

♦ Όταν σφουγγαρίζουμε, καθαρίζουμε το πάτωμα με σφουγγάρι ή με σφουγγαρόπανο.

Η σφουγγαρίστρα είναι ένα σφουγγαρόπανο με κοντάρι. 🎵 σφουγ-γά-ρι ✍ 'το σώμα μας'

σφουγγαρίζω -----σχάρα--

σφουγγαρίζω, σφουγγαρίζομαι ρήμα
(σφουγγάρισα, θα σφουγγαρίσω) → σφουγγάρι

σφουγγαρίστρα [η] ουσιαστικό
(σφουγγαρίστρες) → σφουγγάρι

σφραγίδα [η] ουσιαστικό (σφραγίδες)
☑ Τη σφραγίδα τη βουτάς στο μελάνι και μετά τη χτυπάς στο χαρτί για ν' αφήσει τα ίχνη της. ◊ Με τη σφραγίδα σφραγίζεις ένα χαρτί. 🎵 σφρα-γί-δα

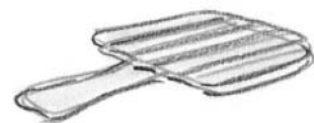
σφυρί [το] ουσιαστικό (σφυριά)
☑ Το σφυρί είναι ένα βαρύ εργαλείο με σιδερένια μύτη και ξύλινο χερούλι για να καρφώνουμε τα καρφιά. 🎵 σφυ-ρί

σφυρίζω ρήμα (σφύριξα, θα σφυρίξω)
☑ Όταν σφυρίζεις, βγάζεις έναν ήχο φυσώντας αέρα μέσα από τα χείλη σου. ◊ Μερικές φορές φυσάς τον αέρα μέσα σε μία σφυρίχτρα για ν' ακουστεί πιο δυνατά το σφύριγμά σου. 🎵 σφυ-ρί-ζω

σφυρίχτρα [η] ουσιαστικό (σφυρίχτρες)
→ σφυρίζω

σχάρα [η] ουσιαστικό (σχάρες)
☑ Η σχάρα είναι ένα μεταλλικό μαγειρικό σκεύος. Πάνω στη σχάρα ψήνουμε κρέατα κι άλλα φαγητά στα κάρβουνα. ✓ Σχάρα έχουν και τ' αυτοκίνητα, οι μηχανές και τα

σχεδιάζω ----- σχέση

α ποδήλατα για να φορτώνουμε εκεί τα πράγματά μας.
β ✓ **Σχάρα** καλύπτει και τους υπονόμους για να μην
γ πέφτουν μέσα άνθρωποι, ζώα και πράγματα.
δ **σχά-ρα - Λέμε και σκάρα.**

ε **σχεδιάζω**, **σχεδιάζομαι** ρήμα (σχεδίασα,
ζ θα σχεδιάσω) → σχέδιο

η **σχέδιο** [το] ουσιαστικό (σχέδια)

θ Ο κύριος Γιάννης είναι αρχιτέκτονας και φτιάχνει
ι σχέδια σπιτιών. Ζωγραφιές σπιτιών με μολύβι σε
κ μεγάλα χαρτιά. ○ σκίτσο

λ ✓ Η φούστα της κυρίας Μαργαρίτας έχει πάνω της
μ σχέδια. Έχει τετράγωνα και κύκλους.

ν ✓ Η Αθηνά και ο Κώστας κάνουν σχέδια για το
ξ καλοκαίρι. Κάνουν όνειρα, έχουν ένα σκοπό.

ο Ένας **σχεδιαστής μόδας φτιάχνει σχέδια από**
π **ρούχα, δηλαδή σκίτσα. Τα σχεδιάζει.** **σχέ-δι-ο**

ρ **σχέση** [η] ουσιαστικό (σχέσεις)

σ Η **σχέση** είναι μικρή ή μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα
τ σε δύο ή περισσότερα πράγματα.

υ - Τι **σχέση** έχει ο σκύλος του κυρίου Μιχάλη με τα
φ κουταβάκια;

χ - Έχουν το ίδιο χρώμα, μοιάζουν.

ψ ✓ Η Αθηνά και η Ελένη έχουν μία **σχέση** φιλίας.
ω Είναι φίλες. ○ δεσμός

φ ✓ Η κυρία Μαργαρίτα και ο κύριος Γιάννης έχουν
χ καλές **σχέσεις** με όλους τους συγγενείς τους. Έχουν
ψ επικοινωνία και περνούν χρόνο μαζί.

ω Ένα **βιβλίο σχετικό με τα λουλούδια μιλάει για τα**
λ **λουλούδια.** **σχέ-ση**

σφαίρα

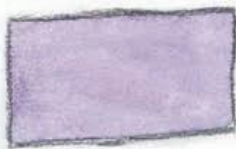

κώνος

κύλινδρος

παραλληλόγραμμο

τρίγωνο

ρόμβος

τετράγωνο

κύκλος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σχετικός ----- σχολείο

σχετικός, σχετική, σχετικό επίθετο (σχετικοί, σχετικές, σχετικά) → σχέση

σχήμα [το] ουσιαστικό (σχήματα)

☑ Το σχήμα είναι η εξωτερική μορφή ενός σώματος. Το τετράγωνο, το τρίγωνο και ο κύκλος είναι σχήματα. ✍ Το μεγάλο κάδρο στο σαλόνι της κυρίας Μαργαρίτας έχει τετράγωνο σχήμα.

◇ Όταν σχηματίζεις κάτι, του δίνεις σχήμα. Η Αλίκη σχημάτισε στην υγρή άμμο με το δάχτυλό της έναν κύκλο. 🎵 σχή-μα ✍ 'τα σχήματα'

σχίζω ρήμα (έσχισα, θα σχίσω) → σκίζω

σχοινί [το] ουσιαστικό (σχοινιά) → σκοινί

σχολάω και **σχολώ** (σχόλασα, θα σχολάσω)

☑ Όταν ένας μαθητής σχολάει, τελειώνει το μάθημα και φεύγει από το σχολείο του.

✓ Όταν κάποιος σχολάει από τη δουλειά του, τελειώνει τη δουλειά του και φεύγει.

✓ Όταν ένας διευθυντής σχολάει κάποιον από τη δουλειά του, τον διώχνει απ' αυτήν. 🎵 σχο-λά-ω

σχολείο [το] ουσιαστικό (σχολεία)

☑ Το σχολείο είναι ένα μέρος όπου πηγαίνουν τα παιδιά για να μάθουν καινούρια πράγματα. Σχολείο λέμε και όλους τους μαθητές και τους δασκάλους του σχολείου. Επίσης σχολείο λέμε και τα μαθήματα που γίνονται στο σχολείο. ✍ Αύριο το σχολείο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σχολικό ----- σωλήνας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

του Κώστα θα πάει εκδρομή. Τα παιδιά δε θα έχουν σχολείο. **◇ Το σχολικό παίρνει τα παιδιά από το σπίτι τους και τα πηγαίνει στο σχολείο.**

○ σχολικό λεωφορείο Πολλές φορές έξω από το σχολείο υπάρχει ένας σχολικός τροχονόμος.

♪ σχο-λεί-ο ✎ 'στο σχολείο'

σχολικό [το] ουσιαστικό (σχολικά) → σχολείο

σχολικός, σχολική, σχολικό επίθετο
(σχολικοί, σχολικές, σχολικά) → σχολείο

σώβρακο [το] ουσιαστικό (σώβρακα)

☑ Το σώβρακο είναι το εσώρουχο που φοράνε οι άντρες κάτω από τη μέση τους. ○ σλιπ ♫ σώ-βρα-κο

σώζω, σώζομαι (έσωσα, θα σώσω)

☑ Όταν σώζεις κάποιον ή κάτι, τους γλιτώνεις από κάποιο μεγάλο κακό. ✎ Ο κύριος Δημήτρης έσωσε τη Ροζαλία από τις ρόδες του αυτοκινήτου.

○ γλιτώνω **◇ Ο κύριος Δημήτρης είναι ο σωτήρας της Ροζαλίας. Η Αθηνά ευχαρίστησε τον κύριο Δημήτρη για τη σωτηρία της Ροζαλίας. ♫ σώ-ζω**

σωληνάριο [το] ουσιαστικό (σωληνάρια)

☑ Το σωληνάριο είναι μία μακρόστενη θήκη που έχει μέσα της αλοιφές, οδοντόκρεμες ή χρώματα. Τα σωληνάρια έχουν ένα καπάκι για να κλείνουν.

♪ σω-λη-νά-ρι-ο

σωλήνας [ο] ουσιαστικό (σωλήνες)

☑ Μέσα από τους σωλήνες της πολυκατοικίας έρχεται το νερό στις βρύσες μας. 🎵 σω-λή-νας

σώμα [το] ουσιαστικό (σώματα)

☑ Το μωρό της θείας Κατερίνας είναι ακόμα πολύ μικρό. Όταν μεγαλώσει, θα αποκτήσει αντρικό

σώμα. ○ κορμί

✓ Σώμα λέμε και όλα τα μέλη και τα όργανά μας εκτός από το κεφάλι.

✓ Τα αστέρια είναι ουράνια σώματα.

🎵 σώ-μα ✍️ 'το σώμα μας'

σωπαίνω ρήμα (σώπασα, θα σωπάσω) → σιωπή

σωρός [ο] ουσιαστικό (σωροί)

☑ Ο σωρός είναι ένα σύνολο από πολλά πράγματα, ριγμένα το ένα πάνω στο άλλο. ○ στοίβα

✓ Σωρός είναι και η μεγάλη ποσότητα.

✍️ Ο Νίκος λέει ένα σωρό αστεία

κι όλοι γελούν. 🎵 σω-ρός

Ένας σωρός από σκουπίδια.

σωσίβιο [το] ουσιαστικό (σωσίβια)

☑ Το σωσίβιο είναι ένα φουσκωμένο λάστιχο που επιπλέει στη θάλασσα.

Το φορούν όσοι δεν ξέρουν κολύμπι.

○ κουλούρα 🎵 σω-σί-βι-ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Το σώμα μας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σωστός, σωστή, σωστό επίθετο (σωστοί, σωστές, σωστά)

☑ Όταν κάτι είναι σωστό, δεν έχει κανένα λάθος.

✍ Η Αθηνά έδωσε σωστές απαντήσεις στο τεστ κι έτσι πήρε «Άριστα». Απάντησε σωστά.

○ ορθός ● λανθασμένος, λάθος

✓ Η θεία Έλλη φοράει τα σωστά ρούχα για να φαίνεται αδύνατη. Φοράει τα ρούχα που της ταιριάζουν. ○ κατάλληλος

✓ «Εσύ έγινες σωστός άντρας, Κώστα!» φώναξε η θεία Έλλη που είχε καιρό να τον δει.

○ αληθινός, πραγματικός ◇ **σωστά** 🎵 σω-στός

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.